

ЮБИЛЕЕН БРОЙ

ЛИК

125 ГОДИНИ БЪЛГАРСКА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

130
ГОДИНИ

ЕОФИЙЕКА
ФИЛХАРМОНИЯ

ISSN 0324-0444

Цена 5 лв.

23001Y

16 ФЕВРУАРИ
19:00 • 2023

концертен комплекс БЪЛГАРИЯ

КОНЦЕРТ, ПОСВЕТЕН НА 125 ГОДИШНИНАТА НА БТА

ДИРИГЕНТ

ЕМИЛ ТАБАКОВ

ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ – Репсодия „Вардар“

ВЕСЕЛИН СТОЯНОВ – Гротескна сюита „Бай Ганьо“

ПЕТКО СТАЙНОВ – „Ръченица“ из „Тракийски танци“

МАРИН ГОЛЕМИНОВ – „Нестинарски танц“ из балета „Нестинарка“

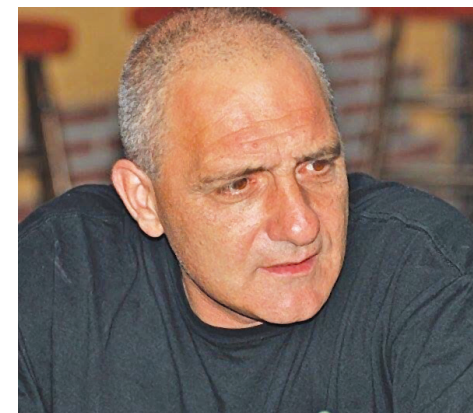
ЛЮБОМИР ПИПКОВ – Въведение и танци („Хоро“ и „Ръченица“)
из операта „Момчил“

ЕМИЛ ТАБАКОВ – Два български танца

Съдържание

130 години Софийска филхармония

4

14

4 Как Софийската филхармония става на 130 години, Андрей Андреев

14 Диригентите! Анга Палиева

24 Найден Тодоров: Чрез музиката можем да прошепнем или да изкрещим Всичко, което ни вълнува

34 Емил Табаков: Ние сме длъжни да изграждаме Вкуса на публиката

40 Софийската филхармония в архива на БТА

34

24

ЛИК ЮБИЛЕЙНО ИЗДАНИЕ ЯНУАРИ 2023

ИЗДАНИЕ НА
БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА
АГЕНЦИЯ

ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР:
Кирил Вълчев

ПЕЧАТ:
Издателство
„Изток-Запад“

ГЛАВЕН РЕДАКТОР:
Георги Лозанов

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР:
Яница Христова

КОРЕКТОР:
Евелина Стефанова

ХУДОЖНИК И КОРИЦА:
Данаил Алексиев

Симона Колева

ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР:
Богдана Димитрова

МЛАДШИ ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР:
Симона Колева

КОНТАКТИ

Българска телеграфна агенция
1124 София,
бул. "Цариградско шосе" 49

ISSN 0324-0444

РЕКЛАМА:

reklama@bta.bg,
02 926 2306

В БРОЯ СА ИЗПОЛЗВАНИ
СНИМКИ ОТ:
архив на Пресфотото БТА,
(pressphoto@bta)

През 2023 г. БТА отбелязва своята 125-а годишнина с концерт от произведения на български композитори в изпълнение на Софийската филхармония с диригент Емил Табаков в зала „България“ в деня на излизането на първия бюлетин с новини – 16 февруари.

Но това не е единственият повод този януарски брой на списание ЛИК да бъде посветен на Софийската филхармония, за да бъде представен на концерта.

През 2018 г. националният филхармоничен оркестър на България отбеляза 90 години, защото се приема, че началото му е през 1928 г. по инициатива на диригента Саша Попов.

Година по-късно Найден Тодоров, директорът на Софийската филхармония, за която работех по това време като адвокат по авторско право, ме покани в кабинета си, за да обсъдим по думите му важен правен въпрос. Даде ми наръч ксерокопия на стари документи и разпалено ми обясни, че иска да проуча дали всъщност Софийската филхармония като правопреемник на Царския Военен симфоничен оркестър не се явява пряк наследник на Гвардейския симфоничен оркестър, който е създаден през 1893 г.

Това означаваше, че през 2018 г. не сме били прави да отбележим 90 вместо 125 години от основаването на Софийската филхармония. Но на 1 януари 2023 г., след като на 1 януари 1893 г. влиза в сила указът за създаването на Гвардейския симфоничен оркестър, можеше да отбележим 130 години Софийска филхармония.

В този брой на ЛИК ще прочетете за изследването на доктора по изкуствознание Андрей Андреев, което доказва това правопреемство, което обсъждахме само като хипотеза с Найден Тодоров през 2018 г. Сигурно ще има и такива, които ще го оспорят.

Но в това въведение бих искал не да се спирам на доказателства и правни интерпретации, а на по-голямата тема за паметта на България. Защото историята ни е белязана от непрекъснати нови начала и съответно отричания на предишното с шумно късане на всяка тънка нишка с миналото, за да се докаже, че бъдещето започва от днес, а не от вчера.

А успешните народи не правят така. Напротив, всяка възможност да се види по-дълга връзка с предците се използва, за да се покаже сила, натрупвана с поколения. Всеки симфоничен оркестър по света би търсил доказателства, че е на 130, а не на 95 години и води началото си от края на века, в който са живели Бетовен, Вагнер, Чайковски, Верди...

За щастие, историята на БТА е обратен пример на вечното българско отричане на връзката с миналото. Трите букви, с които винаги са подписвани новините на агенцията, никога не са поставяли под съмнение правопреемството в 125-годишната ѝ история, независимо под каква организационна форма е съществувала във времето. И днес националната новинарска агенция на България е призната за една от най-старите в света, а възрастта ѝ е още един аргумент за уважението и доверието в нея.

А бюлетините на БТА пазят паметта на България всеки ден от 1898 г. досега, включително за славните дни на Софийската филхармония – последните с концертите в „Музикферайн“ във Виена и Берлинската филхармония, на които агенцията беше медиен партньор.

Впрочем между Софийската филхармония и БТА има още една връзка, свързана с паметта. И двете са институции, чийто блясък черпи сили не от себеизтъкването, а от истинското добро представяне на други – оркестърът интерпретира музика от други автори, а агенцията описва новини, създадени от други. Запазването на паметта изисква и умение да потиснеш

егото си, което невинаги хората в медиите успяваме да правим така добре като музикантите.

С възстановяването на списание ЛИК, което вече втора година излиза отново редовно, БТА се опитва да даде пример, че медиите могат да поставят в центъра не себе си или това, което им носи леко аудитория, а стойностни вечни ценности, каквито се съдържат в изкуството. Защото чрез него те са издържали проверката на времето и са се превърнали в памет не само за отделния човек, а и за народа ни.

А общата памет е важна като общото звучене в един оркестър и ни прави по-силни.

Затова накрая ще се пошегувам, че заедно, Софийската филхармония и БТА, през тази година ставаме на 255 години. И затова с този брой на ЛИК се опитваме да представим 130 години история на националния филхармоничен оркестър, въпреки че така той се оказва 5 години по-стар от националната новинарска агенция на България.

КАК Софийската филхармония става на 130 ГОДИНИ

Андрей Авр. Андреев,
доктор на изкуствознанието

Следващите редове са първи опит да споделя мисли във връзка с едно приключило и предстоящо за издаване изследване – „Летопис на сезоните на Софийска филхармония от 1893 до 1946 г.“, том I. Основният мотив да се извърши тази работа беше, че книгата с описи на концертите на Софийска филхармония започва от август 1946 г. За дейността на Държавния симфоничен оркестър (ДСО) от 01.01.1945 до 1946 г. няма запазени описи на концертите. Същата ситуация беше и с всички други институции, извършващи регулярна концертна дейност преди 1944 г.

Преди 3 години реших да започна отначало; да опиша всички достъпни данни от преса и архиви за изяви на оркестрите в София от 1878 до 1946 г. Така на белия лист се появиха хронологично подредени над 300 концерта на Лейбгвардейския оркестър на НЦВ конен полк (ЛГО), над 700 концерта на Царския Военен симфоничен оркестър (ЦВСО) и 127 концерта на Академическия симфоничен оркестър (АСО). Наред с тях бяха документирани изявите на различните филхармонии: Софийска филхармония АД на Стефан Стефанов от 1919 г., на Българската народна филхармония към Операта от 1924 г., на Софийска филхармония на Владислав Шак-син от 1928 г., на Държавната филхармония към Народната опера (1935 - 1947), на симфоничния оркестър „Труд и радост“ на Атанас Маргаритов, на многобройните концерти от сборния оркестър към Българския професионален музикален съюз (БПМС), както и симфоничните изяви на гостуващи оркестри – Берлинска филхармония, Хамбургска и Франкфуртска опера и пр.

В процеса на работа бяха описани укази, устави, правилници по създаването на институциите и стотици статии като документи на времето. Така се разкри едно огромно богатство от симфонични концерти.

Много изпълнени творби бяха поставени в контекст с цялата програма на концерта, с диригента, солистите, със статиите в печата, с гискусите.

Постепенно започнаха да идват и отговорите на редица въпроси, сред които основополагащ е въпросът за

произхода, за институционалното начало на Софийска филхармония; дали това е Държавната филхармония към Операта, дали Гвардейският оркестър или Академическият симфоничен оркестър, чието създаване в края на 1928 г. от Саша Попов и до днес се счита за началото на Софийска филхармония? Добавям, че вече 79 г. в почти всички музикални публикации по темата се твърди, че Царският симфоничен оркестър е създаден на базата на музикантите от АСО и Гвардейския оркестър и годишините на Филхармонията се изчисляват от 1928 г., от първата репетиция на АСО.

В 1953 г. Антон Богданов, близък съратник на Саша Попов, е категоричен: „...През 1936 г. Академическият симфоничен оркестър бива одържавен и получава наименованието Царски Военен симфоничен оркестър...“ Всъщност още в началото на 1945 г. Стоян Г. Стоянов пише на страниците на в. „Работническо дело“: „...Държавният симфоничен оркестър вече има 15-годишна история, през което време получава три преobraжения. Основан през 1929 г. в музикалната академия като Академичен симфоничен оркестър, той в течение на 7 години води жестока битка с реакционерите в Музикалната академия и други музикални учреждения (...). Второто си Преображение като Царски симфоничен оркестър той получи през 1936 г. Оркестърът беше стегнат в мундир. Създаде се „дисциплина“, която нямаше нищо общо с изкуството, която беше изразена чрез униформата, строя и грубата военщина...“. В 1974 г. Стефан Лазаров пише: „...Софийска филхармония не води пряко потеклото си от Гвардейския оркестър, който според възможностите си е служил на българската музикална кауза, а от Академичния симфоничен оркестър (АСО)...“. От последния цитат разбираме, че все пак се допуска „непряка“ приемственост с Гвардейския оркестър?!

В следващи публикации, юбилейни програми на Софийска филхармония, АСО се утвърждава като начало. В 1998 г. дългогодишният директор на филхармонията Васил Костов пише: „...Тежки материални затруднения принуждават оркестъра (АСО – б.м. А.А.) да премине към Министерството на Войната, за което спомогат известни роднински връзки на Саша Попов с Военния министър ген. Даскалов, а не след дълго оркестърът става Царски Военен симфоничен оркестър (...). В администра-

Указ № 112 на НВ Княз Фердинанд от 23.12.1892 г. за образуването на Гвардейския оркестър на НВ конен ескадрон

тивно отношение оркестърът е подчинен на адютанта на полка, а в материално – на финансовия отдел на Министерството на Войната, който изплаща заплатите на оркестрантите от икономия на фуража за конете при гвардейския полк...“. През 2000 г. Димитър Сагаев в книгата си „Саша Попов и българският симфонизъм“ отбелязва: „Целият състав на АСО образува „Царски симфоничен оркестър“ с диригент Саша Попов. И този оркестър намира място в представителния Гвардейски полк!...“.

По-различен нюанс идва от книгата на Александър Абджиев – „Царският диригент или Царят на диригентите“: „... В началото на 1936 г. щатът на Военния симфоничен оркестър е приет, провежда се конкурс, на който се явяват инструменталисти и от АСО, и от Гвардейския оркестър, а и доста млади, но вече изяви музиканти. Оркестърът се води към Гвардейския полк...“. Подобно становище изказва и дългогодишният изследовател на военните оркестри Атанас Иванов, като допълва: „...Стига се до отпускане на бройки към Гвардейския конен полк и до реорганизация на Гвардейския оркестър, която завършва с изписването на два щата – за духов и за симфоничен оркестър. Към 1 януари 1938 г. симфоничният оркестър наброява 102-ма музиканти, а духовият 52-ма, от които 15 са музикантски ученици...“. Ат. Иванов е единственият автор, работил архивни фондове!

Бих могъл да добавя още цитати, но като цяло голямата тема за историята на Софийска филхармония

Указ № 5 на Цар Борис III от 21.03.1938 г. за утвърждаване на „Правилника за Царския военен симфоничен оркестър“

и нейните предшественици до 1946 - 1947 г. продължава и днес да е в зоната на срамежливия въгъл. Публицистиката и мемоаристиката преобладават. Няма специални монографични изследвания за Лейбгвардейския на НЦВ оркестър, за АСО (за АСО № 2 на Цанко Цанков), за ЦВСО – също. Ако към това прибавим концертната оркестрова дейност на останалите музикални сили само в столицата, ще установим, че нашата музикална историография е дължник към обществото с „осветляването“ и коментари към и за над 2000 официални симфонични концерта.

Разбира се, че мемоарната литература има своята стойност, но когато е съпроводена с документи. Без тях допускането на грешки е неминуемо. Авторските спомени често са разпокъсани, свързват действия, протекли по различно време, бъркат се имена, дати. В много случаи – и преднамерено. Грешките се цитират, преписват и стават общоприети митове и легенди. Ще прибавим и тоталната цензура в периода 1944 - 1989 г., особено по болезнени теми за Комунистическата партия. След 1989 г., за съжаление, ситуацията по темата за приемствеността и концертната дейност не е помръднала, особено в зоната на базисната музикална историография.

Как иначе да си обясним факта, че от изнесените над 700 концерта от ЦВСО в продължение на повече от 70 години се цитира програмата на един-единствен симфоничен концерт от

Концерт на Гвардейския симфоничен оркестър – април 1936 г. (архив Софийска филхармония)

14 май 1936 г., за чиято програма никъде не се привеждат източници и доказателства и който може би въобще не се е провел, но „шета“ като дух в изследвания и мемоари десетилетия!

Към днешния ден за АСО имаме същата информация, която са имали съвременниците на сезон 1934/1935 г., т.е. от Юбилейния сборник за АСО, а оркестърът изнася не над 100, а над 120 концерта! Описани са само около 15, и то в 1934 г. Умилителна е и историята, че заплатите на оркестрантите от Гвардейския симфоничен оркестър в началото са били от икономия на фуража за конете при гвардейския полк!? Това е твърде несериозно дори при бегъл досег с архивите, но и твърде сериозно от позицията на една тоталитарна идеология, когато е трябвало да се внушава непрекъснато усещането за недоимък, за немотия; да се изтрият или маргинализират точно определени събития, институции и личности от историята преди 9.09.1944 г. Не може да се пише за монархическата институция като културен фактор или за армията като създател въобще на първата държавна институция със заплати!

Ще се спра малко повече на Академичния симфоничен оркестър, един оркестров апарат без аналог, с огромна дейност, резултати и въздействие!

Ст. Лазаров пише: „...Със съдействието на професорското тяло заедно с българските композитори и най-активната част от нашата музикална общественост Саша Попов, който за пръв път се проявява тогава като организатор от голям мащаб и блясва с високата си диригентска дарба, успява да сформира и изгради съвременен симфоничен апарат, отговарящ на всички необходими тогавашни изисквания...“.

За огромния авторитет на творческата личност на Саша Попов пред българските държавни институции свидетелстват няколко документиран

факта:

1. Саша Попов е назначен в Държавната музикална академия за професор по цигулка и диригент на Симфоничния оркестър на академията по устно желание и препоръка на министъра на просвещението!

2. Саша Попов сам пише условията си за договора с академията, които без изменение са преписани в трудовия му договор, който е сключен с Министерството на просвещението!

3. Заплатата на Саша Попов е почти три пъти по-голяма от тази на директора на Музикалната академия! По същия начин стои и заплащането му като концертмайстор в Народната опера.

Каква е конструкцията на АСО? Тук наистина блясва организационният, управленски и не по-малко финансов гений на Саша Попов! Той въвежда понятието оркестров лектор, което му позволява да привлече с месечни хонорари добри оркестрантски сили от Гвардейския оркестър, Операта и от други частни оркестрови трупи към театрите. Благодарение на тази практика се увеличават и лекторите в самата академия, особено за духовите инструменти. В схема намират място и най-добрите музиканти от учителските и специалните класове на ДМА. За хонорарите Саша Попов е извоювал субсидия от държавата и общината. Приходите от билети също са много важни! Подготвя устава и правилника за прилагането на Фонд „Академичен симфоничен оркестър“, които се приемат през 1930 г. Специално за АСО се закупуват музикални инструменти от фонда „Учебни помагала“ на ДМА. Купуват се от същия фонд и много ноти. Правят се преписи на симфонични творби. Повишават се значително приходите от концерти, което личи в отчетите на ДМА. Ето един пример:

„...приход 15,178 лева, разход – 11,487 лева, чист приход – 2691 лева...“.

Доклад за прихода и разхода от VI симфоничен концерт на АСО от 27.03.1930 г.

Царският симфоничен оркестър в Рим (1939 г.), предвождан от симфоничния оркестър на Кралската италианска авиация

Протокол № 9 на Академическия съвет на ДМА от 5 юли 1930 г. – В: ДА София, Ф. 1001к, оп. 1, а. е. 2, л. 302.

“...1) аранжиране концерта за обой от Хайн – 500 лева; 2) Написване Чайковски концерт за оркестър – 3000 лева; (...); 6) Преписване „Жар Птица“ за оркестър – 3500 лева; (...). 8) Стройки за фагот за оркестъра – 200 лева; 9) Разни ноти за оркестъра – 2028 лева; 10) разни струни за бад – 1540 лева; 11) Два контрабаса – 12,690 лева; 13) Преписване „Дон Жуан“ за оркестъра – 3500 лева; 14) един шкаф за библиотека – 2100 лева; 15) една виола комплект 5100 лева; 16) „Сватбата на Фигаро“ – партитура и щимове – 600 лева; 17) Диригентски палки – 359 лева; (...) 20) Преписване на „Ювентус“ (симфонична поема - б.а) за оркестър – 3500 лева;

21) Преписване Ханс – концерт за оркестъра – 1314 лева; 22) разни струни и други – 1520 лева;

(...) 24) Виола за оркестъра – 4500 лева; 25) столчета за ноти – 790 лева; 26) един комплект медни духови инструменти – 85 000 лева; 27) Бах – концерт за цигулка – 622 лева; (...) 33) Стройки за фагот за оркестъра – 320 лева...“ (Общо – 132 662 лева, свързани пряко с дейността на АСО – б. а.)

Предложение до Академическия съвет на ДМА за закупуване на учебни помагала, съгласно § 12 от правилника на фонда „Учебни помагала“, отразени в Протокол № 9 на Академическия съвет от 5 юли 1930 г., т. 21. – ДА София, Ф. 1001к, оп. 1, а. е. 2, л. 312.

Организационният талант на Саша Попов се проявява и в гъвкавото му сътрудничество с Гвардейския оркестър и Операта. Концертите на АСО се провеждат от 18 ч. Винаги се иска писмено разрешение за ползване на музиканти, особено при гастрол, например в Стара Загора и Пловдив.

От 1929 до 1935 г. има едно-единствено съвпадение на изява на Гвардейския оркестър и АСО!

Лятната отпускат на Гвардейския оркестър се ползва от АСО за наемане на музиканти за Народните музикални

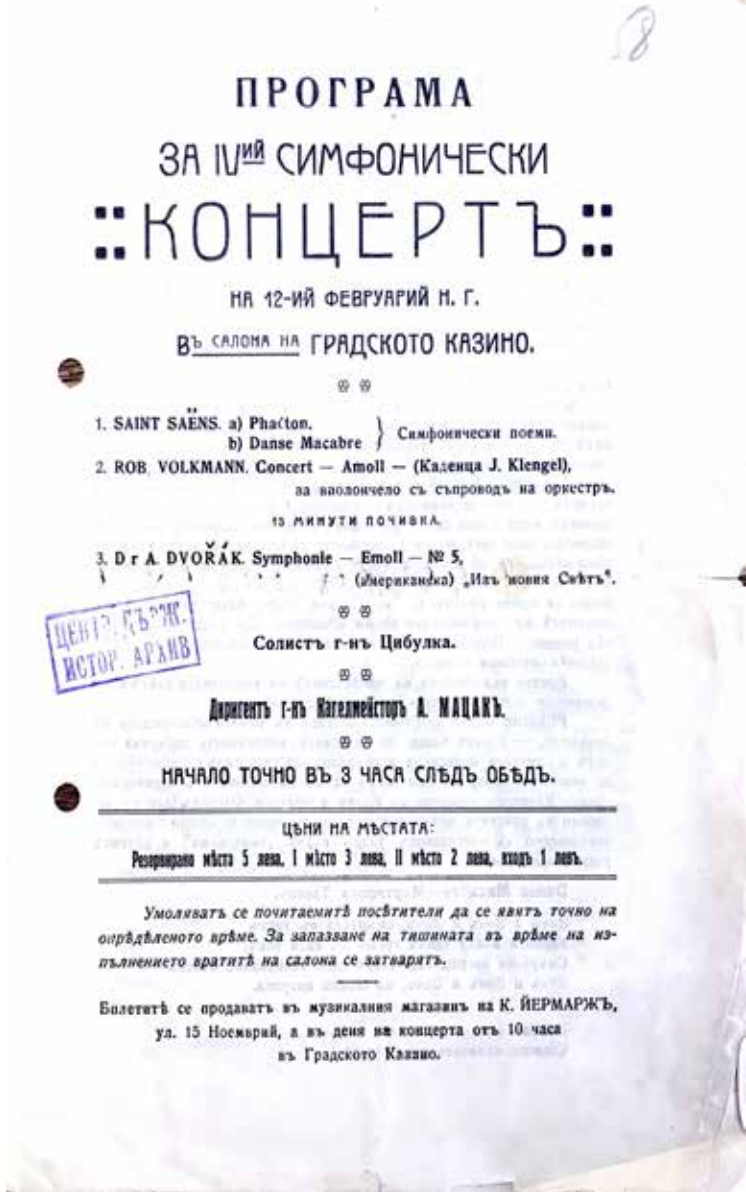
тържества във Варна!

Гвардейският оркестър и Саша Попов – една също твърде многопластова и неизследвана тема! Тук са налице дългогодишни творчески и приятелски връзки. Саша Попов дебютира като солист на Гвардейския оркестър през 1915 г. Той е концертмайстор на оркестъра в знаменитите „популярни концерти“ на маестро Георги Атанасов през 1919 - 1920 г. През 1921 г. е концертмайстор на Оперния оркестър, който всъщност е Гвардейският оркестър, „прикомандиран“ като оперен оркестър от кабинета на Ал. Стамболийски. Това е друга любопитна история...

Солист виртуозът Саша Попов, със или без оркестъра на гвардията, е бил ангажиран с всички благотворителни начинания на двора, армията, държавни, общински и частни хуманитарни организации. Изявите му са стотици! Вероятно именно Саша Попов е причината младият Любомир Пипков да постъпи като доброволец в Гвардейския оркестър и заедно с него да осъществяват десетки благотворителни концерти в средата на 30-те години.

И най-накрая желанието на Саша Попов да бъде диригент именно на Гвардейския оркестър се проявява отчетливо от средата на 1928 г. на Варненските музикални тържества и през есента с талантливата солистка Лиляна Добри Христова! Правилниците на армията обаче в това отношение са били категорични. Изисквал се съответен музикалнообразователен ценз и стаж като диригент, преминал през няколко капелмайсторски категории. Саша Попов не ги имал. Пътят за желаното място трябва да премине през АСО!

Отиваме към персоналия състав на АСО, за да видим от кои и какви музикални сили е съставен. Давам за пример концертна програма от 9 октомври 1930 г., в края на която е изписан съставът на оркестъра.

Титулна страница от програма за симфоничен концерт на Гвардейския оркестър от 12.02.1912 г. Диригент: Алоис Мацак

ПРОГРАМА

Р. Вагнер – увертюра към операта „Нюрнбергските майстори певци“
Хераклит Несторов – „Роете postume“ (първо изпълнение в България)
Ал. Бородин – Половецки танци от операта „Княз Игорь“

Диригент: Саша Попов

Състав на АСО, публикуван в програмата на концерта:

- Първи цигулки: 1. Борис Аргиров – I концертмайстор, 2. Иван Кукудов – II концертмайстор (орк. лектор), 3. Иван Янков (ЛГО – орк. лектор), 4. Борис Бояновски (ЛГО – орк. лектор), 5. Верка Кантарджиева, 6. Стоян Сертев, 7. Владимир Аврамов (ЛГО – АСО.), 8. Васил Стефанов, 9. Васил Чернаев, 10. Димитър Давидов (ЛГО). Втори цигулки: 11. Никол Пападопов – Водач (ЛГО), 12. Владимир Семерджиев, 13. Димитър Янков, 14. Лазар Върбанов (ЛГО), 15.

Моис Пинкас, 16. Владимир Симеонов, 17. Стоян Стоянов, 18. Димитър Калчев, 19. Иван Пеев, 20. Израел Аладжеев. Виоли – 21. Коста Киров (опера - орк. лектор) – соло Виола, 22. Марин Големинев (орк. лектор), 23. Никола Терзиев (орк. лектор), 24. Крум Бояджиев, 25. Димитър Христов, 26. Стефан Ангелов. (Л. Г. О). Виолончели: 27. Соло чело – Ангел Борисов (ЛГО – орк. лектор), 28. Андрей Пухлев (орк. лектор), 29. Велко Карастоянов, 30. Тодор Геров, 31. Никола Цонев. 32. Кирил Вапорджиев; Контрабаси: 33. Соло баси – Тодор Георгиев (опера – орк. лектор). 34. Димитър Трубарев (ЛГО – опера – орк. лектор), 35. Цанко Трифонов (опера – орк. лектор), 36. Иван Иванов (опера), 37. Димитър Узунов, 38. Асен Недялков. Флейти: 39. Янко Янков (опера – орк. лектор) – солист, 40. Георги Ангелов Калайджиев, 41. Иван Бончев. Обои: 42. Васил Коняров (опера – орк. лектор и лектор в ДМА) – солист, 43. Владимир Сорокин, 44. Сава Панев (ЛГО – опера – англ. рог); Кларинети: 45. Стоян Г. Стоянов – солист, 46. Тодор Влахов (в програмата е изписано Влайков – б. съст.), 47. П. Попов (бас кл. – орк. лектор). Фаготи: 48. Петър Миронов (ЛГО – опера – орк. лектор) – солист, 49. Петър Илиев (Л. Г. О – орк. лектор). Валдохорни: 50. Първан Георгиев – солист (ЛГО – опера – лектор в ДМА), 51. Стефан Атанасов (орк. лектор), 52. Светослав Хараламбиев (ЛГО), 53. Борис Цанков; Тромпети: 54. Никола Гусаков – солист (ЛГО – опера – орк. лектор), 55. Младен Димитров, 56. Л. Петров. Тромбони: 57. Григор Стоянов (опера) – солист, 58. Димитър Обрешков (опера – орк. лектор). 59. Иван Лулчев (ЛГО). Туба: 60. Владимир Узунов (ЛГО – опера. – орк. лектор); Арфа: 61. Антон Краутман (ЛГО – опера. – орк. лектор и лектор в ДМА). Челеста: 62. Михаил Лефтеров. Пиано: 63. Димитър Ненов. Тимпани: 64. Петър Христов (ЛГО – орк. лектор). Ударни инструменти: 65. Михаил Михайлов (опера – орк. лектор). 66. Димитър Стоянов (ЛГО – опера – орк. лектор). (Бележките в скоби уточняват кой музикант къде е на щатна държавна работа или къде е свирил преди или към момента на участието си в АСО и какъв е статутът му АСО – б. м. А. А.).

ЦДА, Ф. 1124 к, оп. 1, а. е. 1, л. 97 – 101. (Архив на Иван Загорски)

Дотук следват няколко извода. Академичният симфоничен оркестър издига на съвсем друго ниво оркестъра на Академията. АСО се явява мощен художествен катализатор в засилването на българското симфонично дело. В правния мир АСО не е държавен, общински или частен правен субект. АСО е фонд с устав и правилник за вътрешния ред и правилник за финансиране. Създаден е под юрисдикцията на Музикалната академия. АСО се управлява от Управителен съвет, в който е и директорът ДМА. В този смисъл оркестърът и фонд АСО са функция на Музикалната академия; в АСО не се получават заплати, не се правят отчисления за трудов стаж, а годишна субсидия за хонорари и дейност. Това ясно се забелязва в по-късни документи за трудов стаж на оркестранти, свирили в АСО. Финансово и юридически оркестърът се управлява от управителен комитет и всички документи и отчети минават през заверката на ректора на Музикалната академия. АСО е сборен оркестър, в който по-

вече от половината оркестранти са на трудов договор в друга институция или в Музикалната академия. И накрая – АСО не е бил възможен без Гвардейския оркестър и оперния оркестър, оркестрантите от тези държавни институции съставят гръбнака на Академичния симфоничен оркестър. Това ясно личи от състава на оркестъра, изписан по-горе.

АСО е гениално и толкова прагматично творение на Саша Попов, че трябва да се изучава от бъдещите музикални мениджъри и особено от тези, които смятат, че в България може да се създаде частен симфоничен оркестър със заплати и осигуровки без почтен и културен корпоративен капитал! Още повече, че още на втората година от дейността на АСО „доброжелатели“ съдействат за спиране на държавната му субсидия за повече от година! Въпреки многобройните трудности АСО на Саша Попов изнася концерти до началото на 1936 г. След това университетските му ангажименти се поемат от Учебния симфоничен оркестър на ДМА и по-късно, да го наречем АСО - II, създаден от проф. Цанко Цанков. Този АСО също има устав и правилник, но... роднинските връзки на проф. Ц. Цанков с проф. Александър Цанков са обвили дейността му със забрава.

Сега нека се върнем към началото. В 1892 г. капелмайсторът Йосиф Хохол е назначен в 6-и търновски пехотен полк. През лятото на 1892 г. музиката на 6-и полк е прикомандирана в Гвардейския ескадрон на първото търговско промишлено изложение в Пловдив, където остава близо два месеца. Вероятно успешното представя на оркестъра на изложението заедно с другите полкови музика дават основание на Военното министерство да предложи на Цар Фердинанд Гвардейският ескадрон да има свой оркестър. Така с Царски указ № 112 от 23.12.1892 г. Военната музика на 6-и полк е прехвърлена в Гвардейския с действие от 1 януари 1893 г. Създава се Гвардейският оркестър на НЦВ ескадрон, по-късно полк. Капелмайстор става Йосиф Хохол. От ДВИА във В. Търново извадихме за него от алфавитните книги следната оскъдна информация:

„...Капелмайстор I разряд. Роден е на 18 август 1845 г. в с. Старо сеголо, район Блатна, Чехия. Вероизповедание – католическо. Учил е в манастира „Света Гора“ и издържал экзамен за капелмайстор в гр. Прага през 1870 г. Езици знае: чешки, немски и български. Постъпил на служба за капелмайстор в Българската земска Войска и зачислен в № 1-ва пеша софийска дружина на 1 март 1879 г. Годишна заплата 4020 лева. Награден с Австрийски медал – 10.III.1866 год; Орден „Св. Александър“ VI ст., с мечове – 30.XII.1882 г.; Ромънски златен орден „Съединение“ с корона – 15.X.1883 г.; Първа пеша софийска дружина влиза в състава на I пеший Софийски на Негово Височество полк на 1.XI.1884 г. Сребърен медал за Сръбско-българската война през 1885 г. – 1.II.1887 г.; Съгласно Височайши Указ № 30 от 1886 г. службата, прекарана през време на Сръбско-българската война, счита му се двойна. С приказ по Военното ведомство № 486 от 1890 г. Хохол е приет за български поданик – 31.XII.1890 г. Съгласно Височайши приказ под № 5 Йосиф Хохол е приведен в 6-и

пех. Търновски на Н. Ц. Височество полк, приказ по полк № 9, § 6. – 9. I. 1892. Със заповед по Военното ведомство от 28 декември 1892 г. Й. Хохол е преведен в Лейбгвардейския на Негово Височество ескадрон, заповед по полка № 16, § 3 от 16 януари 1893 г. Медал за Въсшествието на НЦВ на Б. престол. – 1. II. 1887 г.; б) Сърбският Св. Сава, V ст. – 26. V. 1897 г.“.

Съставът, или по-скоро проектният щат на Лейбгвардейския оркестър, е бил следният:

Фелдфебел – 1; Унтер – офицери: старши – 7; младши – 12; Ефрейтори – 12; Редници – 31; Волнонаемни – по бюджета. Общо: музиканти: хорни - 63; строеви и б сигналисти.

Заповед № 365, 30-и декември 1892 год. – В: ДВИА, Ф. 1447, оп. 1, а. е. 10, л. 48, 48 – гръб, 49. 49 – гръб.

Явно е било желанието бройката на музикантите да отговаря на тази при Австрийския или Руския двор, но тази бройка се достига инцидентно, за постоянно – доста по-късно. Ето и имената на музикантите:

“...Списък на чиновите от Музикантският хор, които съгласно Височайши Указ от 23-ти декември 1892 година под № 112 се превеждат от 1 януари 1893 г. от 6-тият Търновски на НЦВ полк в Лейбгвардейският на НЦВ ескадрон.

Волнонаемни: 1. Йосиф Любаш. 2. Вацлав Пелишек. 3. Еманоил Плански. 4. Виктор Швертнер. 5. Албин Ранчети. 6. Хенрик Спауст. 7. Фердинанд Х(а)нд (вероятно Хаш) 8. Антон Бейчик. 9. Йозеф Раху. 10. Ерис Алтерман. 11. Драгомир Костадинов. 12. Алеко Коцев.

Свърхсрочнослужащи: 13. Георги Трънчев. 14. Антон Стойчев. 15. Илия Атанасов. 16. Стоян П. Георгиев. 17. Цани Петков, 18. Никола Стоянов. 19. Христо Вълчев. 20. Гаврил Митов. 21. Жеко Шафранов. 22. Георги Николов. 23. Димитър Николов. 24. Михаил Николов. 25. Трайко Лазаров. 26. Георгий Костов. 27. Стоян Николов. 28. Георгий Денев. 29. Христо Илиев.

Срочнослужащи: 30. Васил Иванов. 31. Юрган Георгиев. 32. Киров Цачев. 33. Никола Томев. 34. Стоян Златков. 35. Митю Петров. 36. Никола Иванов. 37. Петър Георгиев.

Малко по-късно се назначават: Йозеф Пех, Коста Цветков, Никола Петров, Морциц Унгар.

Заповед по Лейбгвардейския на НЦВ ескадрон № 9, от 9 януари 1893 г., § 3. – В: ДВИА, оп. 1, а. е. 11, л. 9 - гръб, 10, 10 – гръб“.

От 21.04.1904 г. капелмайстор на първия ни оркестър става Алоис Мацак. От 05.09.1914 г. капелмайстор на Гвардейския оркестър става Маестро Георги Атанасов. От 08. 03.1920 г. капелмайстор на гвардейците става Тодор Хаджиев. Със заповед от 15.10. 1923 г. капелмайстор става отново маестро Георги Атанасов. От 15.10.1926 г. капелмайстор на Гвардейския оркестър става Константин Михайлов. Той ръководи състава до месец май 1936 г.

Преди 1944 г. излизат много статии за дейността на Лейбгвардейския оркестър, но като цяло дейността му не е проучена. Няма летопис на концерт-

Титулна страница на програма на Царския Военен симфоничен оркестър от 27.03.1941 г.

ните изяви. Предстои събирането на сложна мозайка от архивни и вестникарски материали. Тук ще спомена само един период, за да потвърдя горното твърдение.

Известно е първото изпълнение на Владигеровия концерт за пиано и оркестър № 1 със солист авторът, изпълнен на 4 януари 1920 г. и повторен на 18.01.1920 г. с участието на Гвардейския оркестър с диригент Маестро Г. Атанасов. За първия концерт е имало критики, че оркестърът не се е подготвил добре, въпреки че е репетирал дълго време. Вторият концерт е минал много успешно. Знаем ли ние нещо друго, нещо повече около тези концерти? Имало ли е други изяви на Гвардейския оркестър по това време и какви?

Пълната картина на ангажираността на Гвардейския оркестър само за два месеца е впечатляваща! 27.11.1919 г. – Тържествен концерт на Гвардейския оркестър; 30.11.1919 г. – участие на оркестъра в тържеството за Яворов; същият ден вечерта – 84-ти популярен концерт; 06.12.1919 г. – Тържествен концерт с оперни солисти; 07.12.1919 г. – 85-и популярен концерт; 13.12.1919 г. – Благотворителен концерт в полза на падналите през войните; 14.12.1919 г. – участие в концерт. Дебют на Еленка Ангелова Орукин; 16.12.1919 г. – Благотворителен концерт на офицерското дружество „Инвалид“; 17.12.1919 г. – участие на оркестъра в „Сензационна вечер по случай свършека на света“; 20.12.1919 г. – концерт с композиции от Димитър Караджов; 21.12.1919 г. – 85-и популярен концерт със солист Елена Доскова; 04.01.1920 г. – 86-и популярен концерт със солисти Панчо Владигеров и Саша Попов; 08.01.1920 г. – концерт с певицата Катя Куртева; 11.01.1920 г. – Концерт с певицата Мария Хаканова; 14.01.1920 г. – Извънреден популярен концерт с Цветана Тодорова; 16.01.1920 г. – Оркестърът свири за шести път операта „Борислав“; 18.01.1920 г. – повторение на концерта от 4 януари; 22.01.1920 г. – Тържествен концерт за дружество „Самопожертвование“ с участието на Ана Тодорова, Елена Доскова и Мара Митова... темата е огромна. Отиваме на „съдбоносната“ 1936 г.,

в която се твърди, че Академичният симфоничен оркестър бил „одържавен“ или „целият състав на АСО образувал Царския симфоничен оркестър“. Но едно по едно с документи.

Последните три месеца на 1935 г. и първите три на 1936 г. не само носят следите на един успешен и един неуспешен опит за преврат в българската политическа действителност, но и рамкират две важни събития в българската музикална история. В края на месец октомври Министерският съвет одобрява Наредбата-закон за създаването на Държавна филхармония, внесена от министъра на просветата в правителство на Андрей Тошев генерал Тодор Радев, който споделя пред пресата следното: „...У нас отдавна се чувствува и се чувствуваше нужда от национална филхармония. Филхармонията се учредява при Народния театър. Оркестърът ще бъде съставен от досегашния оркестър на Операта, засилен от други музикални сили в София...“.

Второто събитие е от началото на 1936 г. Започва увеличаване състава на симфоничния оркестър към Лейбгвардейския на НЦВ конен полк и отделянето му от строевия оркестър. В основата на това голямо културно дело е отново генерал – министърът на войната от първото правителство на Георги Кыосеиванов генерал Христо Луков, и виолин-виртуозът и диригентът на Академичния симфоничен оркестър (АСО) към Държавната музикална академия проф. Сашо Попов. Така към противоречивата историческа оценка за личността на ген. Луков трябва да се прибави и безспорния му принос към Военното и гражданското музикално дело в България.

На 28.01.1936 г. „... щабът на Лейбгвардейския на НЦВ конен полк обявява конкурс за (...) инструменталисти за симфоничния оркестър на същия...“, но окомплектоването му започва в самото начало на годината. Бъгещият концертмайстор на ЦВСО Васил Стефанов е назначен още на 01.01.1936 г. на „държавна служба“, а на 21.01.1936 г. е назначен за диригент за симфоничния оркестър проф. Саша Попов. Официалната „строго поверителна“ заповед на ген. Луков гласи: „Заповед № 135 от 4 май 1936 г. Назначава се професорът от Държавната музикална академия Сашо Попов за шеф-диригент на Царския Военен симфоничен оркестър (...) от 21.01.1936 г...“.

Оркестърът на Лейбгвардейския полк на практика се разделя на две – симфоничен оркестър (ЦВСО) и строеви оркестър с капелмайстор Константин Михайлов, който до встъпването на проф. Сашо Попов в длъжност ръководи целия състав. Със заповед на министъра на войната № 154 от 18 май 1936 г. Константин Михайлов е назначен за инспектор на Военните оркестри при Министерството на войната.

Репетициите на симфоничния оркестър към Гвардейския полк започват „... в едно пригодно за целта старо казармено помещение в Гвардейския полк на 14 февруари същата година...“.

Изграждането на новия симфоничен ансамбъл продължава повече от две години.

В състава му Саша Попов привлича музиканти основно от Гвардейския оркестър. Тези, които са свирили в АСО като ученици в ДМА и са постъпили в Гвардейския симфоничен оркестър, са 14-15 души от общо 60. Много музиканти са приети от различни частни оркестрови формации и млади талантиливи музиканти от София и провинцията, явили се на конкурс. 79-годишната теза за „преминаването“ или „одържавяването“ на АСО в ЦВСО е исторически, документално и юридически несъстоятелна. Няма Царски оркестър в 1936 г. Терминът е вестникарски. Има разширен симфоничен състав на Лейбгвардейския оркестър. Нещата не винаги са вървели гладко – едни музиканти идват, после си отиват. Самият Саша Попов губи търпение и написва оставка през 1937 г., която или не е предадена, или е отхвърлена... .

Генезисът на ЦВСО, според публикации и архивни материали по темата преди 1944 г., закономерно по правоприемственост се свързва с Гвардейския оркестър, където са назначени музикантите за разширяването му и от където произлизат или са преминали голяма част от бъдещите оркестранти в Операта, театралните оркестрови формации, преподавателите в музикалната академия и в АСО.

Лейбгвардейският оркестър много преди 1936 г. е в състав от 67 оркестранти, като за редица концерти са се наемали и допълнителни музиканти. Той е държавен военен културен институт и в правнопроцесуален и институционален аспект съдържа в себе си увеличения състав на симфоничния оркестър и строевия оркестър. Едва през март 1938 г. ЦВСО се отделя от Гвардейския полк като самостоятелна военна единица, подчинена директно на министъра на войната и на разположение на Двора. С Указ № 5 на Цар Борис от 21 март 1938 г. се одобрява и специален правилник за ЦВСО.

След съдбоносните промени през септември 1944 г.,

хармония.

А. Андреев е бил народен представител в VII Велико народно събрание. В последните 10 години творческите интереси на А. Андреев се реализират, от една страна, в организацията на концерти и оперни спектакли в страната и чужбина, и от друга – в областта на историческото музикознание.

Снимките в статията са предоставени от Андрей Андреев.

когато навлиза большевишката традиция да се управлява с декрети, ситуацията с приемствеността за десетилетия напред престава да съществува. ЦВСО е ликвидирани институционално. Създава се Държавен симфоничен оркестър (ДСО) към Министерство на пропагандата, който пък от 1947 г. става Българска народна филхармония (БНФ). През същата година е разработен специален устав и правилник на БНФ, но... явно не е приет.

В заключение на този кратък „наръч“ от мисли ще отбележим следното. Ние или трябва да приемем безалтернативната форма на законова приемственост по право в институционалната ни история, или да се оставим на статуквото, зад което надничат не толкова художествени, колкото системно налагани в годините агресивно идеологически механизми. Заслугите към музикалната култура на монархическата институция и българската армия или се цензурираха, или се маргинализираха до едно уважавано, но все пак незряло преддверие на бъдещ разцвет.

В този контекст ролята на АСО като модерна симфонична формация и заслугите на Саша Попов за българската симфонична култура са неоспорими и само могат да нараснат. Това няма нищо общо с институционалната приемственост, за която документите негду-мислено установяват, че Софийска филхармония е правоприемник на ЦВСО, а той на Гвардейския симфоничен оркестър на НЦВ конен полк.

Наясно съм, че темата и категоричността на изводите ще шокират мнозина. Дискусии трябва да има. Научна конференция – също, но документите и фактите са налице. И така, тази година Софийска филхармония става на 130 г. с истински документи за институционалната си история.

П.П. Статията е съпроводена с голям библиографски апарат, който в случая не е изписан за удобство на по-широк кръг читатели.

Диригентите!

Проф. Анга Палиева

ДИРИГЕНТИТЕ НА СОФИЙСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ – плеяда ярки личности от различни поколения, с толкова различен натюрел, но така сродни в отдадеността си на идеята за просперитет на този оркестър, в усилията си за преодоляване на различните препятствия на своето време. Галерия от портрети, носещи и ореола на икони от миналото, и очарованието на виталитета и потенциала на бъдещето.

СЪЗИДАТЕЛЯТ САША ПОПОВ (1899 – 1976)

Снимка на цигуларя и диригент Саша Попов с посвещение на Петко Тихолов, 1951 г. Източник: ЦДА

„Необичайна, многопосочна личност, свръхартистична натура с приковаващо въздействие, блестящ цигулков виртуоз, именит диригент, педагог, активен неспокоен общественик, забележителен организатор и ръководител” – така е виждал Добрин Петков една от най-значимите фигури в историята на българската музикална култура.

Много е писано за неговия необикновен, изпълнен с противоречия и перипетии творчески живот. Музикантският му път започва като изключително надарено дете-чудо, което на 7 години прави първото си концертно турне из България, на 10 вече учи във Виена, на 11 гастролтира в Загреб, след това в Полша и в Русия, на 14 постъпва във Виенската консерватория и веднага става концертмайстор на академичния оркестър. Но през 1919 г. е принуден да се върне в България, за да

отслужи Военната си служба, и не успява да се дипломира. Става концертмайстор в Националната опера и преподавател по цигулка в Музикалната академия. През 20-те години на миналия век изнася с огромен успех над 240 концерта в Австрия, Германия, Италия, Полша, Унгария, Чехия, Швейцария, с прочути диригенти и оркестри в най-реномираните концертни зали. Сравняват го със световните цигулкови легенди на епохата, дори се ражда забавна рима с имената им – Яша (Хайфец) – Миша (Елман) – Саша (Попов) – Ваша (Пшихода), навсякъде отзивите са суперлативни.

„Попов е цигулар виртуоз от най-висока класа, с топъл пеещ тон, с прекрасна пръстова и лъкова техника.”

„Нойесте Нахрихтен“, Мюнхен, 24 октомври 1926 г.

„Несъмнено Саша Попов принадлежи към първите цигулари на днешното време. Малцина са ония, които с такава гъвкавост на стилового чувство и с такава брилянтна, ненапратлива техника постигат целта.”

„Нойес Винер тагеблаг“, 21 април 1928 г.

Изпълнен с впечатленията от европейския музикален живот и желанието за изграждане и у нас на симфонична оркестрова практика, проф. Саша Попов иницира през 1928 г. създаването в Музикалната академия на **Академичен симфоничен оркестър (АСО)** от студенти, педагози и инструменталисти от други състави. И под негово диригентство е изнесен първият концерт на 4 март 1929 г. в залата на Военния клуб с респектираща програма: Вагнер – увертюра „Танхойзер“, Лист – Концерт за пиано № 1 със солист Димитър Ненов, и Чайковски – Симфония № 4.

„...Интересът на обществото към Академическия оркестър бе голям.

И големите надежди към Саша Попов, че ще издигне Симфоничния оркестър при Музикалната академия до степен и съвършенство на постоянна филхармония, на която ще се опре и българският компонист...”

В. „Македония“, 6 март 1929 г.

АСО бързо се налага с авторитет в културния ни живот и до 1935 г. изнася повече от 100 концерта със сериозен репертоар от над 120 големи симфонични опуса. Умел организатор, Саша Попов съумява да привлече в състава на оркестъра най-талантливите инструменталисти, кани солисти като Панка Пелишек, Тамара Янкова, Недялка Симеонова, Васил Чернаев, Петър Христосков, Иван Цибулка, Константин Попов, Любен Мазаров, гостуващите пианисти Паул Витгенцайн, Марсел Чиампи, Чезаре Валабрега, Алис Колдуел, цигуларя Анри Марто, както и диригентите Асен Найденов, Боян Икономов, Димитър Ненов, Панчо Владигеров, Фаусто Маняни (Италия).

Търсейки начини за стабилизиране на състава, Саша Попов прозорливо се включва в идеята на Военното министерство за създаване през 1936 г. на голям Военен симфоничен оркестър, в който се вливат оркестранти от АСО и от Гвардейския оркестър, а от 1 май 1939 г. съставът вече става **Царски военен симфоничен оркестър**. Саша Попов се отказва и от солистичната си кариера, и от професорското си място в академията, за да се посвети изцяло на работата с оркестъра, с който изнася концерти из цялата страна, започват и заграничните турнета. Още през есента на 1939 г. той организира успешния гастрол в Италия – концерти в Двореца на дожите във Венеция, Базилика ди Масенцио в Рим и в Градините Боболи във Флоренция, като смело решава да промени еврейските имена на свои оркестранти, за да могат да заминат на турнето.

„Първият концерт на гостуващият в страната ни български симфоничен оркестър беше изнесен в Базилика ди Масенцио. Оркестрантите свиреха много чисто и строеха идеално. Това е наистина един първокласен симфоничен състав, който ни изненада с възможностите си.”

„Ил пополо ди Рома“, Рим, 30 август 1939 г.

Следват турнета през 1942 г. в Румъния (за което Панчо Владигеров специално оркестрира „Хоро ста-като“ на Динику), Унгария, Хърватия, Западните покрайнини, Македония и Беломорска Тракия, на ЦВСО гостуват знаменити диригенти и солисти като Бруно Валтер, Карло Цеки, Бернардино Молинари, Едмондо де Веки, Адам Должицки, Антонио Янигiero, Дину Липати, Конрад Ханзен и редица други.

Когато през 1944-та съставът е основно реорганизиран, Саша Попов е уволнен, но след една година е върнат като главен диригент на оркестъра, който след различни модификации („Държавен симфоничен оркестър при Дирекцията на радиоразпръскването“ с диригент Атанас Маргаритов през 1944/45, „Българска народна филхармония“) от 1949 г. се нарича Вече Софийска държавна филхармония.

„...Този оркестър е не само един прекрасен инструмент за художествени постижения от международен мащаб, но и школа, където придобиват опитност симфонични музиканти от цялата страна. Поради особеността на артистичния си темперамент, както и поради своята виртуозна подготовка и практика, Саша Попов изгражда изпълняваните творби в широки динамични амплитуди. Връзката между диригент и оркестър е установена до съвършенство...”

Любомир Пунков, сп. „Изкуство“, 1948 г.

Но през 1956 г. той отново е принуден да напусне филхармонията, а след това и България. Продължава диригентската си активност във филхармониите в Каиро и Тел Авив, по-късно в Лос Анжелис, където завършват дните му. Когато след 20 години най-после е поканен да се върне в родината си, на път към летището получава инфаркт.

Саша Попов е останал в спомените на своите съвременници като вдъхновения организатор и безкомпромисен ръководител, съградил стабилните основи на симфоничната ни култура и прегопребелил със своя ярък артистичен заряд облика на Софийската филхармония в непрестанния ѝ художествен прогрес.

В историята на оркестъра от тази епоха са вписани като втори диригенти в различни моменти и други авторитетни имена – **Михаил Лефтеров** (1937 – 1944), бъдещият многогодишен диригент на Симфоничния оркестър на Българското национално радио **Васил Стефанов** (1946 – 1954), **Веселин Павлов** (1952 – 1956), създателят на Филхармония „Пионер“ **Владим Симеонов** (1954 – 1956; 1958 – 1962).

Нови посоки

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ (1924 – 1988)

Токио, 22 януари 1973 г. Константин Илиев дирижира Токийския симфоничен оркестър по време на неговото гостуване в Япония. Изпълняват Девета симфония от Бетовен

Водеща фигура на българския музикален авангард, колос в диригентското ни изкуство, талантлив педагог, публицист с ярко, остро перо, личност с несравнимо оригинална индивидуалност, Константин Илиев е епоха не само във Възхода на Софийската филхармония, но и за цялата съвременна българска култура.

След завършване на Държавната музикална академия в класовете по цигулка на Владимир Аврамов, по композиция на Панчо Владигеров и по дирижиране на Марин Галеминов той специализира в Пражката консерватория – дирижиране при Вацлав Талих и ком-

позиция при Ян Ржигки и Алоис Хаба (създателя на концепцията за микрохроматична композиция). Диригентската му кариера започва през 1947 г. в Русе, където създава Симфоничния оркестър и Операта, а в началото на 50-те става главен диригент на Варненския симфоничен оркестър. От 1956 г. е главен диригент на Софийската филхармония (с прекъсване между 1972 – 1978), а от 1978 г. до 1984 г. – и главен художествен ръководител. Същевременно е професор по дирижиране в Националната музикална академия, в чийто клас израстват най-талантливите ни млади диригенти.

Композитор с радикално новаторско мислене, Константин Илиев е автор на еталонни опуси във всички жанрове – шест симфонии и други оркестрови творби, цигулков концерт, кантатно-ораториални и вокални произведения, различни камерни ансамбли, оперите „Боянският майстор“ и „Еленово царство“. Творбите му са изпълнявани в много европейски страни, на форумите за нова музика – във Витен, „Варшавска есен“, „Прахка пролет“, а записите им са излъчвани от радиата в големите европейски столици.

С неговото ярко присъствие и талантлива работа в течение на почти три десетилетия е белязан новият етап на висок професионализъм и творчески разцвет на филхармонията. В оркестъра са привлечени отлични инструменталисти, интензивно се разширяват репертоарът и границите на интерпретаторската естетика, променя се самата звукова среда в зала „България“. С първите изпълнения у нас на шедеври на Шьонберг, Берг, Стравински, Бритън, Лютославски, Мартен, Жоливе, Пуленк и още много значими композитори на XX век българската публика открива съвременния европейски звуков свят.

„Сред многото еднообразие в програмите и на подиума на Софийската филхармония концертът, изнесен на 17 април т.г. под диригентството на Константин Илиев, подейства като пролетен вятър в задрямалата гора. Посредством Константин Илиев и майсторството на софийските филхармоници нашият музикален живот намери връзка с един пулсиращ, преден пост на нашата съвременност: Барток, Равел, Онегер. Константин Илиев е вече добре познат като прекрасен тълкувател на „Фантастична симфония“ от Берлиоз, Пета симфония от Малер и не една творба от Прокофиев, Шостакович, Дебюси и Барток. Но всяка негова програма продължава да носи

нов Влог в нашето диригентско изкуство, да възбужда спорове, да поражда мисли. Това се дължи най-вече на жаркото му отношение към проблемите и творбите на съвременната музика, на която той стана най-ярък и последователен бранител у нас.“

Любомир Пунков,
сп. „Българска музика“, 1956 г.

Паметни са останали в летописа на филхармонията авторските концерти на Месиен, Пендерецки, Шостакович, Хачатурян и редица други, с участието на самите композитори. Под палката на Константин Илиев се изпълняват премиерно и авангардни опуси на Лазар Николов, Георги Тудев, Йордан Дафов, Симеон Пиронков, Иван Спасов, Васил Казанджиев, както и негови собствени, чието прозвучаване често се превръща в паметна кулминация за цялата ни културна съвременност.

През 60-те години, в тандем с Константин Илиев, на диригентския пулт във филхармонията застава и достолепната фигура на

София, 18 юни 1962 г. Добрин Петков

Един от най-светлите образи сред плеядата големи български диригенти, високо уважаван от всички музиканти, с които е работил. Личност с изключително духовно благородство и етичност, с пословична работоспособност, всеотдайност и възискателност, създавал еталонни интерпретаторски шедеври.

Роден в семейство на музиканти, потомствен интелектуалец, той започва от 9-годишен концертните си изяви като цигулар, на 12 дирижира детски оперети у нас и в Белград, изнася 20 солови рецитала

„...Особено съм благодарен на софийските филхармоници за огромната радост, която ми доставиха с великолепно изпълнение на мои творби под талантливото ръководство на Константин Илиев.“

Дмитрий Шостакович

„Най-сърдечна благодарност за чудесното изпълнение на моите творби!“

Кшищоф Пендерецки

Константин Илиев и Софийската филхармония правят българското симфонично изкуство широко известно и по света с повече от 60 големи турнета в прочутите музикални центрове на Европа, Азия, Америка, Австралия, в някои от тях гостуват по 5 – 10 пъти, а двата гастрола в Америка са всеки с по над 40 концерта, донесли великолепно отзиви за диригент и оркестър.

ДОБРИН ПЕТКОВ (1923 – 1997)

и концертира с Панчо Владигеров в Белград. На 14 години заминава за Лондон и е първият българин, получил стипендия за Royal College of Music, където учи цигулка, пиано, дирижиране и композиция. След завършване на Музикалната академия в София започва изключително интензивната му работа на оперен и симфоничен диригент – в Русе, Пловдив и Софийската опера. От 1962 г. до 1969 г. е диригент в Софийската филхармония, след това до края на живота си е главен диригент на Пловдивския симфоничен оркестър, там прави и оперни постановки.

Със Софийската филхармония той гастролира в Бейрут, Дамаск, Гърция, Италия, Франция, Русия. Гостува на всички български оркестри, както и в Унгария, Полша, Чехия, Русия, Куба, Германия. Под палката на Добрин Петков за първи път у нас прозвучават Концертът за виола на Барток, „Песни за мъртвите деца“ на Малер, „Жана д'Арк“ на Онегер, Четвърта симфония на Константин Илиев, Цигулковият концерт на Марин Галеминов, „Прикованият Прометей“ на Лазар Николов и други. Той разкрива и един непознат дотогава свят на Шостакович – с Шеста и Девета симфония, незабравими остават неговите интерпретации на Бритън, Ненов, Хиндемит и още много от неизчерпаемия му репертоар от Бах до Стравински, както и последната му постановка в Пловдивската опера – Вердиевият „Отело“.

При оттеглянето на Константин Илиев от 1972 до 1978 г. мястото му заема младият и талантлив

ДИМИТЪР МАНОЛОВ (1940 – 1998)

„Диригентският талант на Манолов се характеризира с експресивно емоционално внушение, логично извайване на мисълта, ясен и изразителен жест“ – пише Генадий Рождественски, неговият професор по дирижиране в Московската консерватория. Творческият му път минава през Русенската опера, филхармонията в Плевен, Софийската филхармония, Софийската опера, Пловдивската филхармония и завършва твърде рано в Националния колумбийски симфоничен оркестър в Богота.

Магнетична личност със самобитна индивидуалност, носещ силен пиетет към нови музикални територии, той оставя характерна следа върху развитието и репертоара на оркестъра и вписва ярки страници в музикалната ни култура с талантливите първи изпълнения на опуси от

съвременния музикален авангард – на Кейдж, Пендерецки, Варез, Шокхаузен, Ноно, Булез, Мийо, както и нови български творби. Изкуството на Димитър Манолов получава широко международно признание по време на гастролите му в Англия, Белгия, Германия, Франция, Монако, Полша, Чехия, Русия, Унгария, Румъния, Сърбия, Мексико, САЩ, Колумбия.

„Софийският оркестър, отлично ръководен от своя диригент Димитър Манолов, показва висока култура на изпълнение...”

Айвън Адам – „Ивнинг нюз“

„Един диригент с изключителни способности... Ясно очертаване на формата, усет за драматичните градации и преди всичко тънко чувство за нюанси...”

„Мюнхнер Меркур“

София, 5 април 1980 г. Репетиция на Софийската филхармония под диригентството на Димитър Манолов в зала „България“

София, 27 април 2021 г. Йордан Дафов при връчването на почетните отличия „Златен век“ и грамоти за принос в развитието и утвърждаването на българската култура и национална идентичност на 14 личности, удостоени с наградата през 2020 г. от Министерството на културата

22 години постоянен диригент във филхармонията по времето на Константин Илиев, а след това и заедно с Емил Табаков, е

ЙОРДАН ДАФОВ (1940)

Със своето изкуство той се нарежда сред представителните фигури на гнешната българска диригентска школа, а композиторското му творчество се вписва сред най-интересните авангардни търсения на съвременната ни музика.

След завършване на Държавната музикална академия като ученик по композиция на Панчо Владигеров и по дирижиране на Константин Илиев специализира в Парижката консерватория в класа по композиция, анализ и естетика на Оливие Месиен. Твори предимно в сферата на инструменталната музика – три симфонии, цигулков концерт, оркестрови творби като „Утринна музика“, „Серенада“, „В профил и анфас“, различни опуси за камерни ансамбли.

Диригентският му път започва във филхармоничните оркестри във Варна и Бургас, от 1981 г. до 2003 г. е диригент в Софийската филхармония, която под неговото ръководство постига забележителни изпълнения у нас и на гастролите в чужбина. След това Йордан Дафов отново работи с Варненската филхармония и операта

в Бургас, паралелно от 1972 г. ръководи десетилетия наред и Камерния оркестър в Добрич. Концертирал е с успех из цяла Европа, в САЩ и Япония, записи на изпълненията му, както и на негови собствени творби за симфоничен и камерен оркестър, има в Българското национално радио, френското и шведското радио, испанската телевизия и др.

„Диригентът Йордан Дафов знае какво точно иска и получава това, което иска. Задълбочен художник и професионалист, той умее да извлича на преден план различни инструменти, темпа, мелодии – всички музикални елементи, събирайки ги в едно органично цяло...”

„Александра“, Швеция

„Йордан Дафов е майстор на големите градации, който моделира гъвкаво и чувства интензивно звуковите конструкции...”

ABC, Испания

ЕМИЛ ТАБАКОВ (1947)

София, 21 април 1988 г. Главният диригент на Софийската филхармония Емил Табаков по време на концерт

Повече от четири десетилетия неговото име е символ на талант, перфектен професионализъм и харизматичност, изпълненията му чертаят най-високи кулминации в съвременната ни музикална култура. А във времето на неговото ръководство от 1985 г. до 2000 г. Софийската филхармония изживява истински творчески подем. Диригент с енергия и мащаб, той придава нов облик на оркестъра, Вписва Върхове в творческата му история с интегралното изпълнение на симфоничните платна на Брукнер, Малер, Бетовен, Брамс, Скрябин, Рахманинов, Рихард Штраус, месите на Шуберт, реквиеми на Моцарт, Брамс, Верди, Дворжак, Берлиоз, Форе, Табаков и редица други класически и съвременни опуси от неговия огромен репертоар от стотици творби, дирижирани винаги наизуст. Десетки от тези изпълнения са издадени от фирмите

„Супрафон“, „Елан“, „Фреквенц“, „Кох“, „Мега“, „Капричио“, „Делта“, „Балкантон“, „Гега-Ню“ и др., с високи международни оценки. Отлични са и отзивите от многократните турнета на филхармонията в Англия, Германия, Франция, Испания, САЩ, Сърбия, както и от гастролите в Япония, Сингапур, Южна Корея, Тайпе, Гърция, Турция, Холандия.

„Емил Табаков е добре запознат със съвременните световни тенденции и стандарти за оркестрови изпълнения. Той създава впечатление за решителен и вещ ръководител.“

„Таймс“

„...В самия център на значимите тълкувания попада изданието на симфоните на Малер на Софийската филхармония под ръководство-

то на Емил Табаков и печели цялото ни пристрастие... Навсякъде в 15-те диска до експресивно-драматичния звуков изказ застава и архитектурната осезаемост...яснота на контурите, пластичност на мотивите, строго придържане към композиторските похвати.“

Бернхард Узке, сп. „Фоно форум“, 1996 г.

Неговият дебют като диригент е на 17 години със Симфоничния оркестър в Русе, още като ученик пише първите си композиции, завършва Националната музикална академия с три специалности – контрабас, дирижиране при Влади Симеонов и композиция при Марин Големинов, през 1977 г. печели международния конкурс за диригенти „Николай Малко“ – Копенхаген. Диригентската му активност е свързана с Русенската

филхармония, Камерния ансамбъл „Софийски солисти“, Белградската филхармония, Симфоничния оркестър „Билкент“ в Анкара, Симфоничния оркестър на Българското национално радио, Новогодишния музикален фестивал в София. Дирижирал е множество прочути филхармонични оркестри и оперни спектакли в най-големите зали по света. Композитор с афинитет към монументалните форми, той е автор на 11 симфонии, множество концерти за най-различни инструменти и състави, Реквием върху латински текст, балетите „Сашка“ и най-новия – „Калиопя“. Редица от тях са написани по поръчка на международни фестивали и прочути изпълнители, издадени са от големи звукозаписни компании и са изпълнявани с голям успех в България, Германия, Португалия, САЩ, Япония, Финландия, Франция, Австрия, Турция и др.

ЮЛИАН КОВАЧЕВ (1960)

Роден в семейство на музиканти, от 11-годишен учи цигулка в Моцартеума в Залцбург, след това със стипендия от фондацията на Хербер фон Караян следва дирижиране в Берлинската музикална академия. През 1984 г. става лауреат на международния конкурс „Херберт фон Караян“, след това кариерата му е свързана предимно с Италия – постоянен гост-диригент е на оперните театри в Милано, Венеция, Рим, Неапол, Палермо, Болоня, Генуа, Торина, Триест и др. Гастролира в Европа, Азия и САЩ със симфонични оркестри и като диригент-постановчик на редица оперни спектакли, имал е постоянни ангажменти с представителни оркестри във Виена, Загреб, Будапеща, Прага, Братислава, Дрезден, Анкара, Сан Франциско, Сиатъл, Сеул, с фестивали в Германия, Австрия, Хърватия и други.

Между 2001 г. и 2003 г. е бил главен диригент на Софийската филхармония.

София, 27 септември 2002 г. Софийската филхармония открива 74-тия си сезон с „Четири последни песни“ и „Алпийска симфония“ от Рихард Штраус под диригентството на Юлиан Ковачев

От 2000 г. постоянен гост-диригент на Софийската филхармония, а между 2002 и 2004 г. – неин главен гост-диригент, е големият творец

ВАСИЛ КАЗАНДЖИЕВ (1934)

Една от най-изявените фигури на българския музикален авангард, композитор с несравнимо уникален стил, с мащабно симфонично и камерно творчество, той е и един от най-ревностните пропагандатори на съвременната българска музика у нас и по света, осъществил десетки премиери на нови творби като диригент на Камерния ансамбъл „Софийски солисти“, Софийската опера, Симфоничния оркестър на Българското национално радио, гост-диригент на всички български и множество елитни световни симфонични оркестри. Талантлив педагог, професор по дирижиране в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, където продължава най-добрите традиции на своите учители – Панчо Владигеров по композиция и Влади Симеонов по дирижиране. Академик, член на Българската академия на науките, той е носител на редица най-високи български и международни награди.

София, 7 октомври 1991 г. Васил Иванов Казанджиев – композитор, диригент и общественик

АЛЕКСЕЙ КОРНИЕНКО (1954)

Лауреат на Първия клавирен конкурс „Сергей Рахманинов“ в Москва, той започва професионалната си кариера като преподавател по пиано в консерваториите в Харков и Москва, а от 1999 г. в Държавната консерватория на Каринтия. Като диригент се утвърждава с интерпретациите на романтичен и съвременен репертоар, както и на редица опери. Концертира с различни европейски оркестри, участва на фестивали в Австрия, Германия, Белгия и Франция, от 2000 г. е артистичен директор на Wörthersee Classics Festival.

Бил е главен диригент на Софийската филхармония от 2009 г. до 2011 г.

София, 28 септември 2009 г. В националния пресклуб на БТА се състои пресконференция на Софийската филхармония по повод на откриването на новия творчески сезон и представяне на новия главен диригент на филхармонията – Алексей Корниенко

МАРТИН ПАНТЕЛЕЕВ (1976)

София, 17 септември 2014 г. Главният диригент на Софийската филхармония Мартин Пантелеев в изпълнение на цигулка на церемонията по връчване наградите на Столична община за ярки постижения в областта на културата, която се провежда в Народния театър „Иван Вазов“

Диригентският му дебют със Софийската филхармония през 2004 г. с Първа симфония на Малер му носи успех и покана за постоянен гост-диригент, а от 2011 до 2016 г. той е главен диригент на филхармонията.

Талантливият цигулар, диригент и композитор, израснал в музикантско семейство, учи цигулка от 4-годишен. Като ученик става концертмайстор на филхармония „Пионер“ под диригентството на Влади Симеонов и с нея концертира у нас и в чужбина. Завършва Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ с цигулка, дирижиране и композиция, след това и майсторските класове на проф. Захар Брон в Хамбург и проф. Ифра Нийман в Майнц и Лондон. През 1999 г. става втори диригент на „Филхармония на нациите“, създадена от Ленард Бърнстейн и Юстус

Франц, и изнася с този оркестър над 1000 концерта в Европа, Азия и САЩ. От 2012 г. е главен гост-диригент на филхармонията на Кейптаун, гостува на Лондонската кралска филхармония, Берлинските симфоници, Камерен оркестър на Концертгебау, Английския камерен оркестър, Нидерландския симфоничен оркестър и още редица други големи оркестри в Европа и Азия. Главен гост-диригент е на Филхармония Вюрт и главен художествен ръководител на Фестивалния оркестър в Северен Рейн-Вестфалия.

Неговите произведения са изпълнявани в различни градове в Германия, в Пекин и в София. За творчеството си и за успешните си диригентски изяви със Софийската филхармония получава редица високи награди.

ВИЗИОНЕРЪТ НАЙДЕН ТОДОРОВ (1974)

София, 31 август 2021 г. Найден Тодоров дирижира Софийската филхармония на концерта на Соня Йончева и Пласидо Доминго пред катедралния храм „Св. Александър Невски“

Един от най-ярките ни съвременни музиканти, чието талантиво творчество в различни жанрове разтваря нови простори в гнешното ни музикално пространство, убедително се утвърждава и на най-престижни сцени по света. Една личност, която непрестанно изненадва със своята инвенция, радва с новите идеи и посоки, които чертае в музикалния ни живот.

Неговата връзка със Софийската филхармония започва с дебюта му през 2001 г., от 2004 г. той е неин постоянен гост-диригент, по-късно главен гост-диригент. През 2017 г. и отново през 2022 г. е избран за директор с амбициозна и отговорна концепция за просперитета на оркестъра, която с енергия последователно отстоява. И тези години рязко определят нов, богат и вдъхновен период в еволюционния път на филхармонията, нейното достойно вписване на европейската сцена с успешни чуждестранни гастролни, паралелно с изключителния творчески контакт с най-големи световни музиканти, гостуващи у нас.

Професионалният му живот е вървял интензивно – от диригентския дебют на 16 години в Пловдивското музикално училище „Добрин Петков“ през обучението при Урош Лайовиц и Карл Остерайхер във Виенския университет, Академия „Рубин“ в Йерусалим при Менди Родан, Нов български университет и докторантурата в Лондонския университет. Само на 26 години става музикален директор на Пловдивската опера, както и на Оперно-филхармоничното дружество в Бургас, след това директор на Русенската опера, същевременно гастролува из цяла Европа, Азия, САЩ, концертира в партньорство със знаменити музиканти, прави множество записи за различни компании. За изпълненията си с филхармониите получава два пъти „Кристална лира“ и редица други най-високи награди, двукратно е избран за „Музикант на годината“ от БНР. Но вероятно най-голямата награда са препълнената зала „България“ на всеки концерт на филхармонията през последните сезони въпреки усложнената ситуация, високото признание и на чуждестранната публика

по време на гастролите в прочутите световни зали – БОЗАР в Брюксел, Златната зала на „Музикферайн“ във Виена, зала „Лисински“ в Загреб, залата на Берлинската филхармония.

„СОФИЙСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ И НАЙДЕН ТОДОРОВ. ТОПОРКЕСТЪР ВЪВ ВИЕНА. Една кулминация на сезона на класиката беше гостуването на Софийската филхармония с нейния диригент Найден Тодоров. В почти разпродадения Musikverein оркестърът доказва, че е един от най-добрите оркестри в Европа. Публиката беше особено въодушевена от красивия и фин звук на оркестъра, както и от вдъхновението на музикантите и завладяващата музикалност на диригента. Музицирането беше прецизно и същевременно темпераментно и с много импулс – публиката им благодари с продължителни овации“ – пише критикът Максимилиан Мара.

A Die Presse от 19 май 2022 г. публикува рецензия под заглавие „ЯРКО И СЪС ЗАМАХ. СОФИЙСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ В MUSIKVEREIN“, в която **Валтер Добнер** подчертава: „Софийската филхармония се е превърнала в един от водещите източноевропейски оркестри“.

Диригентът Кристиан Шулиц: „Оркестърът е невероятен!“.

Директорът на международната концертна агенция Melos Кристиан Май: „Найден Тодоров е много добър диригент и много добър мениджър. Всички мои колеги не само тук, но и в Мюнхен, Лондон, Париж, Берлин

през последните 2 - 3 години започнаха да осъзнават, че има Софийска филхармония и това е добър оркестър. Преди беше един от многото оркестри, но сега се превръща във важен оркестър на международната сцена“.

Във „Вийнер Цайтунг“ и други виенски издания излизат рецензии под заглавия като „Софийската филхармония убеди Виена“, „Прекрасна звукова култура“, „Когато един оркестър наистина се грижи за звуковата си култура“ и др.

„В зала „Лисински“ се завръща след три години един от най-добрите оркестри в Югоизточна Европа, най-известният български ансамбъл със световна репутация – Софийската филхармония!... С гастролите си в чужбина, на които бе възторжено приета от публиката, Софийската филхармония си създаде репутация и изгради сериозен авторитет на топоркестров състав и в средите на най-строгите световни музикални критици. Диригент на Софийската филхармония е един от най-уважаваните европейски диригенти от младото поколение Найден Тодоров“ – е отзивът в хърватската Glazba.

Неизброими са всички онези великолепни прочути музиканти, гостували на филхармониите през последните сезони. Сред тях е и известният талантив австрийски диригент САША ГЪОТЦЕЛ, който от сезон 2019 – 2020 е главен гост-диригент на Софийската филхармония.

Проф. д-р Анга Палиева е завършила музикознание (история на музиката) в НМА „Проф. Панчо Владигеров“, защитила в Московската консерватория „П. И. Чайковски“ докторат на тема „Традицията на старобългарската култура в съвременната българска музика“.

Преподавател в Катедрата по история на музиката и етномузикология в НМА от 1978 до 2016 г., ръководител на Катедрата от 2008 до 2016 г. Преподавала е и в Софийския университет, Нов български университет и в колеж „С. Михайлидис“ в Кипър.

Автор на книгите „Идеи на романтизма в музиката на XX век“ и „Ното musicus между Балканите и Европа. Интенции и прояви на наднационалното в българското композиторско съзнание“, както и няколко статии във всички специализирани издания и периодика в България,

както и в чужбина – Москва, Оломоуц, Берлин, Никозия, Лондон, САЩ, Виена. Има участия в международни конференции в Бърно, Зоненберг, Стокхолм, Льовен, Истанбул, Линц, Виена.

Сред отличията ѝ са наградите „Кристална лира“ (2002 г.); „Златно перо“ (2003 г.) и „Книга на годината“ (2007 г.).

НАЙДЕН ТОДОРОВ:

Чрез музиката можем
да прошепнем или
да изкрещим всичко,
което ни вълнува

Яница Христова

„Това е онази тънка разлика между литературата и магията на музиката – чрез музиката можем да прошепнем или да изкрещим в лицето на хората всичко онова, което ни вълнува и терзае, без да изречем нито една дума“, сподели пред списание ЛИК диригентът и директор на Софийската филхармония Найден Тодоров.

Пред изданието Тодоров разказа за състоянието на филхармонията, когато поема нейното управление, за промените по време на мандата му, както и по какво си приличат и по какво се различават дирижирането на оркестър и ръководенето на голяма музикална институция. Пред ЛИК маестрото коментира още какви са плановете за отбелязването на 130-годишнината на Софийската филхармония, както и какви са последиците в музикалната сфера след пандемията.

„Едната от целите на изкуството е точно тази – да дава сили и надежда на хората да се справят в тежки времена. Така че ние сме тук – винаги на разположение, със средствата, с които разполагаме, да дадем на хората надежда и сили да се справят с предизвикателствата, пред които животът ни изправя“, каза Найден Тодоров.

За връзката между най-големия симфоничен оркестър у нас и националната информационна агенция Тодоров сподели: „Всъщност целта ни в комуникативно отношение е да се превърнем за музикалните институции в това, което е БТА за медиите“.

Ето какво още каза маестрото пред ЛИК за избора на произведения в програмата на състава, за холивудското звучене при някои съвременни концерти, както и за представянето на български творби по света и у нас:

Г-н Тодоров, през 2017 г. ставате директор на Софийската филхармония. В какво състояние беше филхармонията, когато поехте нейното управление?

– Трябва да отбележа, че работата ми със Софийската филхармония започна много години преди да стана неин директор. Нещо повече – в своите мечти аз виждах бъдещето си силно свързано с нея, но не и като неин директор. През годините я виждах в по-силни и по-малко силни моменти. Филхармонията винаги е била водещият оркестър в България – не защото не е имала спадове в развитието си, а защото тези спадове са били резултат от процеси и тенденции в България, които са оказвали сериозно влияние на всички български културни организации. В този смисъл за мен изненади нямаше – знаех къде отивам и какво ме очаква. Онова, което заварих в точния момент на моето начало като директор, беше една филхармония, отговаряща на всичко онова, което се случва и до момента в цялата страна. В това няма нищо чудно – културните институции са един умален модел на нашето общество и не могат да функционират като затворени и изолирани системи. Това не означава, че не трябва да се борим да променим нещата към по-добро, но означава, че трябва да сме наясно, че голяма част от усилията ни ще са хвърлени на вятъра, ако се опитваме да решаваме само вътрешните си проблеми, игнорирайки болестите на обществото ни като цяло. Тъжното в цялата работа е, че една-единствена институция не може да промени хода на процесите у нас, за тази цел е нужно нещо много повече – целенасочена държавна политика.

Какво се промени през годините от вашия мандат?

– Аз никога не съм се възприемал като революционер и винаги съм бягал от революциите. Причината е проста – ако се загледаме в историята, всяка една революция е нанесла повече поражения, отколкото положителни последици, и на всичкото отгоре – аз не познавам революция, която в дългосрочен план да е успяла да наложи идеите си. Поради тази причина методът ми на работа е винаги един и същ – анализ на това, което съществува, силно толериране на позитивните процеси и постепенно диминуиране и отстраняване на негативните такива, като в движение се старая да имплементирам и моята собствена гледна точка и идеите, които имам за развитието на институцията. В случая със Софийската филхармония имаме една организация с фантастична история и прекрасни музиканти, които по мои собствени наблюдения от миналото са давали винаги максимум от себе си, когато работят с висококачествени изпълнители от националната и международната сцена. И това е, което направих – постарях се да дам на нашите музиканти, а, разбира се, също и на публиката ни, изпълнители, които да ги въодушевят. Този вид политика има и други измерения – през последните десетилетия

Софийската филхармония се възприемаше по света като състав, затворен в себе си, без никакви особено изяви претенции за присъствие на международната културна карта. Това не е мое мнение и си признавам, че много ме заболя, когато го чух за първи път. Затова и част от усилията ми са насочени в тази посока – да бъде приета филхармонията като равнопоставена на другите големи европейски състави. Наличието на международно признати изпълнители на сцената на зала „България“ подпомага изключително много този процес. При това ефектът е троен: нашата публика получава желани изпълнители, които до този момент рядко са се появявали у нас, музикантите ни получават достойни партньори на сцената, които ги мотивират в тяхното развитие, а институцията получава международно признание като част от системата за развитие на съвременната музикална култура. Ако към всичко това добавим и международните ангажменти на филхармонията и внимателно подбрания репертоар, получаваме една сравнително ясна картина на стремежите ни през последните години.

По какво си приличат дирижирането на оркестър и ръководенето на толкова голяма музикална институция?

– Всъщност приликите са само на пръв поглед. И в двата случая един човек лази по нервите на други хора. И в двата случая е лесно да го правиш и трудно да го правиш добре. И в двата случая трябва да имаш дългосрочен план какво искаш да постигнеш, и трябва да си наясно какви средства можеш или не можеш да използваш, за да вървят нещата в избраната от теб посока. С това приликите свършват. Но разликите са много по-интересни. Един лош диригент, ако застане пред много добър оркестър, в повечето случаи няма да успее да обърка изпълнението. Да, ще липсва посланието, което е закодирано в нотите от автора, както и онова усещане, което трудно може да се изрази с думи, но което ни кара да осъзнаем, че сме присъствали на специално събитие. Но в крайна сметка концертът може да се случи и част от публиката дори и да не разбере, че е била свидетел на изтезание за музикантите на сцената.

Един лош ръководител, от друга страна, може да нанесе в кратък срок поражения, за чието отстраняване да са нужни години. Мога да дам и примери, но не е необходимо. Един от проблемите при ръководството на една институция е, че невинаги да си прав и да постъпиш правилно е едно и също. Осъзнаването на тази истина е много болезнено и за мнозина това е основен препъникамък. Освен това, докато диригентът полага основните си усилия в посока да осъществи най-доброто възможно изпълнение в дадени условия, то един ръководител има да балансира между справянето с краткосрочните задачи и оставянето във външната посока по изпълнение на дългосрочната стратегия, която, нека сме честни, по никакъв начин не интересува голямата част от служителите, за които

личните приоритети най-често са далече от мисли за бъдещето на организацията.

И точно тук се намира онзи невидим проблем, който е първопричината за блокирането на развитието на българските културни институции – непрекъснато възникващите текущи проблеми са толкова много, че отнемат цялото внимание и всичките усилия на екипите за решаването им. Съответно „голямата“ цел, която в този момент не е „спешна“, се зарязва и постепенно нещата влизат в един коловоз, от който е много трудно да се излезе. Същото е и в национален мащаб – Министерството на културата се старее чрез различни форми и методи на финансиране да регулира дейността в публичния сектор, опитвайки се едновременно да подпомогне онези, които имат проблеми, и да държи под контрол другите, които търсят варианти за неконтролиран отскок в неизвестното, старее се чрез различни програми и проекти да спасява и независимия сектор – и в процеса на цялата тази многогодишна битка за оцеляване на загнен план остава и досега неприетата Национална стратегия за развитие на културата. А тя всъщност трябва да е основополагаща при формирането на политиката на министерството. Обратно към темата за приликите и разликите между дирижирането и ръководството на една институция от ранга на Софийската филхармония – в моя случай едното е съдбата, която съм приел с цялото си сърце от дете, а другото са познания и умения, които съм придобил през годините, но които в никакъв случай не възприемам като свое призвание, а по-скоро като необходимост, за да се случат част от нещата, за които мечтая в качеството си на музикант.

Как се отрази ковид пандемията на филхармонията? Как се развива тя, след като вирусът отстъпи и публиката отново има възможност свободно да се върне в залите?

– От една страна, пандемията причини невъоб-

разими щети в сферата на сценичните изкуства, от които още дълго ще се възстановяваме в световен мащаб. Също така още не са изчислени пораженията върху икономиката и тяхното отражение върху жизнения стандарт, които имат директно влияние върху развитието на изкуствата. От друга страна, пандемията и породените от нея локдауни дадоха възможност да се види по-осезаемо работата на онези институции, които първи се свързеха и възвърнаха някакъв ритъм в дейността си. И това беше моментът, в който мнозина наши партньори ни видяха в нова светлина. Тук е моментът да добавя също, че в края на 2019 година бяха взети на политическо ниво някои доста грешни решения, засягащи сценичните изкуства, и колкото и перверзно да звучи, пандемията ни даде времева отсрочка да осъзнаем какво точно се случва и да започнем да търсим решения.

Според мен двете най-сериозни поражения от пандемията са, че публиката отвикна да ходи по концерти и спектакли, както и че не малко хора отвикнаха да работят. Редно е да спомена, че българското Министерство на културата реагира по-адекватно от редица други министерства, отговарящи за изкуствата по света, и ударът върху публичния културен сектор почти не бе усетен. В независимия сектор нещата бяха значително по-трудни, но и там по различни програми се отпуснаха средства в безпрецедентни размери.

В момента сме в процес на възстановяване и ако проблемът беше само самата пандемия, бих бил всъщност доста оптимист. Проблемът е в икономическата и социалната криза, които тепърва се разгрещат и които са резултат от локдауните и от тази безумна война в Украйна. Така че към момента не смея да бъда прекален оптимист, докато не се види как държавата и обществото ще се справят със задаващите се предизвикателства. От друга страна, едната от целите на изкуствата е точно тази – да дава сили и надежда на хората да се справят в тежки времена. Така

С Райна Кабаиванска

че ние сме тук - винаги на разположение, със средствата, с които разполагаме, да гаем на хората надежда и сили да се справят с предизвикателствата, пред които животът ни изправя.

Според последни данни, на Софийската филхармония ѝ предстои да навърши своя 130-годишен юбилей. Как се стигна до тези нови открития за историята ѝ?

– В интерес на истината започна се случайно с открити в стените на сутерена на залата документи. Помогна и пандемията, която доведе до спиране на дейността ни, при което се отвори достатъчно голям времеви период, за да започнем да се ровим из библиотеките и архивите. Работата изнесе на свой гръб музикологът Андрей Андреев, който прекара седмици във Военния архив в Търново, в Държавния архив и в различни библиотеки. Признавам, че се почувствах малко измамен от всичките разкрития, защото очаквах с огромно нетърпение да отпразнуваме голямата 100-годишнина на филхармонията, а изведнъж се оказа, че сме я подминали. За мен бе важно обаче да разбере какви са причините за такова огромно несъответствие. И мисля, че имам вече някакъв мой си отговор.

Да, вече е документално ясно, че филхармонията произлиза от Гвардейския оркестър, създаден с указ в края на 1892 година. Но това е бил оркестър, създаден

първоначално с цел да обслужва интересите на армията и в някаква степен - на новосформираната аристокрация. Целта му не е била да осъществява концертна дейност с едно изключение – периодът, в който шеф на оркестъра е бил маестро Георги Атанасов. Това въщност е често явление в България – една силна личност да може да променя статуквото и цялостния смисъл на нещата. Интересно е да се отбележи, че Гвардейският оркестър е бил част от повечето значими събития от този период на българската културна история – можем да намерим сравнително лесно информация, че е свирил при откриването на Народния театър, както и в първите години на съществуването на операта в София. Друга изключителна личност, надскачаща дори маестро Георги Атанасов в този период на нашата музикална история, е Саша Попов – създаденият от него Академичен симфоничен оркестър е бил първият създаден с публични средства у нас оркестър, чиято основна и единствена цел е била да изнася симфонични концерти. Неслучайно при назначението му в Гвардейския оркестър, когато в състава чрез конкурс влизат и много от музикантите от Академичния оркестър, той успява да промени цялостната идея за съществуването на този състав и през 1938 година вече Царският Военен симфоничен оркестър се отделя като самостоятелна военна единица, с основна цел – изнасянето на концерти, създавайки тежка конкуренция на съществувалата в периода 1935 - 1947 година „Държавна филхармония“. Знаменателен и показателен за историческото влияние на Саша Попов е и фактът, че днешната Софийска филхармония е наследник именно на Царския Военен симфоничен оркестър, а не на Държавната филхармония.

Историята е много дълга и интересна, а което е още по-интересно – в процеса на събирането на документи и наличната документална информация се стигна и до сериозно попълване на големи празнини в познанията ни за концертния живот в София в периода от Освобождението до 1944 година. Признавам, малко съм изплашен от всички тези разкрития, защото, както вече казах, не съм човек, който обича революциите. Но фактите и документите са налице и няма как да бъдат оспорени. От друга страна погледнато – това поставя Софийската филхармония в една различна светлина при сравняването и с еквивалентните европейски институции.

Какви са плановете ви за годишнината?

– Да празнуваме, разбира се! Като идеята ни не е да се съсредоточаваме в едно събитие, а да осъществим една годишна програма, пълна със събития, които да карат хората да се чувстват специални! Подготвили сме изключителни изпълнители от ранга на Джошуа Бел, Бомсори, Юлия Хаген, Елена Башкирова, Роландо Вилазон, Роберто Аланя и много, много други. Постарали сме се да гаем на публиката ни и досег с някои от най-добрите български изпълнители от различни поколения - Лия Петрова, Емануил Иванов, Ивайло

Василев, Вилиана Вълчева, Светлин Русев, Петър Македонски, Григор Паликаров, Минчо Минчев, Георги Димитров, Емил Табаков... Няма как да изрежя всички, но гарантирам, че сме били много внимателни в подборта! Включили сме в програмата на хора и оркестъра произведения, които да накарат хората да се прибират въщи след концерт променени и изпълнени с енергия, като сме се постарали да представим най-доброто от всички стилове и епохи. Така че, без значение дали хората харесват Бах, Брамс или Бърнстейн, без значение дали ги въодушевява музиката на Моцарт, Малер или Мусоргски, всеки един ще може през тази „фестивална“ година да намери своя повод да бъде щастлив и да празнува заедно с нас.

Каква оценка бихте дали на Софийската филхармония, съпоставена с големите световни филхармонии?

– Мнозина не го осъзнават, но след достигането на едно определено ниво на изпълнение, вече не може да се говори за по-добър или по-лош оркестър. Как бихме могли да кажем дали Виенска, Берлинска или Нюйоркска филхармония е по-добра? Да, мнозина от слушателите си имат фаворит, но това е вече лично мнение на отделния човек и няма общо с техническото или интерпретационното ниво на оркестъра. И борбата на оркестрите, които гледат към бъдещето, е точно тази – да минат онази невидима граница, след която вече не се говори за по-добро или по-лошо изпълнение, защото съставът вече е много по-напред в развитието си. За моя радост, не малко от музикантите от световните сцени, които гостуват у нас през последните години, са коментирали пред мен, че Софийската филхармония е преминала тази граница. Само преди седмица се срещнах в Берлин с главния диригент на Берлинската филхармония, който ми сподели, че артисти, гостували у

нас, са изразили пред него изненадата и възхищението си от нивото на националния оркестър на България. Сега, разбира се, остава най-трудната задача – да убедим в това и собствената ни публика, която да започне да идва на концертите ни не заради един или друг известен изпълнител, а защото на сцената се намира Софийската филхармония.

Казвате, че „представянето на утвърдени имена и на млади таланти, на класика и на произведения с потенциал да останат във времето, на българска музика - класическа и съвременна, е част от мисията на Софийската филхармония“. Какви са предизвикателствата пред следването на тази мисия?

– Най-различни. При утвърдените имена проблемът е да ги убедиш, че си струва да стъпят на непозната за тях сцена, с непознат оркестър, пред непозната публика. Когато веднъж дойдат, после е лесно, но именно първата стъпка е най-трудната и тук се справям основно благодарение на приятели от миналото, които се застъпват за нас. Имал съм изключително интересни случки, които сигурно някой ден ще опиша в книга... В останалите случаи основното предизвикателство е да разпознаеш кой изпълнител/автор или кое произведение е с потенциал да остане в историята – с други думи, кой наистина има какво да каже със своята музика и кой е просто много добър занаятчия. Проблемът произлиза от факта, че възприемането на изкуството е нещо госта субективно. На Вкуса на публиката също невинаги можем да се доверим, защото например Салиери е бил по-обичан от публиката през Втората половина на XVIII век, но оцелият във времето е Моцарт.

Аз лично не се наемам с такива присъди, поради което се водя в избора си от четири фактора – личното ми впечатление, мнението на музикантите от състава, желанията на публиката, които научаваме от

С Готие Капюсон

С Марта Аргерич и с Йоан Холендер

специални анкети, и случващото се по световните сцени. Последното е като игра на пъзел – всяка година получавам програмата на най-големите оркестри и концертни зали в света, изваждам от тях изпълнителите и композиторите и насладвам резултатите – онези изпълнители и съвременни композитори, които открих в три или повече сезонни програми, приемам че са нещо повече от локални звезди и търся възможност да ги чуя лично. Тук връзката ми с град Виена играе прекрасна роля, защото почти всеки уважаващ себе си музикант се старее поне веднъж на две години да има изява в столицата на музиката. И това е моят шанс – във Виена отивам на концерт на спечелилите вниманието ми изпълнители или композитори и ако усетя онова необяснимо чувство, започвам да тормозя моите приятели да ме свържат със съответния артист. Забавен процес е и е госта обогатяващ.

С българските изпълнители и композитори е още по-лесно, защото не се налага да пътувам, за да ги чуя, а и често си говорим с колеги, споделяйки впечатления. Онова, което се оказва проблем, е, че често бройката на желаните изпълнители или творби е по-голяма от възможностите на един-единствен състав. Понякога си мечтая за един в цялостен вид по-организиран концертен и оперен сезон в България, но съм наясно, че живеем във време, в което в България никои не желае да се съобразява с друго, освен със собствените си планове и идеи, и всеки опит за по-централизирана

(дори само на ниво ръководители на институции) политика води до асоциации с времето преди 1989 година. Така че си оставам с тези четири фактора – лична оценка, мнение на музикантите от филхармонията, анкета сред публиката и международно присъствие.

С концертите с холивудско звучене, които са част от програмата на филхармонията и които представят филми като поредицата за Джеймс Бонд или „Междувездни войни“, правите реверанс към композиторите на филмова музика. Но това не е ли и хитрост, за да приблизите съвременната публика към модерното звучене на симфоничната музика?

– Аз съвсем сериозно възприемам филмовата музика като част от класическата музика. И не само защото не малко произведения на автори като Малер, Шостакович или Рахманинов се срещат в различни филми, но и защото музиката, създадена специално за филми, също има своите изключителни качества. Вероятно не е случайно, че музиката на „Междувездни войни“ е приета от Библиотеката на Конгреса на САЩ като част от американското културно наследство. Ако се замислим, това не е нещо ново в историята – още преди да съществува киното, много автори, които днес приемаме като даденост в класическата музика – Бетовен, Григ, Менделсон, Бизе и прочие, пишат музика към театрални пиеси. В немалко от случаите музиката е надживяла пиесата, за която е писана, и днес е позната като част от концертния репертоар на оркестрите. Същото е и с много саундтраци към филми, в немалко случаи самите композитори пишат впоследствие симфонични сюити от съответната филмова музика за концертната сцена.

Има и нещо друго – ние днес, по някакви неизвестни за мен причини, приемаме класическата музика като музика от композитори, които са живели в предишни векове, дори свързваме понятието „класическа музика“ с исторически епохи от миналото. Но когато са писали и изпълнявали тази музика съответните композитори, те не са били някакви отвлечени имена от миналото, а съвременници на слушателите – разхождали са се между тях, говорили са с тях... Ако успеем да си представим тази картина, ще разберем защо Виенската и Берлинската филхармония или пък Миланската скала изнасят концерти с музиката на Джон Уилямс под неговото собствено диригентство. Разбира се, съвсем не всяка филмова музика е част от вселената на класическата музика, но онези автори, които попадат в тази категория, винаги ще ги изпълняваме с удоволствие, редом с музиката на Рихард Штраус, Сергей Прокофиев или Клод Дебюси. А ако това представлява интерес за младите хора и е повод за тях да влязат в зала „България“ – толкова по-добре!

Каква е комуникативната стратегия за популяризиране на дейността на филхармонията? И какво място заема в нея договарянето за сътрудни-

чество с БТА?

– Софийската филхармония е сред онези културни институти, които са щастливи да имат Вярна публика. Прегизвикателството за нас е друго – да достигнем до хора, за които класическата музика все още е по-скоро непозната, дори екзотика. Именно към тях са насочени някои от нашите най-важни послания, чрез които се стареем да премахнем онази граница, заради която хората се притесняват да влязат в залата. Ето затова се стареем да поднесем информацията за нашите концерти на един по-гостъпен език, който да премахне тази граница. Разбира се, не сме забравили нашата постоянна публика, която е в основата на филхармоничното ни общество. Комуникацията с тях включва специални срещи с артистите, беседи, прожектуриране на специализирани филми.

В последните години голяма част от усилията ни са насочени и към това, да представим нашия оркестър отново в чужбина. Работим с водещи платформи и списания, отскоро и със специализирани телевизии като Mezzo и „Медичи“ и вярвам, че вървим по правилния път. Залагаме много на присъствието си в социалните мрежи и се стареем да говорим и на езика на младите. За децата сме разработили отделна програма и пълните зали на нашите детски концерти показват, че сме достигнали до тях и техните родители.

БТА е един от най-важните ни партньори и, смея да кажа, приятели, с които заедно градим имиджа не само на филхармонията, а и въобще на класическата музика у нас. Някои от най-интересните интервюта с нашите гост-солисти са направени от журналистите, които работят в БТА. Впечатляващо за мен е, когато видя информацията за това как е минал концертът буквално минути, след като той е свършил. Много от материалите в БТА са представени на няколко езика и това е много важно за нашето представяне в чужбина. Всъщност целта ни в комуникативно отношение е да се превърнем за музикалните институции в това, което е БТА за медиите.

Софийската филхармония често гостува в чужбина. Как реагира чуждестранната публика на изпълненията ѝ, когато се представят традиционни български композиции – подобно на гротескната сюита „Бай Ганьо“ от Веселин Стоянов през 2022 г. в центъра на класическата музика „Музикферайн“ във Виена?

– Е, ние се стареем максимално да представяме българската музика в чужбина, без това да изглежда като нещо пришито към програмата. Истината е, че българската музика има своето достойно място в световната музикална култура. Онова, което липсва, е медийното ѝ отразяване, за да стане по-популярна и отплат – по-изпълнявана. За мен беше прекрасно усещането да видя реакциите на Виенската публика към Веселин Стоянов или – няколко месеца по-късно – реакцията на берлинската публика към Панчо Владигеров.

Спомням си преди няколко години и реакцията на

публиката в Брюксел към музиката на Александър Текелиев. На моменти дори не съм сигурен, дали не ми се иска да виждам и от родната ни публика повече такива реакции към българската музика, каквито виждаме извън пределните на България. Но, както се казва в известната поговорка – „Никой не е пророк у дома си“. Вероятно причината е, че за нас родните композитори не са изненада, познаваме ги, те са част от живота ни. Докато за ценителите в чужбина нашата музика е откритие, което ги въодушевява и реакциите им са наистина много искрени и експлозивни.

Истинският успех за българската музикална култура ще бъде, когато повече чужди оркестри и изпълнители започнат да изпълняват български автори. Когато Виенският симфоничен оркестър гостува на Античния театър в Пловдив миналия септември и изпълнихме с тях и Марио Хосен „Песен“ на Панчо Владигеров, музикантите бяха възхитени от произведението, което до този момент не бяха чували. Признавам, че ми се случва също така и да подарявам ноти на български произведения на различни гостуващи у нас чуждестранни изпълнители с тайната надежда да ги заинтригуваме. Спомням си, когато преди много години изсвих във Виена вариациите „Дилмано, Дилберо“ на Александър Владигеров и в дните след концерта ми се наложи да копирам нотите поне десетина пъти за различни австрийски пианисти, които бяха като омагьосани от това произведение. Познавам и немалко други български музиканти, които се стараят да разпространяват българската музика. Всичко това обаче не е достатъчно. Може би, ако държавата ни се захване да рекламира българските автори зад граница така, както са правили не една и две страни в миналото... кой знае, може би тогава наистина ще можем да преживеем бум на българската музика по световните сцени.

На софийска сцена са гостували и много бележити световни музиканти. Кой е най-яркият ви спомен от гост-изпълнител, с когото сте си партнирали на една сцена?

– Много ми е трудно да отговоря на този въпрос. Проблемът е, че повечето от тези хора са ярки индивидуалности и е просто невъзможно човек да ги сравнява. Всеки един създава особена и много лична атмосфера на сцената, а и извън нея. Чувствах се като на Олимп при изпълненията на Мария Жоао Пиреш или Марта Аргерич, но причините за това са комплексни – те сякаш излъчваха музика и беше изключително интересен фактът, че бяха готови да направят това, което заедно решим на сцената, но в момента, в който покажеха те какво си представят, бе толкова убедително, че всяко друго мнение в този момент ставаше irrelevantно. С Юлиан Рахлин се познаваме от друго време и качването ни заедно на сцената събужда други спомени. С Емануел Чекнаворян свихме за първи път заедно в София и усещането беше сякаш цял живот това сме правили.

С повечето от тези изключителни изпълнители, които представяме през последните години на нашата

С Максим Венгеров в НДК

публика, ситуацията е подобна. Може би има един, който сякаш чете директно в сърцето ми и засвирвайки, имам усещането, че слушам онази музика, която винаги съм мечтал да чуя – Максим Венгеров. Не знам как го прави. Но отново – причината всички тези изпълнители, които се стараем да покажем на нашата публика, да бъдат в категорията „големи“, е, че всеки един от тях е достигнал отдавна нивото да бъде инстанция в музиката и да бъде изключително вдъхновяващ и заразяващ в своята представа за произведенията, които изпълнява.

Много често талантиливи български музиканти избират да се реализират в чужбина. Какво трябва да се промени, за да запазим талантите си в България?

– О, аз имам малко по-различно мнение по темата. Онова, което трябва да се промени, е да се изкара музикантското съсловие от графата „социални помощи“ в съзнанието на обществото и съответно на избраните от същото това общество управляващи. В същото време, аз не виждам драма български музиканти да се реализират в чужбина, ако те не забравят родината си. Една Соня Йончева днес е световна звезда, но се връща редовно да пее за българската публика. Мен това само може да ме радва.

Днешният свят е едно глобално село и няма нищо лошо в това хората да пътуват и да се развиват на различни места. Може би немного хора го забелязват, но в последните години много млади музиканти от различни страни избират България за своето развитие, въпреки потресаващо ниския статут на хората на изкуството в обществената йерархия у нас. В афиша на Софийската филхармония дори сме спрели да отбелязваме кой музикант от коя страна идва. Мотивът ни е

простичък – музиката следва да обединява хората, а не да търси критерии, по които да ги разделя. И така, за мен следва да се оправят „само“ две неща – стандартът на живот на хората на изкуството и отношението на обществото към изкуствата като цяло.

Как изглежда според вас бъдещето на класическата музика у нас?

– Много сложен въпрос. Допреди три години смятах, че дори компютрите и роботизираните системи да изместят хората от повечето професии, класическата музика не е заплашена, понеже тя изисква „човешко“ участие, свързано не само с техническо действие или интелектуална дейност, но и в емоционално отношение – все пак това е една от основните функции на музиката – да предава състояния. През 2020 година обаче ни нападна пандемията и сценичните изкуства, включително музиката, паднаха първи жертви. Оказа се, че много хора могат да живеят без изкуство. Е, по-виши се агресията в обществото, депресията стана постоянен спътник на мнозина, но това не попречи на хората да зачеркнат изкуствата от дневния рег.

Преди дни си „говорих“ с един изкуствен интелект и той, за разлика от много хора, с които съм разговарял, ми заяви, че „музиката е важна за психическото и физическото здраве на хората и играе важна роля за тяхното емоционално и социално благополучие“. Ами добре, как мога да приема за нормален свят, в който хората ми казват, че могат да живеят без музика, а компютрите оспорват това твърдение?

Сега сериозно – ако хората имат проблем с физическото си оцеляване, нормално е да не мислят за психическото си такова. Всеки, който е запознат с пирамидата на Маслоу, знае за какво говоря. Така че – да, класическата музика има бъдеще навсякъде, където

то основните потребности, свързани с физическото оцеляване на хората, са задоволени. Дали има бъдеще в България? Зависи дали управляващите икономическото развитие на България ще успеят да променят стандарта на живот у нас и да осигурят условия за нормално съществуване. Разбира се, винаги ще има и хора, за които музиката ще е основен приоритет в живота. Но те никога няма да са мнозинство.

Вие сте 5-годишен, когато започвате да се занимавате с музика. Какво ви впечатли тогава? Какво привлече интереса ви към тази сфера на изкуството?

– Нямам представа. Винаги съм знаел, че ще бъда музикант, нямам спомен от момент от живота си без тази мисъл. Спомените ми от детската градина са, че всяка година исках от Дядо Мраз пиано, а той ми изпращаше глупави влакчета, колички и прочие. В определен смисъл, наблюдавайки хората около мен, мога да кажа, че съм щастлив човек, защото никога не съм се чудил какъв искам да бъда. И винаги съм гледал с известно изумление близките ми хора, когато са разсъждавали пред мен за различните пътища, по които биха могли да поемат. Музиката винаги е била неизменна част от живота ми, дори когато не съм се занимавал директно с нея. И това е най-прекрасното, защото дори някой ден да бъда принуден да спра да се занимавам с нея, тя няма да спре да звучи вътре в мен.

Кой момент от кариерата си до момента можете да определите като най-голям успех?

– Много труден въпрос. Тук трябва да спомена, че има често сериозна разлика в моя критерий за успех и това, което чета и чувам около себе си – при това, за едни и същи събития. Често се е случвало в живота ми да съм критикуван за концерти, които смятам за успешни, и да бъда възхваляван за други, които в себе си приемам за провал. Очевидно в изкуството оценката е нещо много субективно. Кое е всъщност, ако се замислим, не е лошо. Ако искаме точни и ясни резултати, приемани еднозначно от всички, по-добре да станем математици. В музиката и въобще в изкуствата, нещата стоят различно и в това е част от красотата – едно и също нещо може да събужда съвсем различни реакции в различните хора, според нивото им на възприятие, житейския им опит и дори моментното им състояние.

И все пак не мога да не спомена, че се чувствах изключително горд, когато заставах на пулта пред Софийската филхармония в зали като „Музикферайн“ във Виена или Берлинската филхармония. Едно нещо обаче никога не трябва да забравяме – каквито и да са професионалните ни успехи, най-важни си остават отношенията с хората – особено с онези хора, които ценим и които са важни за нас в личен план.

За какво мечтаете в професионален план?

– Имам много мечти и те не винаги са съвместими

ми една с друга. Затова понякога ми се налага да вземам тежки решения за посоката, в която да продължа. Обикновено в моя живот се е случвало често така, че пътят към осъществяването на някоя моя мечта е бил неразривно свързан с раздялата с нещо друго, за което съм мечтал. Не съжалявам за решенията си обаче. Защото се е случвало и нерядко, след като съм платил дадена цена за нещо в живота си, да бъда позитивно изненадан с бонус за решението си. Преди доста години, когато живеях още в Израел, се наложи да взема решение, което на пръв поглед изглеждаше странно. В резултат на това решение се прибрах в България. Едно от непредвидените последици бе и срещата ми със Софийската филхармония. Днес аз работя с този прекрасен състав и заедно с тях изпълнявам една по една мечтите си за срещи с различни обичани от мен артисти. И най-забавното е, че тези изпълнени мои мечти се явяват само страничен резултат от една друга моя мечта, която се надявам да постигна заедно с филхармонията. Но да видим как ще се развият нещата във времето.

Не смея да говоря много за неща, които излизат извън рамките на случващото се в близко бъдеще, защото не знам докъде ще успеем да стигнем заедно. Наясно съм, че човек не може да постигне нищо сам на този свят, а един от големите проблеми в България е, че хората са отвикнали да мечтаят и в стремежа си да преживеят днешния и после утрешния ден, са забрили поглед в земята (или по-скоро – в портфейла) и не желаят дори да опитат да дадат воля на мечтите и надеждите си.

Имате издадена и книга – сборника с разкази „Полъх от ангели“. Има ли допирна точка между музиката и литературата?

– Определено има много допирни точки между музиката и литературата. Но по-интересни за мен са разликите. Точно те правят комбинацията толкова привлекателна. Защото, докато литературата дава възможност за разказване на различни интересни истории, то музиката дава възможност за споделяне на различни състояния. Казват, че музиката е езикът, на който си говорят нашите души. Този език не използва думи, неговите изразни средства са други и те могат да ни накарат да бъдем тъжни или щастливи, без самите ние дори да знаем защо. За мен в личен план тези две изкуства се допълват невероятно добре и ми дават възможност да казвам всичко, което имам нужда да кажа на хората – понякога с думи, друг път – съвсем безмълвно. Бърнстейн имаше една реплика – ако заста на на Таймс скуейр и направя всичко онова, което правя на сцената – до пет минути ще ме арестуват. За Шостакович можем със сигурност да твърдим, че ако беше облякъл в думи всичко онова, което е записал с ноти, щеше да завърши живота си в Сибир. Това е онази тънка разлика между литературата и магията на музиката – чрез музиката можем да прошепнем или да изкрещим в лицето на хората всичко онова, което ни вълнува и терзае, без да изречем нито една дума.

ЕМИЛ ТАБАКОВ:

Ние сме длъжни
да изграждаме
Вкуса на публиката

Яница Христова

„Вкусът на публиката и на оркестрите, вкусът и на музикантите се развива в течение на времето и зависи как се развива, с какъв репертоар, какво им се поднася за свирене и за изпълнение. А това какво ние свирим, се пренася и върху вкуса на публиката. Ние сме длъжни да изграждаме и вкуса на публиката“, сподели пред списание ЛИК именитият диригент Емил Табаков. Пред изданието музикантът разказа какви са били предизвикателствата пред работата му, когато е заемал поста главен диригент и директор на Софийската филхармония, както и как се отразяват на състава промените след 1989 г. и как изглежда публиката днес. Пред ЛИК Табаков си припомня впечатляващи моменти от кариерата си, сред които е и възраждането на Белградската филхармония.

„На първо време у нас трябва да бъдат заплатени достойно хората на изкуството. Сега във всички области те са мизерно заплатени – и артисти, и музиканти. Навсякъде по света един български музикант може да си намери работа, защото са добри българските музиканти“, коментира съвременната ситуация на музикалния фронт маестрото.

Ето какво още каза Емил Табаков пред ЛИК за дирижирането, композирането и отдадеността към музиката:

Г-н Табаков, в периода 1985 – 2000 г. сте последователно диригент, главен диригент и музикален директор на Софийската филхармония. Какви бяха предизвикателствата в работата ви през този период?

– Това са предизвикателства, свързани с това какво е да ръководиш основния състав на нашата държава. За това се изисква голяма отговорност и много ясна мисъл за перспективата му. Освен това е важно и какъв репертоар да се постави, как да се работи с този състав, какви диригенти и солисти да бъдат канени, за да поддържат нивото му. В общи линии това е.

Какво влияние оказаха политическите промени след 1989 г. върху филхармонията?

– Това провали доброто развитие на оркестъра. Това провали отношенията на хората в екипа, както и на оркестъра с институциите, с телевизията и с радиото. А до този момент телевизията и радиото работеха много добре с филхармонията като водещ състав на нашата симфонична музика и изкуство. Намалиха се средствата, поканите за записи и за предавания по телевизията, както и за записи по радиото.

Средствата, които се даваха за музика, се намалиха изведнъж, което доведе до неприятни обстоятелства между хората в състава. В артистично отношение пак се появи т.нар. бизнес мислене.

В продължение на няколко години (от 1994 до

1999 г.) паралелно с работата си в София сте и музикален директор и главен диригент на Белградската филхармония. По какво си приличаха и по какво се различаваха двете музикални институции?

– Белградската филхармония беше в много лошо състояние по това време, когато ме поканиха да стана диригент. Оттам първо ме поканиха за един концерт, след което започнаха да ме уговарят да стана техен главен диригент. Нещата бяха зле, защото държавата беше в ембарго тогава, по него време и малко по-късно се водеше война. А от филхармонията бяха много изостанали, въпреки че имат много качествени музиканти и съставът е бил и много по-добър преди това. Аз много трудно се съгласих да приема този пост, но там имаше хора, които успяха да ме убедят да опитам. Мога да кажа, че за една година сериозна работа съставът си върна качествата и стана един много добър европейски оркестър.

А Софийската филхармония по него време беше в едно цветущо художествено състояние. Това беше в резултат на дълга работа. Много е важно за един състав да работи дълго време с един диригент. Диригент, който обаче знае какво иска от този състав, а не да се работи на парче – концерт за концерт, винаги с различни диригенти. Защото всички диригенти имат различни изисквания, които, дори и да са много добри, пак променят линията в развитието на оркестъра.

В онзи период вече бях работил със Софийската

филхармония седем-осем години. Бях записал множество неща, важни за нашата музикална култура – музика, която не беше записвана и не беше свирена в България – като Малер и Брукнер, с големи и крупни творби. Така че моята дълга работа със състава си личеше. Не само заради всички тези записи, а и заради турнетата, които сме имали по света.

Докато Белградската филхармония по него време беше един запуснат оркестър. И дори си спомням, когато после ме поканиха да ставам диригент на частния оркестър „Билкент“ в Анкара, собственикът на оркестъра, един много заможен човек, ме покани с думите: „Ти направи така, че от един съвсем провинциален оркестър Белградската филхармония стана европейски оркестър“.

Много зависи каква е работата на един диригент с оркестъра. Дори когато има много добри музиканти в един оркестър, а няма кой да работи с тях в правилната насока, оркестърът не е добър. И обратното – има много оркестри по света, в които, както е при футболните отбори, може и да няма звезди, но има един екип, има екипност в работата. Тогава се постигат интереси. Като погледнем всички тези немски оркестри, особено неговите немски оркестри – в тях няма никакви звезди като музиканти, но са оркестри. Такива са съставите и в Япония и Корея – свирят като оркестри, защото в тях има екипност, защото знаят, че това е ансамблов изкуство и те трябва да работят заедно и в правилната насока.

Според последните известни данни Софийската филхармония през настоящата година ще от-

бележи своя 130-годишен юбилей. С толкова богато минало, какво според вас ще бъде бъдещето ѝ?

– Аз бях много учуден откъде се появила тези 130 години? През цялото време на моя съм живот съм знаел, че Софийската филхармония е основана през 1928 г.

А бъдещето трябва да е ясно и точно. Това е нашата държава, в която има един основен оркестър. За този оркестър нашата държава трябва да се грижи, да полага всякакви усилия да го поддържа на едно високо ниво, което означава да подсигури нужните условия за работа на един такъв състав. Опасявам се, че нашата държава много не мисли за тези неща.

Как се променя през XXI век публиката, която посещава класически концерти?

– Нашата публика се променя. Това е свързано с политиката на главния диригент, за която вече споменах. Той трябва да знае каква политика да направи за състава си и как да развие състава си, защото от това зависи и развитието на публиката.

Като се има предвид, че вече през цялото време по медиите се пуска по-лека и забавна музика, сега всичко е шоу – забавно, леснодостъпно, музика звучи навсякъде, а откъдето минават коли, се чува чалга или попмузика. Ако искаме да имаме правилна насоченост към публиката, това зависи от репертоара на оркестъра и от качеството на поднасяне на музиката, освен това трябва много повече да звучи по нашите медиуми такъв вид музика. Защото публиката се възпитава. Тя свиква, възпитава се с това, каквото ѝ се поднася. Не само от концертната

зала, а и от радиото и телевизията.

Така че не съм много оптимист как ще се развие нашата музика. Малко се свири съвременна музика в България, много малко. Защото ни е страх, че публиката тук няма да отиде да я слуша, защото не е запозната с нея.

Ето, нашата публика е малко поизостанала. Когато аз като диригент на Софийската филхармония свирех такива големи и крупни произведения, които се свиреха за първи път в България, бях изчислил, че голяма част от тях ги свирим за първи път в България по-късно с около 100 – 110 години, отколкото са написани и са звучали в европейските държави. Много от произведенията – това бяха Малер, Брукнер и подобни произведения, за които аз съм си водил статистика наистина. Е, при това положение ние имаме нужда от време. Вкусът на публиката и на оркестрите, Вкусът и на музикантите се развива в течение на времето и зависи как се развива, с какъв репертоар, какво им се поднася за свирене и за изпълнение. А това какво ние свирим, се пренася и върху Вкуса на публиката. Ние сме длъжни да изграждаме и Вкуса на публиката.

Неслучайно още в началото на разговора споменах какво значи диригент. Не е да направиш един концерт добре и след десет дни пак да направиш един концерт добре, без да мислиш каква програма трябва да има в бъдеще. Респективно – без да има стратегия за години напред какво ще се представи на тази публика, а и не само на нея, но и на оркестъра. За да се запознае оркестърът, да знае – така се свири този автор, така се свири онзи автор... Защото музикантите са индивидуалисти, всеки от тях учи музика отделно и има различни разбирания. Вкусовете им са различни. Но диригентът, главният диригент, е този, който трябва да обедини Вкусовете, да накара оркестъра да мисли по един начин за дадена епоха от развитието на музиката или за един автор например. А това се пренася после и при публиката.

Затова в другите държави, където са свирили произведенията на Малер и Брукнер преди 100 години и редовно след това, те се знаят. Затова тези оркестри сега свирят много съвременна музика, а ние не можем да си го позволим, защото знаем, че няма да дойде публика на тези концерти. Ами няма да дойде, като не познава тази музика, като не е свикнала да я слуша.

Не можем да търсим само леснодостъпната музика, която всички знаем, че обичат, и само нея да свирим – Чайковски, Моцарт, Бетовен. Трябва да се поднася непрекъснато нещо ново, защото всичко се развива. Не може Вкусът, както и музиката ни не може да стои на едно място. Тя също се развива, както всичко останало.

Какви качества трябва да притежава диригентът, за да спечели доверието на своите оркес-

транти и да изгради добри професионални и дори приятелски отношения с тях?

– Не мога да Ви кажа какви качества трябва да притежава – те са необясними. И са много.

Най-лошото е, че напоследък в България става така, че за да спечели доверието на музикантите, диригентът трябва да бъде симпатичен, да им казва само „браво“ и „чудесно“, а не да работи. Ние сме отвикнали да работим. А качествената музика и качеството на изпълняването се постигат с работа.

Но понеже всичко се случва по лесната система в нашата държава напоследък, стана така, че за да се работи лесно и забавно, трябва да се свири по-лека музика. Едно от най-ужасните неща е, че така диригентът – този, който успява лесно да работи, тоест – да не доизработва нещата, както трябва – да изглежда добър, лесно да спечели любовта и уважението на музикантите.

А този, който работи сериозно и задълбочено, него не го обичат толкова музикантите. Но той си върши работата по-честно и както би трябвало да бъде. Като гледаме тези по-старите диригенти, от по-старите поколения и не само в България, се чува по кой начин е работено. Личи си и отношението им, както и любовта към това, което правят.

Ние сме родени, за да служим, и сме учени да служим на изкуството, а не за да бъде лесно и да им бъде приятно на хората, с които работим. А те, музикантите, напоследък обичат все по-малко и по-малко да работят. Не само музикантите, това се вижда навсякъде – хората обичат да работят малко, да е леко, каквото може по-лесно да стане. Особено тук в България. Не знам на другите места, може би и там е така, но това не е в интерес на музиката. А ние сме хора, които сме се отдали на музиката.

Колко смелост е необходима, за да се дирижират наизуст, без партитура, големи симфонични концерти? Както сте правили вие с произведения на австрийските композитори Густав Малер и Антон Брукнер например?

– На първо място трябва да се знае можеш ли да ги научиш наизуст. Това е първата крачка. Това не е задължително в никакъв случай, но има хора, които могат, желаят и имат възможност да учат наизуст. Има и други хора, които не могат. Това не значи, че са по-лоши диригенти, в никакъв случай.

Та смелост си е, да. Защото, първо, е много по-голямо напрежението, отнема повече време и енергия за учене и за подготовка. Освен това много повече енергия се изисква по време на концерта, защото си в очакване и това води до силно напрежение. Има възможност и да се получи някое бяло петно в ума ти и да изпуснеш нещо. Но ако си научил достатъчно добре партитурата, това е много добре, защото можеш да имаш много добър контакт с всички музиканти, да ги гледаш в очите какво правят и как свирят. А иначе си забиваш главата в партитурата и

този по-близък контакт с музикантите се загубва. Така че аз лично съм дирижирал повечето неща наизуст, защото смелост се иска, да. Но на първо време трябва да си сигурен, че си научил произведението. А пък после се изисква смелост, за да излезеш на сцената. И ако не си достатъчно сигурен – и такива случаи има, когато понякога за по-кратко време трябва да научиш нещо, и тогава си малко по-притеснен. Когато имаш повече време да подготвиш една партитура, по-спокоен си и тогава без много смелост може. Смелост е, когато не си много добре подготвен, а излезеш да дирижираш наизуст (сmee се – бел. а.).

Контрабасът е инструментът, с който правите първите си стъпки в музиката като дете. Какво ви накара да изберете именно него?

– Защото много късно започнах да се занимавам с музика. Аз започнах с цигулка, само че бях на 10 години, а хората започват на 4-5-годишна възраст да свирят на цигулка или на пиано. А на 10 години вече си много стар. Но така се стекоха обстоятелствата, че чак тогава започнах – преди това няхах възможност да уча музика, въпреки че исках.

И след като започнах на 10 години, когато дойде времето за кандидатстване в музикалното училище, се оказа, че малко съм се готвил. Две години – след две години трябваше да постъпя вече в музикално училище. За две години на цигулка какво може да се научи? Нищо реално. И затова ми препоръчаха да взема голямата цигулка – контрабаса. Понеже с нея е по-лесно, а и нямаше кандидати за контрабас и влязох с него в музикалното училище. Така завърших дори и Консерваторията после. Независимо че завърших и композиция и дирижиране, накрая си завърших и с контрабаса.

А днес изкушавате ли се отново да свирите?

– Изкушавам се, но нямам никакво време. Нито имам инструмент. А това се изисква, за да поддържаш формата непрекъснато. Но много често ми се приисква така да си посвиря, но не ми остава време.

Какво пробуди във вас желанието да композирате?

– Не знам какво е било. Сигнал съм и съм писал. Любовта към музиката, изглежда. Това, което съм слушал навремето по радиото, като по онова време само радио имаше, и, изглежда, съм харесвал музиката.

Аз започнах отрано да композирам, пък и моят братовчед, който започна да ме учи на цигулка и който издейства от родителите ми, от баща ми, да ми разреши да уча музика, той ме караше да композирам. Бях съвсем млад, съвсем малък тогава. Композирам от ранна възраст. И за оркестър дори – бил съм на 14 години, когато съм написал първата си работа и когато съм я свирил с професионален състав – Русенския оркестър, понеже аз съм от Русе.

Когато бях на 17 години, я дирижирах с Русенския оркестър. Защото имах възможност. Разреши ми главният диригент на Русенската филхармония – Илия Темков, който тогава ме покани за концерт...

Така че имал съм силното желание, както и сега го имам. И се опитвам да ги обединя двете неща – и дирижирането, и композицията, като и двете са изискващи много време и енергия... Но аз гледам все още да ги съчетавам, което означава, че явно ми се пише и имам желание, иначе бих се отказал от това. Защото заради многото концерти не ми остава време за писане, ама пак пиша – по време на отпуската, във ваканцията, аз сядам и композирам. Значи, имам силно желание това нещо да го направя. Но на какво точно се дължи? Някаква вътрешна подбуда имам.

Лятно време обикновено композирам, когато свършат концертните сезони – те са от октомври до юни месец, и в летните месеци, когато е време за почивка, аз композирам. А композицията е най-сложната музикантска работа – най-изтощителната, най-много време се изисква за нея, както и най-много познания...

Каква трябва да бъде политиката на страната ни, за да останат у нас талантливите музиканти, които имаме, вместо да се реализират в чужбина?

– Държавата трябва да има отношение към тях. Преди промените имаше повече отношение към хората на изкуството, които вършат нещо достойно и стойностно. Аз мисля, че вече почти го няма това нещо. Няма интерес към изкуство, няма отношение от страна на държавата... А е свързано и със средства – да се обгрижват тези хора, които правят нещо за нашата държава, като обикалят по света и правят всичко възможно за доброто име на страната. Обаче у нас те са по-малко познати, отколкото в чужбина, което означава, че тук няма отношение към хората, които вършат тази работа.

В България вече се мисли за друго – за бързи печалби по всякакъв начин. Всеки за това мисли, само за пари се говори, а другите неща останаха много назад.

Имате много участия на световни сцени и с различни състави. Кои добри чуждестранни практики можем да приложим в България, за да повишим нивото на нашето изкуство?

– Пак отношението. Защо там има добри състави? Защото има отношение. Защото има пари, които се отпускат за това. Тоест – добре са заплатени. У нас музикантите и хората на изкуството са заплатени мизерно. Ако вземем за пример дори една съседна Румъния – там трудът им е възнаграден много по-добре.

В България в резултат на промените направиха само опери. Събраха всички оркестри, провалиха всичко и от оперния и симфоничния оркестър напра-

виха един оркестър навремето. След реформите на Вежди Рашидов в България има само няколко симфонични оркестъра – два в София, това са Софийската филхармония и Радиооркестърът, и другият симфоничен оркестър е в Плевен. Всички останали – в Пловдив, Варна, Русе, Бургас, Стара Загора – са опери. Те нямат много възможност да свирят симфонична музика, тъй като са оперни състави и имат много малки оркестри и малка база. Те гледат да свирят само музика, с която да продадат повече билети, за да си изкарат заплатите. Защото това е система сега – според това колко билета си прогал, ти дават субсидия от министерството. За да продагеш много билети, трябва да започнеш да правиш мюзикъли, оперетки, лесни и обикновени неща, за които няма нужда човек да се замисли как се слушат. Това е като да четеш Агата Кристи, а не Достоевски.

Правят се и концерти с поп певци, за да могат да се продадат повече билети... По този начин изкуство не става, не може да се направи. По този начин изкуството може да върви само надолу, а не да се изгражда, както в сериозните държави. В чужбина също могат да се правят такива неща, разбира се, с попзвезди например, но те се правят разумно, защото има политика на държавата там.

На първо време у нас трябва да бъдат заплатени достойно хората на изкуството. Сега във всички области те са мизерно заплатени – и артисти, и музиканти. Навсякъде по света един български музикант може да си намери работа, защото са добри българските музиканти. Преди имаше много добро образование тук, в България, много добри и качествени музиканти излизаха научени. Вече и школата ни не е такава. Защото и там стана всичко така – отгоре-отгоре. То нямаме и кандидати, които да учат музика вече. От музикалните училища веднага отиват в чужбина за следването си. Защото нивото вече е паднало толкова в България и в образователната система. И като отидат в чужбина, там и остават... И така по целия свят е пълно с наши музиканти.

Кои бяха вашите учители в света на музиката? Кои техни съвети си припомняте и днес?

– Това са моите професори, с които съм учил тук, в България. Композиция съм учил при проф. Марин Големинов, дирижиране – при проф. Влади Симеонов, контрабас съм завършил при проф. Тодор Тошев.

Но съм слушал и съм се учил и от големите имена по света, от големи диригенти – като Караян; от големите композитори съм се учил и съм се възхилявал от тяхната музика, а не от тях лично – като Шостакович, Стравински. Големи автори.

Докато за диригентите е друго. По онова време вече имаше и видео и повече се виждаше какво диригентът прави, можеше да се види как се дирижира и да се учи нагледно. А композицията се учи, като се

запознаваш просто с музиката на тези големи автори, за които споменах – Брамс, Малер, Шостакович, Брукнер, Штраус. Гледаш музиката, гледаш им партитурите и от това се учиш.

Казвате, че един отдаден на творчеството и музиката човек не може да раздели личния от професионалния си живот. За един творец това не е ли твърде изморително? Как вие успявате да си починете?

– Както казах, чрез композиция. Почивам си от дирижирането, като композирам.

Човек, когато се занимава с музика професионално, постепенно не може да отдели професионалния от личния живот. Защото професионалният живот заема много от времето, ако искаш да му се посветиш. Като се има предвид, че аз работя и две неща в две насоки – композиция и дирижиране. Действително това е една много изморителна работа. Почивката за мен е, когато от едното се изморя, да се прехвърля на другото. И обратно.

СОФИЙСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ в архива на БТА

Дългогодишната история на Софийската филхармония е активно отразявана в емисиите и бюлетините на Българската телеграфна агенция през десетилетията и независимо от политическия строй в страната.

Сред новините място намират съобщения за различни инициативи, които филхармонията стартира, за гостуващи световни знаменитости на родна сцена или за турнетата на състава в чужбина, като пътуванията му често са съпътствани от отзиви в местната преса на различни гържави.

„Водещият български оркестър“, „Забележителен ансамбъл“, „Великолепно, прецизно и вдъхновено изпълнение“ са част от думите, използвани, за да опишат Софийската филхармония в публикациите на БТА още в средата на миналия век.

В списание ЛИК сме подбрали някои акценти от хилядите новини, съхранени в архива на БТА, посветени на Софийската филхармония. Благодарение на тях могат да се открият различни щрихи от историята на най-дълголетния симфоничен оркестър у нас, както и да се направи смелото предположение, че след толкова вълнуващи концерти и участия досега за Софийската филхармония престоят тепърва още много успешни музикални сезони.

1951

На 17 март БТА съобщава, че след няколко дни – на 20 март, предстои концерт на Софийската държавна филхармония в зала „България“. Той ще бъде под диригентството на Васил Стефанов и с участието на пианистката Люба Енчева. В програмата ще бъдат изпълнени произведения на Филип Кутев, Марин Големинов, Цезар Франк и Римски-Корсаков.

А на 22 март предстои концерт с творби от Ференц Лист под ръководството на главния диригент проф. Саша Попов и с участието на пианиста проф. Димитър Ненов.

На 20 март, пише в новина от деня, със самолет от Прага в нашата столица пристигат двама чехословашки музиканти – композиторът Франтишек Шквор, диригент на Народната опера в Прага, и цигуларят Вацлав Вацек.

Тяхното гостуване в нашата страна ще продължи около 20 дни. То е в резултат на културната спогодба между България и Чехословашката република. По време на гостуването си Шквор и Вацек ще участват в концерти със Софийската държавна филхармония, представления на Народната опера, концерти с държавните симфонични оркестри на Пловдив, Бургас и др.

На 27 март в бюлетин на БТА е поместена статия със заглавие „Българските композитори в борбата за мир“. В нея се посочва, че българските композитори, музиколози и концертиращи артисти вземат активно участие в борбата за мир на нашия народ.

„Членовете на Съюза на композиторите, музиколозите и концертиращите артисти в България вземат активно участие и в редица концерти, посветени на борбата за мир. През януари тази година в зала „България“ бе уреден голям концерт за мира – с участието на Софийската държавна филхармония, артисти от Народната опера и солисти и изпълнители“, пише в статията.

В края на месец март БТА съобщава, че на 2, 3, 4 и 5 април Софийската държавна филхармония под ръководството на главния диригент проф. Саша Попов ще изпълни в зала „България“ за първи път у нас съветската симфония кантата „На Куликовското поле“ от Юрий Шапорин.

В изпълнението ще вземат участие 300 души инструменталисти, хористи и солисти от Народната опера. В изпълнението ще участва за първи път дамският хор при филхармонията в състав от 120

души и мъжкият хор при Представителния ансамбъл за песни и танци на Народната Войска.

Новина за дейността на Софийската държавна филхармония през сезон 1950-51 г. е публикувана на 9 юли.

„Благодарение правилното идейно-художествено ръководство на Комитета за наука, изкуство и култура, Софийската държавна филхармония израсна в един музикален колектив с високи художествено-изпълнителски качества и реализира през изтеклия сезон високи успехи в своята дейност“, пише в съобщението.

През сезона концертите на филхармонията са били посетени от около 100 000 слушатели.

Освен това през отчетния период филхармонията е провела популярни музикални курсове по елементарна теория на музиката, инструментознание, музикални форми, елементарна хармония, както и други курсове за запознаване на слушателите със симфоничното творчество. Всички лекции са били придружени с музикални илюстрации на пиано и грамофон. Те са посетени от около 13 000 слушатели.

През сезона в концертите на филхармонията са взели участие гост-диригентите Вилмош Комор, Франтишек Шквор, Валериан Бердяев, Алфред Менделсон, както и 8 местни диригенти. Като солисти са гостували Вацлав Вацек, Едмонд Косовски, Франтишек Арно, Ани Фишер, Зенаида Пали и Мария Фомино, както и 30 местни солисти изпълнители.

„Софийската държавна филхармония е включила в репертоара си за новия концертен сезон – 1951-52 г., изпълнението на творбите на редица най-изтъкнати композитори – представители на руската и западноевропейска класическа музика, както и произведения на съвременни съветски, български и славянски автори“, пише в новина на БТА от 20 август.

В програмата на филхармонията са предвидени творби от Бетовен, Бах, Вивалди, Корели, Бокерини, Хендел, Моцарт, Мусоргски, Чайковски, Рахманинов, Шостакович, Хачатурян, Хренников и др.

В репертоара на филхармонията са предвидени 18 симфонични концерта с разнообразни програми, в които ще бъдат включени голям брой творби от българските композитори, сред които П. Владигеров, Л. Пипков, Е. Стайнов, М. Големинов, П. Хаджиев, Ал. Райчев, В. Стоянов, Ф. Кутев, К. Илиев и др.

1953

На 15 септември Софийската държавна филхармония открива сезона си с тържествен концерт в зала „България“ под диригентството на проф. Саша Попов. Солист е гостуващата у нас полска пианистка Халина Черни – Стефанска, която е носител на държавна награда на Полската народна република и е лауреат на Четвъртия международен конкурс „Фредерик Шопен“ във Варшава. По време на концерта са изпълнени „Еврейска поема“ от Панчо Владигеров, концерт за пиано от Григ и Симфония номер пет от Бетовен.

В новината от деня се посочва, че през настоящия сезон Софийската държавна филхармония с участието на Софийския филхармоничен хор планира да изпълни редица крупни музикални произведения като симфонията кантата „Той не умира“ от Ал. Райчев, ораторията „Песен за горите“ от Шостакович, симфонията кантата „Александър Невски“ от Прокофиев, кантатата „На Куликовското поле“ от Шапорин, Девета симфония от Бетовен и др. За първи път ще бъдат изпълнени Концерт за пиано номер четири от П. Владигеров, концерт за пиано от В. Стоянов, балетната сюита „Хайдушка песен“ от Ал. Байчев, Симфония номер две от Л. Пипков, симфоничната поема „Буря“ от Чайковски, симфоничната сюита „Цар Салтан“ от Римски-Корсаков, Концерт за пиано номер две от Кабалеvски, Симфония номер 27 от Мясковски и др. Ще бъдат изпълнени и няколко абонаментни цикъла с концерти, посветени на Чайковски, Бетовен, Брамс и на старите майстори Бах, Хендел, Хайдн и Моцарт.

Капелмайсторът Йозеф Хохола.
Снимка от периода 1880-1900 г.
Източник: ЦДА

Капелмайстори,
сред които са и
Йозеф Хохола, Карл
Йермарж и др.
Период: 1880-1900 г.
Източник: ЦДА

1954

На 20 ноември завършва Третият национален преглед на държавните симфонични оркестри, организиран от Дирекцията за музикално творческо и изпълнителско изкуство при Министерство на културата. Музикалните прояви, които са част от него, се изпълняват в зала „България“.

В продължение на един месец, от 20 септември до 20 ноември, в рамките на прегледа показват своите изпълнителски постижения шест държавни симфонични оркестра - от Димитрово, Вудин, Русе, Бургас, град Сталин (днешна Варна) и Пловдив.

Пред репортер на БТА композиторът Георги Димитров споделя свои впечатления от прегледа. „Третият национален преглед на държавните симфонични оркестри – казва той, – е нова решителна стъпка в подобряването на изпълнителското майсторство. Съвършено ясно е за всички, които участват в прегледа, и за тези, които слушаха концертите, че нашето симфонично дело все повече се утвърждава като сериозна музикална обществена проява. Докато при Първия и Втория национален преглед, проведени през 1948 г. и 1951 г., нашите провинциални симфонични оркестри направили едва ли не първите си стъпки към

овладяването на многостранните проблеми на симфонизма, на Третия национален преглед някои от симфоничните оркестри показаха истинско професионално съвършенство.“

Димитров допълва, че радостно явление при сегашния преглед е утвърждаването на редица млади диригенти, малко познати досега на столичната публика. Според него ярки постижения отбелязват диригентите Константин Илиев, Руслан Райчев, Емил Караманов и Добрин Петков. „Будят приятни надежди и диригентите Васил Лолов, Борислав Михайлов и Илия Темков. Появата на млади диригенти ще раздвижи до голяма степен нашето бъдещо диригентско изкуство“, казва още композиторът Георги Димитров.

На 30 ноември в зала „България“ се състои концерт на Софийската държавна филхармония под ръководството на главния диригент проф. Саша Попов. Като солисти в концерта участват гостуващите у нас югославски артисти Олга Йованович – пианистка, и Бранко Пайевич – цигулар. Изпълнени са Симфония номер пет от Бетовен, концерт за цигулка и оркестър от Брух и концерт за пиано и оркестър от Равел.

Няколко забележителни участия на чуждестранни диригенти и музиканти, гостуващи на сцената на зала „България“ през тази година, се откриват в архива на БТА.

Агенцията е отразила гостуването на 30 април на унгарския диригент Ласло Шамоги, лауреат на наградата „Кошут“. Под неговото диригентство Софийската държавна филхармония изпълнява творбите „Музика на водата“ от Хендел, Симфония номер пет от Бетовен, както и за първи път сюитата „Новата греха на краля“ от Ранки.

На 1 юни под ръководството на германския диригент Герхард Пфлюгер, главен музикален директор на Радио Лайпциг, и с участието на югославската цигуларка Елка Станич-Крек колективът на Софийската държавна филхармония изпълнява Симфония номер три от Бетовен, Концерт за цигулка и оркестър от Брамс и симфоничната поема „Тил Ойленшпиگل“ от Щраус.

На 6 юни филхармонията отново е под ръководството на Герхард Пфлюгер. Като солисти в концерта участват изпълнителите Васил Чернаев – цигулар, и Никола Димчев – виолончелист. За първи път

са изпълнени Симфония номер 25 в сол миньор от Моцарт и симфония „Матис художникът“ от Хиндемит.

На 8 юни отпътува гостуващият в нашата страна турски диригент Джемал Решид, председател и диригент на филхармонията в Истанбул. По време на своето пребиваване в България Решид дирижира концерти на Софийската държавна филхармония и на държавните симфонични оркестри в град Варна и Пловдив. Изкуството на госта е високо оценено от нашата музикална общественост.

На 12 юни се състои концерт на Софийската държавна филхармония с участието на швейцарската пианистка Дениз Бигал. Под диригентството на Михаил Лефтеров са изпълнени творбите: Бранденбургски концерт номер три от Бах, Симфония номер пет от Шуберт, Концерт за пиано и оркестър от Равел и увертюрата „Вълшебният стрелец“ от Вебер.

През ноември у нас гостуват съветският майстор на клавирното изкуство Емил Гилелс и диригентът на Ленинградската филхармония Курт Зандерлинг. На 20 ноември Гилелс изпълнява Първи, Втори и Трети концерт за пиано от Лудвиг Ван Бетовен.

София, 6 май 1954 г. Саша Попов дирижира Софийската държавна филхармония на концерт, който отбелязва 50 години от смъртта на чехословакия композитор Антонин Дворжак

1955

На 31 януари в столицата се завръща Софийската държавна филхармония, която гостува с голям успех в Румънската народна република. В новината на БТА се посочва, че в продължение на 24 дни колективът на филхармонията изнася 17 концерта.

При пристигането си главният диригент на филхармонията проф. Саша Попов споделя пред представител на БТА своите впечатления от гостуването в Румъния. „Не може да се опише с думи сърдечният прием, който ни бе оказан навсякъде от трудолюбивите се в Букурещ и другите градове на Румънската народна република – казва той. – Интересът, с който бяха посрещнати нашите концерти, беше изключителен. Този интерес ни задължаваше още повече да представим достойно нашето сим-

фонично изкуство. Всички наши филхармоници бяха изпълнени с желание да дадат всичко от себе си, за да могат със своето изпълнение да оправдаят доверието и грижите на нашата народна власт за успешно развитие на музикалното изкуство.“

На 19 ноември в зала „България“ се състои третият концерт на Софийската държавна филхармония под ръководството на гостуващия в страната К. П. Кондрашин, диригент на Държавния академичен Большой театър в Съветския съюз.

Изпълнени са Симфония номер 39 от Моцарт, Серенада за струнен оркестър от Чайковски и Симфония номер две от Рахманинов.

1957

„Привечер, когато столичният град заблести с хилядите си светлини и улиците се изпълнят с хора, пред Входа на Концертната зала „България“ се трупат стотици любители на класическата и съвременната музика, дошли да чуят изпълнението на Софийската държавна филхармония“, пише в новина на БТА от 4 юли.

В статията се посочва, че богат и разнообразен е бил репертоарът на филхармонията през изтеклия концертен сезон. По време на 56-те концерта са изпълнени за първи път 22 творби от чужди композитори, както и много нови произведения на съвременни български автори.

Гости на филхармонията през сезона са били диригенти и изпълнители солисти от Съветския съюз, Германската демократична република, Югославия, Полша, Унгария, Чехословакия, Франция, Финландия, Германската федерална република и други страни.

На 26 септември Софийската държавна филхармония открива своя нов сезон с концерт от творби на Брамс, Шостакович и Големинев под диригентството на Константин Илиев. Солоист е пианистът Венцислав Янков – носител на първата голяма награда на конкурса „Маргарита Лонг – Жак Тибо“.

В новината на БТА се посочва, че през новия си 29-и концертен сезон Софийската държавна филхармония ще изпълни творби от световната музикална класика, българската музика, руското и съветско музикално творчество. В новия репертоар са включени и много произведения, които ще бъдат изпълнени за първи път у нас. През новия сезон филхармонията ще вземе участие в международния музикален фестивал „Прахка пролет“. А през месец април 1958 г. ще бъде проведен за първи път конкурс с нови произведения на наши композитори.

Симфоничният оркестър с диригент проф. Саша Попов при изнасяне на концерт в Будапеща, 1942 г. Източник: ЦДА

Диригентът
Саша Попов.
Източник: ЦДА

1958

На 4 март в новина на БТА се съобщава, че през май ще започне традиционният „Музикален май – Бърно“, където заедно с чехословашките музиканти ще участват и видни музиканти от чужбина. Сред тях е и симфоничният оркестър на Софийската филхармония.

Публикация на БТА от 20 май цитира изказване на главния диригент на Пражката филхармония Карел Анчерл след втория концерт в Прага на Софийската филхармония под диригентството на Константин Илиев и със солист Венцислав Янков. „Двата концерта на Софийската филхармония на фестивала „Прахка пролет“ принадлежат към най-хубавото, което сме имали възможност да чуем в последните няколко години“, казва Анчерл.

Местните вестници дават най-висока оценка на изпълнителското майсторство на Софийската филхармония, подчертавайки отличната техника на отделните инструменталисти, изравнената звучност на всички групи и уменията да се предават с много колорит различни по стил творби.

БТА цитира рецензия от 21 май на в. „Руде право“ за двата концерта на Софийската държавна филхармония в рамките на „Прахка пролет 1958 г.“ След като изрежда няколко от най-забележителните прояви на международния музикален фестивал, авторът Б. Карасек заявява: „Като поставяме на първо място

концертите на Софийската филхармония, ние имаме няколко основания за това.

Първото е по отношение на програмата. Българските гости дойдоха при нас с наистина неконвенционална програма... От трите произведения от български автори – продължава рецензията – най-вълнуващи бяха мелодично свежите, макар и малко разтегнати, Вариации на албанска тема от Л. Пунков. От останалите творби, наред със знаменития концерт на унгарския композитор Б. Барток, най-силно впечатление направи Петата симфония от чехословашкия композитор А. Онегер.

Второто основание да отбележим концертите на Софийската филхармония като едно от художествено-значителните събития на фестивала е равнището на оркестъра. Под ръководството на младия диригент К. Илиев, комуто очевидно е близка съвременната музика, интерпретирана от него с пълно разбиране – оркестърът се представи като добре балансиран, художествено-дисциплиниран колектив, очароващ преди всичко с точното ритмично изпълнение и отличаващ се с прекрасен, дълбок и сочен тон на струнните инструменти. Заедно с оркестъра много приятно впечатление остави у нас и изпълнението на младия български пианист В. Янков преди всичко с яркия, но стилово не напълно издържан Трети концерт за пиано от П. Владигеров“.

1960

В изпълнение на културната спогодба между България и Румънската народна република на 5 януари Софийската държавна филхармония заминава за Букурещ под ръководството на главния диригент проф. Сашо Попов и със солисти пианистката Люба Енчева и цигуларят Васил Чернаев.

В рамките на триседмичното си пребиваване в съседната ни държава филхармонията ще изнесе над 15 симфонични и популярни концерти в различни градове.

Тридесет години неуморна работа и стремеж към съвършенство за достигане върховете на инструменталното майсторство – такъв е творческият път на Софийската държавна филхармония, чийто юбилей столичната културна общественост чества тържествено на 4 март, пише в новина на БТА от деня.

На тържествения концерт, който се състои по този случай в зала „България“, присъстват общественици и културни дейци, видни представители на нашето музикално творчество, майстори на изпълнителското изкуство и много ценители на музиката.

Тържеството е открито от дългогодишния концертмайстор на филхармонията Тодор Съмналиев. А директорът Стоян Стоянов-Иванов представя доклад за 30-годишната дейност на филхармонията. „На днешния тържествен ден – казва Стоян Стоянов-Иванов – колективът на Софийската държавна филхармония си дава ясна сметка за своите постижения и за онова, което му предстои – още по-пълноценно да издига музикалната култура на нашия народ.“

След доклада подпредседателят на Президиума на Народното събрание Георги Кулишев прочита Указ за награждаване колектива на Софийската държавна филхармония и отделни артисти оркестранти и връчва ордена „Георги Димитров“, с който филхармонията се награждава по случай нейната 30-годишнина.

През есента Софийската държавна филхармония е на турне в Париж. На 25 октомври БТА цитира едни от първите отзиви, които започват да се появяват в парижкия печат за кон-

цертите ѝ.

След като отправя редица критики към Симфония номер едно на Любомир Пипков и към изпълнението на концерта за пиано на Лист, вестник „Комба“ се изказва похвално за изпълнението на Петата симфония на Прокопиев. „С Петата симфония на Прокопиев – пише вестникът, – ръководена с изключителен блясък от г-н Илиев, който бе забележително следван от един ансамбъл, пълен с нерв, ние можахме най-сетне да се насладим напълно на оркестъра... Ние бихме ги срещнали отново с голямо удоволствие, особено ако те дойдат с една по-уравновесена и съдържателна програма“.

След турнето си в Германската демократична република и Франция на 4 ноември Софийската държавна филхармония открива новия си сезон. Под ръководството на диригента Константин Илиев са изпълнени за първи път творбите на Панчо Владигеров „Шумен“ – миниатюра за оркестър, както и Симфония номер три от Брамс. В концерта за пиано от Бетовен като солист участва френската пианистка Васо Девеци.

По повод откриването на концертния сезон директорът на филхармонията Иванов заявява пред репортер на БТА: „При нас е станало вече традиция като представителен симфоничен институт да включваме в нашия репертоар и особено при откриването на сезона, произведения на български композитори. Трябва да подчертая, че ние се стремим да придаваме все повече национален облик на нашия репертоар. През сезона освен произведения на изтъкнати наши композитори като Филип Кутев, Петко Стайнов, Марин Галеминов, Любомир Пипков, Веселин Стоянов ще изпълним и творби на млади автори – Стефан Ременков, Димитър Христов, Васил Казанджиев и други. Но основата на нашия репертоар си остава, разбира се, класиката – западноевропейска и руска“. Той допълва, че за първи път през сезона ще бъде изпълнена творба от видния френски композитор Жозеф Косма – „Лионските тъкачи“ – оратория за хор и оркестър, както и на швейцарския композитор Онегер.

1961

На 9 септември за Полша заминава колективът на Софийската държавна филхармония, където ще участва в международния музикален фестивал „Варшавска есен“. На фестивала Софийската държавна филхармония ще се представи с произведения на български композитори – „Импровизация и токмата“ от Панчо Владигеров, „Симфонично скерцо“ от Петко Стайнов, „Вариации върху тема на Добри Христов“ от Марин Галеминов и Симфония номер две („Новият Прометей“) от Александър Райчев.

Освен на фестивала филхармонията ще изнесе концерти и в редица полски градове като Гданск, Познан, Краков, Катовице и др.

На 27 септември Софийската държавна филхармония представя първия си концерт в Прага. Под диригентството на Влади Симеонов са изпълнени „Класическа симфония“ от Прокофиев, „Тракийски танци“ от Петко

Стайнов и Седма симфония на Бетовен.

„Гостуването на Софийската държавна филхармония в Чехословакия ще остави дълготрайни спомени сред музикалната общественост. Концертите ѝ минаха с голям успех особено в град Прага“, пише БТА на 29 септември. В своята новина агенцията цитира местни вестници, които поместват ласкави отзиви за оркестъра.

„Седмата симфония на Бетовен – пише във вестник „Млада фронта“, – слушаме често в Прага. Българският оркестър, който навършва 32 години, я тълкува с диригента Влади Симеонов посвоему. Той в пълни размери проявява пълнокръвен темперамент при здраво музикално чувство. Най-добре се представи оркестърът в мъжествената и жива симфонична поема „Тракия“ на българския композитор Петко Стайнов, която заслужено бе посрещната горещо от публиката. По същия горещ начин бе посрещнат и целият концерт на филхармонията“ – посочва вестникът.

Симфоничният оркестър при Софийската опера. Диригент е Померанцев от Москва, 1923 г. Източник: ЦДА

1962

На 2 октомври в зала „България“ се състои първият концерт среща за членовете на обществото „Приятели на симфоничната музика“, създадено за първи път у нас по инициатива на Софийската държавна филхармония. „Тази хубава инициатива на филхармонията е ярък израз на нейния стремеж за укрепване връзките ѝ с трудещите се, за разширяване кръга на слушателите и за разпространяване и пропагандиране на симфоничната музика сред народа“, пише в новината на БТА от деня. Посочва се, че досега броят на членовете на новото музикално общество надхвърля 1500 души – хора с различни възрасти и професии.

За тези ревностни ценители на симфоничната музика Софийската държавна филхармония под диригент-

ството на Константин Илиев изпълнява в началото на октомври творби от Бетовен и Лист, като солист в концерта е пианистът Антон Диков, лауреат на международни конкурси.

В публикация на БТА от 3 ноември се посочва, че в края на месеца Софийската държавна филхармония ще гостува в Югославия. На три концерта в Белград, Загреб и Скопие, под ръководството на главния си диригент Константин Илиев тя ще изпълни Празнична увертюра от Веселин Стоянов, Втора сюита от балета „Ромео и Жулиета“ от Прокофиев и „Фантастична симфония“ от Берлиоз.

1963

В края на юни Софийската държавна филхармония приключва своя сезон. В началото на юли тя заминава на голяма концертна обиколка из страната под ръководството на диригентите Константин Илиев и Добрин Петков. Солисти са лауреатите на Втория международен конкурс за млади оперни певци, както и изтъкнатите цигулари Боян Лечеv и Георги Бадев.

След двумесечно затишие през лятото концертният живот в столицата започва с нови сили и изненади, пише в новина на БТА от 19 септември. В близките дни най-големите наши оркестрови колективи Софийската държавна филхармония и Симфоничният оркестър при Българското радио и телевизия ще се представят пред многобройните си почитатели от столицата. В благородно съревнование двата колектива ще се борят за издигане на още по-високо художествено ниво своите концерти, се посочва в съобщението.

На пресконференция директорът на Софийската държавна филхармония Любомир Сагаев подчертава, че характерното за новия сезон е въвеждането на единна абонаментна система за симфоничните концерти на двата оркестъра. Това ще даде възможност за една много по-добра плановост в тяхната дейност и за съгласуване на отделните им прояви.

Много творби ще прозвучат за първи път в концертите на двата симфонични оркестъра през това тримесечие на сезона: Концерт за оркестър, пиано и саксофон от Казанджиев, Концерт за пиано номер пет от Владигеров, Симфония номер три „Огненият ангел“ от Прокофиев, Симфония номер четири от Шостакович, Симфония номер едно, Концерт за пиано и концерт за цигулка от Хренников, кантата „Фритъф“ от Брух, Втората сюита от Теодоракис и др.

Много са имената и на чуждестранните диригенти и солисти, които се представят пред любителите на симфоничната музика: диригентите Милан Хорват (Югославия) и Байрон Коласис (Гърция), пианистите Виктор Мержанов (СССР), Даниел Полак (САЩ), Ахил Коласис (Гърция), Магда Талиефери и Жерар Фреми (Франция), цигуларите Борис Гутников (СССР) и Йоко Сато (Япония). Гост на Софийската държавна филхармония ще бъде и съветският композитор Тихон Хренников.

През новия сезон Софийската държавна филхармония и Симфоничният оркестър на БНР ще открият свои филиали в Перник, Кюстендил и Благоевград, където ще изнесат и концерти. Редица концерти са предвидени и за столичната младеж, включени в специалния цикъл „Щастлива младост“.

1964

През пролетта Софийската филхармония гастролува в Съветския съюз.

„Оркестърът на Софийската филхармония смята турнето си из Съветския съюз за голямо събитие в своята творческа биография“, заявява на пресконференция в Москва на 14 март Любомир Сагаев, директор на филхармонията.

В новината на БТА се посочва, че гастролите ще започнат на 18 март в Москва и ще продължат повече от две седмици. Най-добрият български оркестър ще свири също и в Ленинград (днешния град Санкт Петербург), Талин, Рига и др.

„Програмата за московския дебют на Софийската

държавна филхармония бе съставена изцяло от съвременни български музикални творби. Московчани за пръв път се запознаха с творчеството на Лазар Николов. Критиците дадоха единодушно висока оценка на неговия концерт за струнен оркестър. Този съвременен по дух концерт се хареса със стройността и завършеността на своите форми, със свежия си музикален език“, пише в бюлетин на БТА от 18 март.

На 19 март БТА публикува статия от своя кореспондент в съветската столица П. Груев, който разказва за „Блестящия успех на Софийската държавна филхармония в Москва“.

„Стоиците представители на съветската му-

зикална общественост, изпълнили голямата концертна зала на Московската консерватория, дълго не искаха да се разделят тази вечер с колектива на Софийската държавна филхармония, който ги плени със своето изкуство“, пише Груев. Той посочва, че под ръководството на главния диригент Константин Илиев оркестърът изпълнява с изключителен успех „Импровизация и токмата“ от Панчо Владигеров, Четвъртата симфония на Шуман и Концерт за оркестър от Барток. „Програмата завърши, но овациите, започнали още след изпълнението на първата творба, бурно се разрастваха – искрени, възторжени, настойчиви. Много пъти трябваше да се връща диригентът на своя пулт, много пъти трябваше да стават изпълнителите, за да приемат сърдечните приветствия и благодарността на московчани за удоволствието, което Софийската филхармония им достави със своето изкуство“, пише Груев за БТА.

„Увереността на най-изтъкнатите ценители на музиката в Москва, че успехът ще съпътства колектива на Софийската държавна филхармония през всичкото време на гостуването му в Съветския съюз, се потвърди. Ленинград – градът с вековни музикални традиции, с висококултурна и възискателна публика, посрещна гостоприемно и приветства сърдечно изкуството на най-представителния български симфоничен оркестър“, пише кореспондентът на БТА на 22 март.

Споделяйки отличните си впечатления след концерта на родните симфоници, диригентът на Ленинградската филхармония Карл Елиасберг нарича оркестъра „Прекрасен ансамбъл от знаменити майстори, с който България може да се гордее“. А първият им концерт той оценява като „прелестен“.

„С първия полъх на пролетта в прибалтийските съветски републики пристигнаха пратениците на слънчева България, донесли заедно със своето изкуство топли привети от нашия народ“, пише специалният кореспондент на БТА П. Груев на 24 март. „Големи афиши канят любителите на музиката в столицата на естонската ССР на концертите на Софийската държавна филхармония, макар че тук са малко хората, които познават българската музика и изпълнителското майсторство на българските симфонични оркестри“, допълва той.

Тази вечер стоици ценители на изкуството изпълват залата на Талинската филхармония, където слушат едно от най-популярните произведения на Панчо Владигеров – „Импровизация и токмата“, което прозвучава за първи път в Талин. Под ръководството на главния диригент Константин Илиев оркестърът изпълнява и Четвъртата симфония

на Шуман, както и Концерт за оркестър от Барток.

На Софийската държавна филхармония ѝ предстои да изнесе в Талин още един концерт, след което ще гостува в Латвия и Литва.

На 30 март, след големия успех на музикантите в Рига, Министерството на културата на Латвия награждава с почетна грамота колектива на симфоничния оркестър на Софийската филхармония.

Известният латвийски композитор Нилс Грюнфелд, професор в Парижката консерватория, нарича българските музиканти „виртуози“. Той отбелязва, че това е „изумителен оркестър, в който всички групи инструменти звучат еднакво свежо“.

На 5 май колективът на Софийската държавна филхармония изнася концерт в Париж. В голямата концертна зала в Дома на Френското радио и телевизия под диригентството на Константин Илиев се състои публичен концерт запис с програма от творби на Владигеров, Шуман, Барток.

„Познавачите на музикалното изкуство, които присъстваха на концерта, се изказват с голямо уважение за качествата на нашата филхармония“, пише в новината на БТА. В нея се посочва също, че с концертите в Париж, а преди това в Гренобъл, Лион, Монпелие и Ница, които преминават с голям успех, колективът на Софийската държавна филхармония прави съществен и много ценен принос за опознаване и оценяване на българската музикална култура във Франция.

Софийската държавна филхармония е през своя тридесет и шести концертен сезон. Завоювала едно от първите места, спечелила най-високо признание не само у нас, но и в чужбина, филхармонията се готви и усилено за нови успехи през настоящия сезон, пише в новина на БТА от 14 септември.

В програмата ѝ до края на годината са отбелязани вече два абонаментни цикъла, в които са включени десет концерта. В тях ще покажат своето майсторство наши и чужди солисти-инструменталисти и диригенти. Ще гостуват полският диригент Ян Кренц, съветският пианист Яков Флиер, мексиканският пианист Жозе Кахан, съветските цигулари Едуард Грач и Нина Бейлина.

В програмите на концертите освен творби на съветската музикална класика са застъпени и произведения на наши композитори и на съвременни автори като Стравински, Хиндемит, Прокофиев и други. Филхармонията подготвя концертно изпълнение на операта „Орфей“ от Глук. Със специален авторски концерт ще бъде отбелязана 60-годишнината на нашия изтъкнат композитор Любомир Пипков.

1965

На 2 януари Софийската държавна филхармония заминава на концертно турне в Ливан. Под диригентството на Константин Илиев и Добрин Петков оркестърът ще изнесе четири концерта в Бейрут. Пред ливанската музикална публика филхармониците ще се представят с творби от Владигеров, Прокофиев, Хачатурян, Бетовен, Менделсон, Чайковски, Цезар Франк, Берлиоз, Вагнер. Като солисти на концертите ще участват Антон Диков и Николай Евров – пианисти, и Георги Багев – цигулар.

На 8 януари на борда на българския кораб „Васил Коларов“, с който Софийската държавна филхармония пристига в Бейрут, е устроена пресконференция. На нея присъстват представители на ливански ежедневници, илюстрирани списания, излизащи на арабски, френски, английски език. Пресконференцията е открита с кратко приветствено слово от директора на филхармонията Любомир Сагаев, а главният диригент Константин Илиев и диригентът Добрин Петков говорят за развитието на филхармонията и за успехите на българското музикално изкуство.

На 29 август Софийската държавна филхармония, заедно с българската хорова капела „Светослав Обретенов“, заминава за Гърция. За първи път нашите

два изпълнителски колектива ще участват в традиционния международен музикално-театрален фестивал в Атина.

След атинските концерти Софийската държавна филхармония и българската хорова капела ще изнесат концерти и в други градове на Гърция, включени в рамките на фестивала. Диригенти на тези концерти ще бъдат Добрин Петков и Димитър Русков.

На 31 август Софийската държавна филхармония и държавната хорова капела „Светослав Обретенов“ постигат първия си голям успех в гръцката столица. Близко 5000 души са зрителите в топлата Вечер на първия концерт, който се състои в Античния театър на Херодот, съвсем близо до Акропола.

„Дълго не заглъхнаха шумните овации и възгласите „браво“ и „бис“ сред живописните каменни стени на театъра, свидетел на високо изкуство от хилядолетия насам“, пише в новината на БТА.

На следващия ден, 1 септември, е вторият концерт в театър „Херодот“ на българските музиканти. Изпълнени са творби от Бах, Чайковски и други. С бурни овации са възнаградени диригентът Константин Илиев и солистите Лиляна Барева, Павел Герджиков, Александра Милчева, Трендафил Казаков, Лиляна Стефанова и младият съветски пианист Владимир Ашкенази.

Симфоничният оркестър при Софийската опера, 1936 г. Източник: ЦДА

1966

През януари Софийската държавна филхармония ще се представи пред ценителите на симфоничната музика с три концерта, включени в абонаментния цикъл „Диригенти лауреати“, пише БТА в началото на месеца. На концертния подиум ще застанат младите диригенти Иван Вулпе, Недялко Недялков и Месру Мехмедов, получили международни награди за диригентско майсторство в Рим и Копенхаген през 1965 година. В програмата на концертите са застъпени творби от Стравински, Цезар Франк, Вио Виоти, Владигеров, Моцарт, Брамс, Веселин Стоянов, Бетовен, Менделсон.

През първото тримесечие гости на Софийската държавна филхармония ще бъдат двама изтъкнати майстори на палката – Мишел льо Конт от Франция и Хайнц Бонгарц от Германската демократична република, които ще дирижират два концерта през март.

На 28 февруари Софийската филхармония под диригентството на Константин Илиев се представя пред парижката публика в залата на Френското радио и телевизия. „След предните ѝ концерти във Франция и успешните ѝ гастроли в редица други страни филхармонията бе очаквана с нетърпение от парижките любители на класическата музика“, пише кореспондентът на БТА М. Тодорова.

Тази вечер нашата филхармония изпълнява творби от Големинов („Нестинарка“), Прокофиев (Симфония номер три) и Бетовен (Симфония номер пет). Както диригентът, така и оркестърът на филхармонията са топло аплодирани.

Преди да дойде във френската столица, Софийската филхармония изнася концерти в Гренобъл, Безансон, Лион и Монпелие. Отзивите на публиката и на музикалните специалисти навсякъде са много ласкави.

БТА цитира гренобълския вестник „Дофин либере“, който под заглавие „Нов триумф на Софийската филхармония“, пише: „Нашият предишен спомен за изпълнителското съвършенство на българския оркестър се потвърди отново, и то блестящо. Диригентът Константин Илиев е един от големите диригенти. Той владее до съвършенство оркестъра си. А това е оркестър гъвкав, с изключителен нерв, чувствителен, дисциплиниран и извънредно хомогенен“.

На 29 септември колективът на Софийската държавна филхармония открива своя пореден 38-и концертен сезон. Под ръководството на главния диригент Константин Илиев звучат творби от Пунков, Хайдн и Малер.

През новия сезон филхармонията подготвя няколко цикла от концерти, като първият, наречен „Исторически концерти“, застъпва всички важни етапи в развитието на симфоничната музика от предкласиката до началото на съвременното. В друг цикъл, „Композиторите говорят с публиката“, тя ще изпълни за първи път нови творби на български композитори и произведения от съвременни композитори, които не са изпълнявани досега у нас. В цикъла „Гости от чужбина“ през сезона ще участват изтъкнати диригенти и инструменталисти от редица страни.

1967

На 27 септември в зала „България“ Софийската държавна филхармония тържествено открива новия си сезон. На концерта по този случай под ръководството на главния диригент на филхармонията Константин Илиев са изпълнени Концерт за пиано и оркестър номер едно от Брамс и Симфония номер осем от Шостакович. Солоист в концерта е пианистът Венцислав Янков.

През настоящия сезон Софийската държавна филхармония ще зарадва своите слушатели с из-

пълнения на шедьоври на симфоничната класика и на произведения от съвременното музикално творчество у нас и в чужбина. Ще продължат музикално-възпитателните концерти за младежта и широката публика, които ще бъдат придружени от беседи. Очаква се с интерес и една друга проява на филхармонията – „Зимни музикални вечери“. Те ще бъдат посветени на отделни големи музикални творци и на техните най-забележителни произведения.

1968

През първите месеци на новата година Софийската филхармония подготвя за своите многобройни почитатели цикъл от концерти, наречен „Зимни музикални вечери“. В петте концерта, които ще продължат и през февруари, ще бъдат поднесени неизпълнявани досега на столичен концертен подиум творби от световното музикално наследство.

На 14 януари в зала „България“ се състои първият концерт от „Зимни музикални вечери“. Пред столичната музикална публика Софийската филхармония изпълнява за първи път ораторията „Раят и Пери“ от Роберт Шуман под ръководството на гост-диригента от Румъния Мирча Басараб. Соловите партии са изпълнявани от артистите при Букурещката опера Емилиа Петреску, Олга Санду, Октав Енигареску, Валентин Теодорияну Константин Думитру. В концерта участва и гостуващият у нас хор на Букурещката филхармония.

Първото гостуване на Софийската държавна филхармония в Германската федерална република преминава с голям успех, пише кореспондент на БТА на 3 май. Концертите ѝ в Нюрнберг и Шутгарт, дирижирани съответно от Добрин Петков и Константин Илиев, показват нашата филхармония в най-хубава светлина и оправдават напълно интереса на публиката. Изтъквайки това, вестник „Шутгартер цайтунг“ подчертава, че 2500-те граждани, присъствали на концерта в „Бетовеновата зала“ на „Лидерхал“ в главния град на провинцията Баден-Вюртемберг, не остават излъгани в очакванията си.

В програмата за турнето си в ГФР филхармонията е включила и творби от Владигеров, Стайнов, Големинев, Л. Николов, Прокофиев, Чайковски, Лист, Берлиоз, Брамс и други автори. Това дава широка възможност на публиката да се запознае както с българската симфонична музика, така и с изпълнителското изкуство на ансамбъла.

Предстоят още концерти на Софийската държавна филхармония в Дюселдорф, Оберхаузен, Мюнстер, Дортмунд и други градове.

На 6 май специален кореспондент на БТА в Кьолн съобщава, че Софийската държавна филхармония изнася в зала „Гюрцених“ петия си концерт от своето първо турне в Германската федерална република. Изпълнените под диригентството на Константин Илиев Концерт за струнен оркестър от Лазар Ни-

колов, Концерт за пиано и оркестър номер три от Сергей Прокофиев и „Фантастична симфония“ от Хектор Берлиоз предизвикват бурни овации.

За ентусиазма и възторга на публиката свидетелства и това, че след концерта посетителите не напускат местата си. Те просто задължават диригента и оркестрантите да изпълнят допълнително „Нестинарка“ от Марин Големинев и „Гавот“ от Прокофиев.

На 25 септември в зала „България“ с тържествен юбилеен концерт Софийската филхармония открива своя четиридесети сезон. Под ръководството на главния диригент Константин Илиев филхармонията се представя с творби от Брамс, Пупков и Шостакович.

Своя сезон Софийската филхармония открива при особена обстановка. Той съвпада с два юбилея – не само с 40 години от създаването ѝ, но и с 2500-ния концерт, записан в нейния летопис оттогава досега.

Според новината на БТА от 1968 г., историята на Софийската филхармония започва през 1928 година, когато при Държавната музикална академия се създава Академичен симфоничен оркестър под ръководството на проф. Саша Попов.

Досега филхармонията е изпълнила над 9000 творби от наши и чуждестранни автори, средно за сезон е изнасяла повече от 100 концерта. В репертоара ѝ са включени произведения на композитори от всички стилове и епохи.

Софийската филхармония се радва и на голяма известност и авторитет в чужбина. Тя е гостувала с успех в повече от 40 града на 14 страни от Европа и Близкия изток.

На 10 декември Софийската държавна филхармония заминава на концертно турне в Съветския съюз. В продължение на две седмици нашите филхармоници под диригентството на Константин Илиев и Добрин Петков ще изнесат концерти в Москва, Волгоград и Ленинград. В програмата са включени творби от българските композитори Марин Големинев, Панчо Владигеров, Любомир Пупков, Константин Илиев, както и от Чайковски, Шуберт, Бетовен, Лист, Шостакович, Прокофиев.

Първият концерт на филхармонията ще бъде в Москва за делегатите на конгреса на Съюза на съветските композитори.

София, 18 февруари 1969 г. Участие на Софийската държавна филхармония в Петия национален преглед на Държавните симфонични оркестри в София

1969

На 9 януари кореспондент на БТА цитира вестник „Советская культура“, според който гостуването на Софийската филхармония в съветската столица е голямо събитие в музикалния живот на Москва.

„Единственият концерт на оркестъра в Москва в навечерието на Нова година беше достатъчен за слушателите да получат представа за талантливия художествен колектив с високо музикално равнище – за неговата музикалност, култура, съгласуваност на инструменталните групи“, подчертава вестникът.

В началото на годината Софийската филхармония за втори път е инициатор на хубава проява в нашия музикален живот през зимата. На 18 януари в зала „България“ се състои първият концерт от цикъла „Зимните вечери на София“, който е посветен изцяло на творчеството на Моцарт. Под диригентството на Асен Найденов филхармонията изпълнява увертюрата към операта „Сватбата на Фигаро“, Концерт за пиано номер девет със солист Красимир Гатев и една от най-великите Моцартови творби

– неговия „Реквием“, с участието на българската хоровая капела „Светослав Обретенов“, като солисти са Юлия Винер, Александрина Милчева, Георги Чолаков и Николай Стоилов.

На 8 април Софийската филхармония тръгва за Холандия. Под диригентството на Константин Илиев тя ще изнесе концерти в Амстердам, Ротердам и Керкраге. В програмата са включени творби от Чайковски, Берлиоз, както и от известния български композитор Марин Големинев. Като солист участва пианистът Антон Диков, лауреат на международни конкурси в Будапеща, Рио де Жанейро и Париж.

След гостуването си в Холандия филхармонията ще направи 10-дневно турне в ГФГ, където ще посети Кьолн, Дортмунд, Ландау и други градове.

„Това е забележителен, талантлив оркестър“ – е заявил композиторът Арам Хачатурян след един концерт на филхармонията в Москва, където тя гостува с голям успех в края на миналата година.

1970

С нестихващи овации и възгласи „браво“ и „бис“ е бил посрещнат първият концерт на Софийската държавна филхармония в Бон, съобщава БТА на 10 март. Кореспондентът на агенцията в столицата на ГФР Марко Игнатов посочва, че предишната вечер 1200 любители на симфоничното изкуство са слушали в изпълнение на българските музиканти творби от Владигеров, Шопен и Брамс и не са пожелали да напуснат „Бетовенхале“, преди оркестърът да повтори част от програмата.

„Това е отлично сработен колектив, който покрива още в първите минути“, пише за Софийската филхармония вестник „Бонер Рундшау“.

В новината се посочва още, че оркестърът е пристигнал в ГФР от Италия, където при изключителен успех е изнесъл 11 концерта.

На 16 март БТА цитира отзив от италианската преса за гостуването на Софийската филхармония в страната. Вестник „Стампа“ помещава ласкава статия за концертите на филхармонията в Италия, организирани от музикалното сдружение „Алфредо

Казела“ по случай 200-годишнината на Бетовен. Там оркестърът изпълнява три бележити Бетовенови творби – увертюра „Кориолан“, Третия концерт за пиано и Петата симфония.

„Софийската държавна филхармония – пише „Стампа“, е голям оркестър, добре уравновесен, а маестро Константин Илиев го дирижира с жар. Пианистът Антон Диков, който е ярко дарование, завладя публиката.“

На 8 ноември Софийската филхармония отново заминава за Италия, като през тази година това е третият път, в който ще се представи пред италианската музикална публика.

По време на своето девято досега концертно турне в Италия филхармонията ще посети Бергамо, Варезе, Чезена и други градове и ще изнесе няколко концерта.

В програмите на концертите, които ще бъдат дирижирани от Васил Стефанов, са застъпени творби от Владигеров, Брамс, Чайковски, Дворжак, Шостакович и други автори.

ската просвета и култура, на славянската писменост и на българския печат.

Сред отличените със званието „Народен деятел на културата“ са писателят драматург Лозан Стрелков – главен директор на БТА, и журналистът Стойне Кръстев – заместник главен директор на БТА.

Измежду нагадените със званието „Народен артист“ са оперните певци Никола Гюзелев и Райна Кабаиванска, както и Константин Илиев – главният диригент на Софийската държавна филхармония.

С тържествено изпълнение на „Оратория на нашето време“ от Любомир Пипков на 24 май в зала „България“ се открива Вторият международен фестивал „Софийски музикални седмици“.

Културно събитие е под знака на няколко кръгли годишнини на бележити композитори: Моцарт, Верди, Прокофиев, Барток, Малер, както и на българския композитор акад. Петко Стайнов, чиито

произведения ще бъдат изпълнени в серия концерти и спектакли.

Освен най-добрите български състави, сред които е и Софийската филхармония, във фестивала ще вземат участие известни колективи и солисти от 12 страни. Сред тях са Московската, Унгарската и Варшавската филхармония с диригенти Кирил Кондрашин, Янош Ференчик и Витолд Ровицки, оперните театри от Генуа и Клуз, камерните ансамбли „Гевандхауз“ от Лайпциг, „Бийар-Азаис“ от Франция, „Еужен Изидор“ от Белгия, струнните квартали „Глинка“ от Съветския съюз и „Кодай“ от Унгария, балерината Майя Плисецкая, солистите от миланския театър „Ла Скала“ Рената Скотто, Франка Матиучи и Флавиано Лабо и солисти от театър „Массимо“ в Палермо, цигуларите Руджиеро Ричи от САЩ, Деви Ерлих от Франция и др.

Музикалните празници ще завършат на 29 юни с премиерата на балета на Прокофиев „Ромео и Жулиета“ на сцената на Софийската народна опера.

1971

На 15 февруари в изпълнение на плана за културно сътрудничество между България и ГДР Софийската филхармония заминава за Берлин. Там тя ще участва в тазгодишното биенале на съвременната музика в столицата на ГДР, като ще изнесе заключителния концерт на този голям международен музикален фестивал. Под диригентството на Константин Илиев ще бъдат изпълнени творби от българските композитори Марин Галеминов, Любомир Пипков и Константин Илиев. Като солист ще се представи известният цигулар Боян ЛечеВ.

На 13 май колективът на Софийската държавна филхармония отпътува за участието си в международния музикален фестивал „Празка пролет“. На фестивала филхармонията ще изнесе два концерта с творби от Хайде, Брамс, Штрауски, Мартину и българските композитори Любомир Пипков и Константин Илиев. Като солисти в програмите ще участват известните български музиканти – цигуларят проф. Боян ЛечеВ, пиани-

стите Николай Евров и Снежина Гълъбова и виолончелистът Богомил Караконов.

В новината на БТА се посочва, че макар и в сравнение с известните симфонични колективи в Европа Софийската филхармония да е много млада, тя вече се равнява с тях по художествени постижения. За това свидетелстват многобройните ласкави изказвания за нейното майсторство на именити диригенти, композитори, музиканти и критици (сред тях са Шостакович, Ойстрах, Гилелс, Жорж Себастиан, Бруно Валтер). Като най-големи достойнства на колектива се подчертават високата музикална култура на всеки от 120-те му членове, удивителната синхронност при изпълнението, богатият репертоар, в който са застъпени произведения от всички стилове и епохи.

На 22 май Президиумът на Народното събрание издава указ за награждаване на редица дейци на културата, изкуството и науката с почетни звания и ордени по случай 24 май – Деня на българ-

1972

На 10 октомври Софийската филхармония заминава за Унгария на едноседмично концертно турне. По време на своето гостуване филхармонията под диригентството на Константин Илиев ще изнесе концерти в Будапеща и други унгарски градове. В програмата са включени творби от българските композитори Панчо Владигеров и Марин Галеминов, от големия унгарски композитор Кодай, както и от Чайковски, Прокофиев и други автори. Солисти на концертите са Антон Диков – пианист, и Георги Багев – цигулар.

На 18 ноември колективът на Софийската филхармония заминава за Англия. На своето първо концертно турне в тази страна нашият представителен симфоничен оркестър ще посети Лондон и още девет английски града.

В продължение на две седмици българските филхармонии ще покажат своето изпълнителско майсторство пред английската музикална публика в редица концерти под диригентството на Димитър Манолов.

Като солисти ще участват цигуларят Георги Багев и пианистът Николай Евров. В програмата на концертите са включени творби от български и съветски композитори, както и творби от музикалната класика.

1974

„В музикалната история на България 1974 г. ще остане като една от най-плодотворните през последните 30 години“, казва на 24 декември пред представител на БТА диригентът Иван Маринов – заместник-председател на Комитета за изкуство и култура и генерален директор на Главна дирекция „Българска музика“.

Между най-големите събития в тази област той посочва Шестия национален преглед на държавните симфонични оркестри в страната, Петия национален преглед на оперното и балетното изкуство, Шестото общобългарско състезание за певци и инструменталисти. Иван Маринов изтъква, че това са прояви, които представят България като страна с много добри симфонични и камерни състави, талантиливи композитори, певци, инструменталисти и диригенти.

1975

С тържествен концерт в началото на май Софийската детска филхармония „Пионер“ отбеляза своя 25-годишен юбилей. На Третия международен конкурс на младежките симфонични оркестри на името на Херберт фон Караян в Западен Берлин през миналата година този детски симфоничен оркестър е оценен като уникално явление в световната практика. На същия конкурс той е отличен и с награда /диплома и медал/. Детският състав от близо 130 оркестранти под ръководството на своя диригент проф. Влади Симеонов буквално покорява света с изкуството си, пише в новината на БТА. Неговият международен триумф започва още с първото задгранично турне в Белгия през 1959 г. Последват покани за Австрия, Италия, ГФР, двуседмично турне в Латинска Америка, участие в специалната програма при откриването на международния фестивал на младежките симфонични оркестри в Лондон и Абърдийн (Шотландия) и във Втория международен фестивал на младежките оркестри в Сен Мориц (Швейцария).

Най-видни музиканти и специалисти изказват на страниците на световния печат възхищението си от българския детски симфоничен оркестър. „Софийският оркестър е едно чудесно доказателство за едно общество, което поставя на преден план развитието на човешкия дух“, споделя С. Белфридж от САЩ. За успехите на филхармонията най-големи заслуги се отдават на диригента Влади Симеонов, известен музикант и педагог. През школата, която той основа към филхармонията, вече са преминали над хиляда средношколци. Сега една част от тях работят в други оркестри, а някои са педагози в Консерваторията и музикалните училища.

София, 16 юни 1975 г. Под диригентството на Иван Маринов Софийската филхармония и Българска хорова капела „Светослав Обретенов“ изпълняват „Реквием“ от Верди. Солисти са Райна Кабаиванска, Александрина Милчева, Петър Гугалов и Никола Гюзелев

1976

На 13 май Софийската държавна филхармония изнася в зала „България“ своя трихиляден концерт. Количествената равностойност е повод да се проследи творческият път на един от най-значителните културни институти у нас, пише в новина на БТА. Създадена преди близо половин век, днес Софийската филхармония е не само популярен и любим оркестър, но и най-представителният и квалифициран български симфоничен ансамбъл, заемащ почетно място в редиците на най-известните европейски оркестри. В репертоара ѝ са включени творби от всички стилове

и епохи. Широко място сред тях заемат българските симфонични и ораториални произведения, голяма част от които са прозвучали за първи път в изпълнение на оркестъра. През последните години колективът е гостувал с голям успех в повече от 20 страни и е получил високото признание на публиката и музикалната критика. В рамките на празничния концерт симфониите под ръководството на диригента Димитър Манолов изпълняват творби от Димитър Христов, Малер и Шостакович. Солистка е Александрина Милчева.

1977

По повод Третия конгрес на българската култура Софийската държавна филхармония ще организира поредица концерти, които ще покажат идейно-творческото израстване на колектива през последните години. Симфониите под диригентството на Димитър Манолов ще се представят с богата програма в столицата и други градове на страната, а също и пред трудови колективи, се посочва в новина на БТА от 19 февруари. Цикълът „Изтъкнати наши изпълнители“, който ще започне в началото на март, ще бъде първата

предконгресна проява на филхармонията. В него са включени три концерта с участието на талантиливи български инструменталисти. Програмите са изградени от творби на Александър Райчев, Панчо Владигеров, Прокофиев, Виенявски, Брамс, Рахманинов и други. Първ ще се изяви цигуларят Боян Лечев. Ученик на Давид Ойстрах, той непрекъснато усъвършенства професионалното си майсторство и днес изкуството му е познато в много страни. Младият цигулар Минчо Минчев, който ще бъде солист на втория концерт, вече има в творческата си биография няколко

София, 1977 г. Софийската филхармония под диригентството на Арвид Янсонс на Осмия международен фестивал „Софийски музикални седмици“

София, 1977 г. Сопраното Ана Томова-Синтова като солист в Осмия международен фестивал „Софийски музикални седмици“

София, 1977 г. Концерт на Софийската филхармония в осмото издание на „Софийски музикални седмици“, който тази година се провеждат от 24 май до 15 юни

11 май 1977 г.
В Хасково се
провежда третият
фестивал
Музикални
дни „Недялка
Симеонова“

лауреатски звания. Неговият разнообразен репертоар обхваща произведения от класиката и от съвременни композитори. Пианистът Иван Дреников, гостувал с успех в редица европейски страни, ще покаже отново своята прецизна изпълнителска техника.

Новият сезон на Софийската държавна филхармония ще бъде открит на 27 септември с концерт от цикъла „Руска и съветска музика“, съобщава БТА в средата на месеца. Освен най-изтъкнатите майстори на музикалното изкуство ще прозвучат и по-малко известни у нас автори, както и млади творци. Подготвят се творчески портрети на Чайковски и Хачатурян.

Сред изтъкнатите наши диригенти и солисти, които ще гостуват на филхармонията, са Добрин Петков, Руслан Райчев, Васил Казанджиев, Емил Чакъров, Стойка Миланова, Боян Лечев, Ана Томова-Синтова, Минчо Минчев и други. В цикъла „Гости от чужбина“ ще се представят изпълнители от Съветския съюз, Турция, ГДР и други страни.

За първи път ще бъдат организирани вечери на инструменталния концерт, където ще прозвучат произведения на Бритън и Моцарт, неизпълнявани у нас.

Хасково, 11 май 1977 г.
Концерт в рамките на фестивала
на Софийската филхармония
с диригент Руслан Райчев

1978

На 19 септември е съобщено, че новият концертен сезон на Софийската държавна филхармония ще премине под знака на 50-годишнината от създаването на този първи в страната симфоничен оркестър. Според публикацията на БТА първата му публична изява е била на 4 май 1929 г. За да отбележи половинвековния си юбилей, колективът ще открие сезона с творби, свирени преди пет десетилетия. Отново ще прозвучат Концерт за пиано номер едно от Лист и Симфония номер четири от Чайковски. Четири скици от Димитър Ненов ще напомнят за активното участие на големият наш музикант в творческия живот на състава.

Вярна на своите традиции, филхармонията е изградила репертоара си върху основата на български произведения, които са включени почти във всеки концерт. С интерес се очакват и премиерните изпълнения на майстори на музикалната класика. За първи път у нас ще прозвучи „Матеус пасион“ от Бах и Симфония номер три от Малер. Тясното сътрудничество между оркестъра и българските композитори е намерило израз в специално написаните за юбилея твор-

би. На него Александър Райчев е посветил Концерт за оркестър номер три, който ще бъде изпълнен на 11 януари, а Иван Спасов – Симфония номер три, която публиката ще чуе за първи път на 5 април.

С оркестъра ще покажат своето майсторство изтъкнати музиканти от страната и чужбина. Симфониците ще свирят под ръководството на Асен Найденов, Добрин Петков, Влади Симеонов и Васил Казанджиев. Сред чуждестранните диригенти са Мирча Кристеску от Румъния, Гюрер Айкал от Турция и други.

Солисти ще бъдат наши именити певци и инструменталисти – Александрина Милчева, Христина Ангелакова, Сабин

Марков, Антон Диков, Георги Багев, Минчо Минчев, Марта Деянова, Боян Лечев, Жени Захариева.

А предстоящото двумесечното турне на колектива през ноември и декември в САЩ и Мексико ще даде възможност на публиката от тези страни да се запознае с постиженията на българското изпълнително изкуство.

София, 12 юни 1978 г. Концерт на Софийската държавна филхармония под ръководството на Кирил Кондрашин от Съветския съюз в рамките на „Софийски музикални седмици“

София, 26 май 1979 г. На своя юбилеен концерт, посветен на 50-ата годишнина от създаването ѝ, Софийската филхармония изпълнява „Картини от една изложба“ на Модест Мусоргски под диригентството на Константин Илиев

София, 1 октомври 1979 г. Изпълнение на Софийската филхармония в зала „България“, където е открит прегледът на симфоничните оркестри през тази година

1979

Юбилеен концерт по повод 50-годишнината на Софийската държавна филхармония се състои на 26 май в зала „България“. Изпълнени са „Картини от една изложба“ от Модест Мусоргски и Концерт за оркестър от Александър Райчев, написан специално за 50-годишнината на ансамбъла. Диригент е Константин Илиев.

За творческото израстване на оркестъра говори проф. Богомил Стършенов.

Първ художествен ръководител на симфоничния оркестър е изтъкнатият цигулар и диригент проф. Саша Попов. Съставена от великолепно инструменталисти, Софийската държавна филхармония свързва творческия си път с големите български диригенти Константин Илиев, Добрин Петков, Васил Стефанов, Влади Симеонов, Димитър Манолов.

Само през последното десетилетие филхармонията представя постиженията на музикалната ни култура в повече от 25 страни. С успех българските изпълнители са гостували в Москва, Ленинград, Лондон, Париж, Рим, Берлин, Варшава, Атина, Мюнхен, Лос Анжелис, Мексико.

София, 16 юни 1979 г.
В рамките на Десетия международен фестивал „Софийски музикални седмици“ Райна Кабаиванска изнася рецитал пред столичната публика под съпровода на Софийската филхармония с диригент Васил Стефанов

София, 29 май 1980 г. Софийската филхармония с диригент Константин Илиев се представя на фестивала „Софийски музикални седмици“

София, 5 април 1980 г. Репетиция на Софийската филхармония под диригентството на Димитър Манолов в зала „България“

1980

На 24 март Софийската филхармония се завръща в страната след 20-дневно турне във ФРГ и Полша. Това е нейното трето турне за сезона след успешните ѝ гостувания в Испания и Унгария.

Под диригентството на главния художествен ръководител Константин Илиев нашият пръв симфоничен състав изнася 13 концерта в градовете Волфсбург, Гютерсло, Билефелд, Майнц, Хайлброн, Карлсруе, Фюрт, Майнхайм, Мюнхен, Кошалин, Бидгошч, Торун и Варшава.

Солисти са цигуларят Георги Бадев и пианистът Иван Дреников.

София, 5 април 1980 г. Димитър Манолов по време на репетицията с пианистката Марта Деянова

София, 8 март 1982 г. Софийската филхармония изпълнява „Реквием“ от Берлиоз на фестивала „Софийски музикални седмици“

София, 15 март 1982 г. Посрещане на Софийската държавна филхармония на аерогарата в София при завръщането ѝ от двумесечно турне в САЩ

1982

След успешното първо представяне през 1978 г. на 19 януари Софийската държавна филхармония отново заминава на концертно турне в САЩ.

Изявите на нашите инструменталисти ще започнат от Ню Йорк, за да продължат във Вашингтон, Чикаго и други градове на щатите Охайо, Пенсилвания, Северна и Южна Каролина, Вирджиния, Тенеси, Мичиган, Ню Джърси.

В 39-те концерта са включени произведения от Шуман, Чайковски, Дворжак, Паганини, Моцарт. Българското музикално творчество ще бъде показано с творби от Панчо Владигеров, Марин Галеминов, Петко Стайнов, Любомир Пипков и други автори.

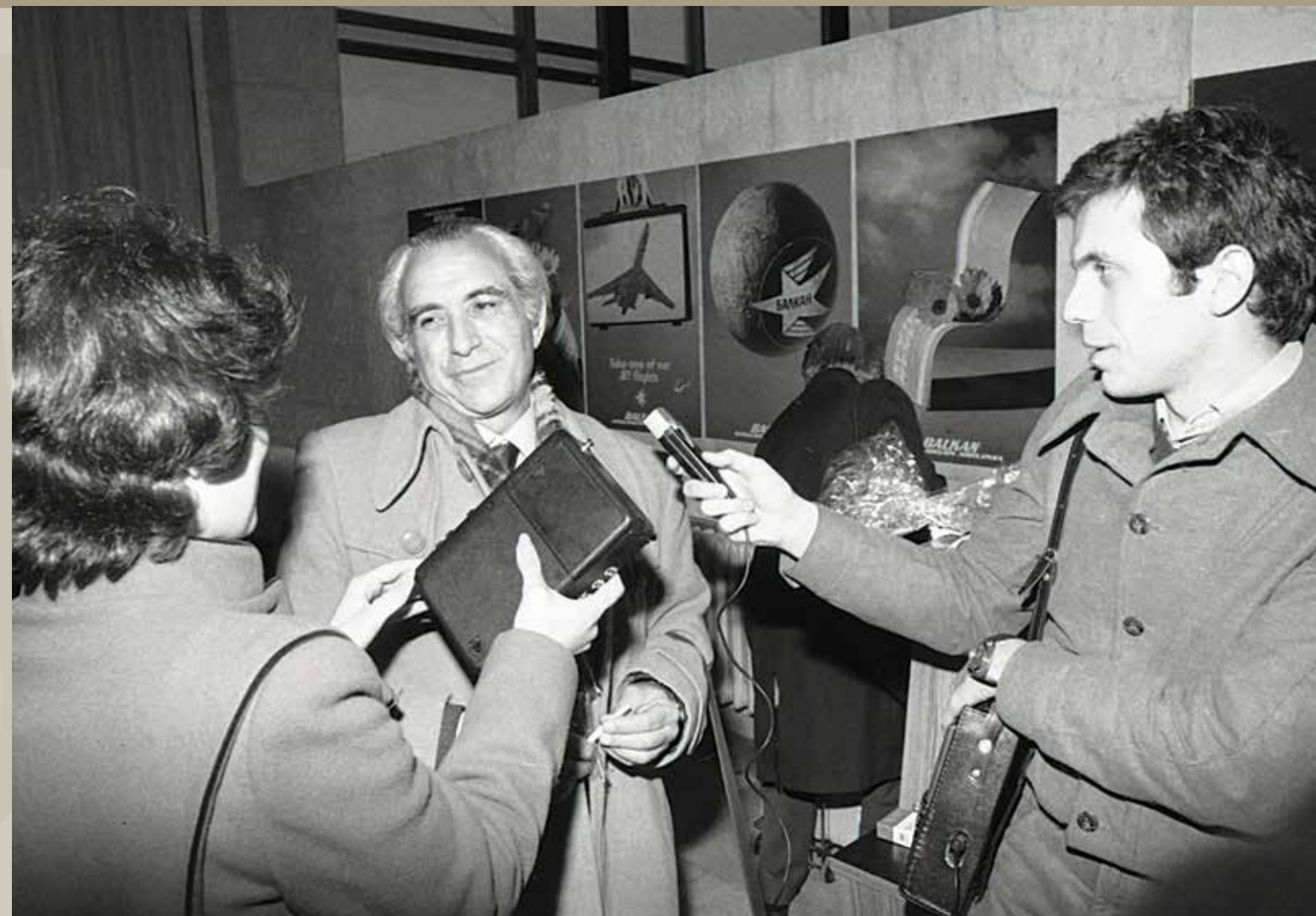
Симфониите ще свирят под диригентството на главния художествен ръководител на филхармонията Константин Илиев и на Йордан Дафов. Солоисти ще бъдат цигуларят Минчо Минчев и флейтистът Георги Спасов.

На път за САЩ нашите артисти ще изнесат и един концерт в Париж.

С успех продължава турнето на Софийската филхармония в САЩ, пише в новина на БТА от 30 януари.

Турнето започва с концерти в Атлантик сити, щата Ню Джърси, и в град Мерик в Лонг Айленд. На 27 януари филхармонията има концерт в „Карнеги хол“ в Ню Йорк, а на 29 януари се представя в „Кенеди център“ във Вашингтон. Предстоят още концерти в Чикаго, Маями бийч, Нешвил и други градове.

„Това, което впечатляваше, беше лекотата на изпълнението“, пише Вестник „Вашингтон пост“, като посочва особеното майсторство на оркестъра и на диригента Константин Илиев в трудната Осма симфония на Дворжак. Същият Вестник дава висока оценка на „Виртуоза цигулар“ Минчо Минчев за изпълнението на Петия концерт на Паганини. Вестникът оценява високо диригента Константин Илиев и с изненада отбелязва, че за разлика от другите големи симфонични оркестри в света, Всички членове на Софийската филхармония са национални кадри, Възпитаници на Българската държавна консерватория.

София, 24 януари 1983 г. Софийската филхармония под диригентството на главния художествен ръководител Константин Илиев

София, 9 май 1983 г. Тържествен концерт в зала „България“ на Юри Буков със Софийската държавна филхармония.

София, 24 януари 1983 г. Тромпетистът Йордан Кожухаров

София, 24 януари 1983 г. Цигуларят Георги Багев

1983

С концерт от творби на Прокофиев, Берлиоз и българския композитор Димитър Трънков Софийската филхармония открива новия си сезон в началото на октомври. Диригент на музикалното събитие е главният художествен ръководител на оркестъра Константин Илиев, а солист е цигуларят Георги Багев.

В тазгодишния си репертоар филхармонията е включила произведения от композитори, представляващи различни национални школи, музикални стилове и епохи. В концерта по случай 50-годишнината на Съюза на българските композитори, който ще се състои през октомври, са включени творби от Панчо Владигеров, Веселин Стоянов, Петко Стайнов и други.

Солисти на Софийската филхармония ще бъдат изтъкнати инструменталисти: пианистите Иван Дренников, Николай Евров, Боян Воденичаров, цигуларите Георги Багев, Минчо Минчев, Евгения-Мария Попова и други.

Освен българските диригенти Константин Илиев, Йордан Дафов и Иван Маринов Софийската филхармония през този сезон ще дирижират: Ервин Лукач от Унгария, Марк Андре от Швейцария, Арвид Янсон и Юрий Темирканов от СССР, Жан Пиер-Жакиа от Франция, Алберто Ергере от ФРГ и Ангел Шурев от Югосла-

вия. Гост-солисти ще бъдат: пианистите Александър Торадзе, Дмитрий Алексиев, Владимир Овчинников и цигуларката Ирина Бочкова от Съветския съюз, френските пианисти Франсоа Агеси, Клод Елфер и Такино и пианистът от САЩ Джералд Робинс.

„Преди 50 години няколко ентузиастични млади музиканти положили основите на творческата организация на българските композитори. Само няколко подписа стоят под учредителния протокол на дружеството за „Съвременна музика“ от 24 януари 1983 година, но те са достатъчно свидетелство за вярата и оптимизма на основателите, за благородната им амбиция да изградят един здрав съюз. Обединени от общите стремежи за създаване на национална по звучене и характер музика, за написване на произведения, които се опират на народните традиции, те скоро привличат в своите редици прогресивни музикални дейци, ярки творчески индивидуалности“, пише Цвета Иванова от БТА по повод годишнината на творческата организация на българските композитори.

До учредителите Петко Стайков, Панчо Владигеров, Любомир Пипков, Веселин Стоянов, Андрей Стоянов, Димитър Ненов, Асен Димитров се нареждат

Асен Карастоянов, Георги Димитров, Филип Кутев, Георги Златев-Черкин, Светослав Обретенов, Марин Големинов, Парашкев Хаджиев – имена, свързани неразривно с историята на българската музика. И когато днес нашата общественост и съвременните наши композитори с гордост отбелязват половинвековния юбилей на организацията, те отново с почит и признателност си спомнят първите, се посочва още в публикацията на БТА.

На тържествения концерт в зала „България“ на 18 октомври звучат произведения от Панчо Владигеров, Веселин Стоянов, Любомир Пипков, Филип Кутев, Петко Стайнов. Изпълнители са инструменталистите от Софийската държавна филхармония под диригентството на Йордан Дафов.

София, 24 януари 1983 г. Цигуларите Йосиф Рагионов и Ангел Станков

София, 26 юни 1984 г. Симфония номер осем от Малер звучи в рамките на фестивала „Софийски музикални седмици“ с участието на Софийската филхармония, Българска хорова капела „Светослав Обретенов“, смесен и детски хор на Българската телевизия и радио и др.

София, 17 ноември 1985 г. Софийската филхармония изнася поредица от концерти под диригентството на Емил Табаков

София, 30 октомври 1987 г. Пианистът Иван Дреников като солист на концерт на Софийската държавна филхармония с гост-диригент Арнолд Кац

София, 30 октомври 1987 г. Гост-диригентът Арнолд Кац

София, 26 октомври 1987 г. Софийската филхармония навлиза в своя 60-и музикален сезон. На снимката: диригентът Йордан Дафов

1988

От 25 април започват гастролите на Софийската филхармония във Великобритания. Повече от 15 години са минали от предишното турне на нашите инструменталисти на английските подиуми, но те помнят добре сърдечния прием на публиката, се посочва в новината на БТА.

В желанието си да отстоят вече завоюваните позиции артистите и главният диригент Емил Табаков започват подготовката си за сегашното гостуване отдавна. Свидетелство за отговорността и за благородната им амбиция са трите програми, включващи трудни и престижни произведения от световната класика. Оркестърът ще разкрие художествено-професионалните си постижения в творби от Бетовен, Брук, Хачатурян, Дворжак, Глазунов и други автори.

Сolistи ще бъдат пианистите Иван Дреников и Юлиана Маркова и цигуларката Стойка Миланова.

Предвижда се концертите да бъдат в едни от големите зали на Лондон, Оксфорд, Бристол, Нотингам, Портсмут, Уорик, Мидълсбро и други английски градове.

Категорична оценка за защитени позиции може да се даде на завършилото неотдавна турне на Софийската държавна филхармония във Великобритания, пише БТА на 16 май. Свидетелство за успеха е отправената веднага покана към нашите симфоници да гостуват отново през 1990 година – факт, не така често срещан в световната практика.

Радостно е да прочетем името на първия ни симфоничен оркестър в ранглистата на една от старите английски къщи „Харолд Холд Лимитид“, създадена през 1876 година. Той е записан заедно с Нюйоркската и Лондонската филхармония, с Виенския симфоничен оркестър и лайпцигския „Гевандхауз“ оркестър, с филхармониите на Западен Берлин, Мюнхен, Осло, Ленинград, Москва, Сан Франциско и други световноизвестни състави.

„Успехът на София“, „Вълнуващ български дебют“, „Звуци от България“, „Обаянието на българските гости“ са част от заглавията на материалите, публикувани в централните и местни английски вестници.

София, 21 април 1988 г.

София, 13 април 1990 г. Концерт на пианиста Иван Дреников със Софийската филхармония

1993

В един от своите бюлетени – „Светът за България“, БТА цитира разговор от 5 ноември на Родерик Дюне от вестник „Файненшъл таймс“ с диригента Емил Табаков.

Поводът за разговора е, че водещият български оркестър, чийто художествен ръководител и главен диригент от 1988 г. е Табаков, е на турне в някои от големите градове на Англия, като кулминацията на турнето се очаква да бъде в бирмингамския „Симфони хол“.

Сред обсъжданите проблеми от Табаков и Дюне са финансирането и необходимостта от търсене на спонсори от творците. Настоящото турне на оркестъра в Обединеното кралство е организирано от лондонската фирма, която поема разходите на оркестрантите и диригента, както и техните възнаграждения, се посочва в

материала.

Според статията почти 60 музиканти през последните три години са напуснали оркестъра в търсене на по-добро заплащане зад граница. „Почти във всеки немски оркестър има най-малко по двама български музиканти, както и в Италия, Франция и Испания. Ние даваме добър начален старт в музикалните академии, но на възпитаниците им липсва опит. Ниското ни заплащане не ни прави привлекателни за западните музиканти, нито пък можем да си позволим добри солисти или диригенти“, казва Табаков. На въпроса не го ли съблазнява работата в чужбина, той казва: „Да, получавам често предложения не само от Европа, но и от Далечния изток, Южна Америка и САЩ, но за мен филхармонията е №1 и аз искам да ѝ дам цялото внимание, от което тя се нуждае...“.

1995

Софийската филхармония предизвика буря от възторг на концерта си в Берлин в изпълнената до краен предел зала „Шаушпилхаус“, пише Борислав Костурков специално за БТА на 1 март.

Гостуването на най-стария български симфоничен оркестър в Берлин е в рамките на поредицата „Европа на концерт – столични оркестри“.

Показателен за големия интерес в Берлин към гастролите на Софийската филхармония е фактът, че седмица преди концерта всички места в голямата зала „Шаушпилхаус“ – архитектурен шедевър от началото на XIX век, са продадени.

В програмата, съставена по желание на германските домакини, са включени популярни творби само

от френски композитори: Ектор Берлиоз, Жорж Бизе, Клод Дебюси и Морис Равел.

Софийската филхармония под ръководството на Емил Табаков се представя като великолепен ансамбъл с музикална култура от най-висока класа. Още в началото на концерта, след изпълнението на „Арлезианката“ от Бизе, диригентът Емил Табаков е извикан три пъти на сцената – нещо нетипично за концертните подиуми в Германия. А след финалните акорди на „Болеро“ от Равел бурните овации на публиката „задължават“ нашата филхармония за два „биса“ – те са от „Фауст“ на Гуно и пиеса от Панчо Владигеров.

София, 18 декември 1998 г. Софийската филхармония отбелязва 70-годишния си юбилей с голям концерт

1997

Софийската филхармония под диригентството на Емил Табаков започва от 19 май в зала „България“ запис на произведения от Рихард Вагнер. Записът на известни арии, дуети и сцени от „Парсифал“, „Тристан и Изолда“, „Валкюри“, „Зигфрид“ и „Пръстенът на Нибелунгите“ ще бъде издаден на компактдиск и ще се разпространява в цял свят. Симфоничната адаптация на произведенията е на проф. Георги Робев.

В египетска пирамида ще се превърне бившият мавзолей за представленията на операта „Аида“ от Верди на площад „Батенберг“ на 27, 28 и 29 юни. Това съобщава на пресконференция в началото на май директорът на Националната опера Пламен Карталов, режисьор на постановката.

Спектаклите са в програмата на 28-ия международен фестивал „Софийски музикални седмици“.

Софийската филхармония под диригентството на

Емил Табаков ще открие фестивала на 23 май в зала „България“ с рапсодия „Вардар“ на Панчо Владигеров и фрагменти от оперите на Вагнер „Тристан и Изолда“ и „Танхойзер“. Солистка е Роза Михайлова – сопран.

В началото на октомври оперната певица Гена Димитрова е в Стара Загора за дните на града, по време на които е отличена с наградата „Христина Морфова“, присъдена ѝ от едноименната фондация.

През декември, съобщава пред БТА певицата, тя ще се завърне в България и ще отбележи с „Набуко“ 30-годишнината на Абилайл – ролята, която я направи световноизвестна. Тогава тя ще даде и съгласието за разпространението на първия си компактдиск „Гега ню“. Това е записът, който тя е направила с класика и автентичен фолклор под съпровод на Софийската филхармония с диригент Емил Табаков.

1998

С концерт, дирижиран от Емил Табаков, Софийската филхармония отбелязва 75 години от рождението на композитора Лазар Николов. Концертът е насрочен за 30 април в зала „България“ и е от творби на проф. Николов, който в момента е председател на Съюза на българските композитори.

В новината на БТА се припомня, че Лазар Николов завършва през 1946 г. класа по композиции на проф. Панчо Владигеров и проф. Димитър Ненов в Музикалната академия в София. Автор е на оперите „Прикованият Прометей“ и „Чичовци“, на 5 симфонии, 20 сонати за различни инструменти и много други музикални произведения. През миналата година е награден с орден „Стара планина“ – първа степен, за големите му заслуги в развитието на българската музикална култура.

28 концерта и спектакъла са в програмата на 29-ия международен фестивал „Софийски музикални седмици“, който ще се проведе от 23 май до 9 юни, съобщава на пресконференция в началото на месеца директорът на фестивала проф. Димитър Тъпков.

Сред събитията на фестивала ще бъде отбелязването на 100-годишнината на Гершуин с два концерта и 80-годишнината на Оливие Месиан с концерт на Софийската филхармония.

С голям успех преминава на 6 ноември концертът в Белград на Софийската филхармония под диригент-

ството на маестро Емил Табаков, който освен на нашия състав е главен художествен ръководител и диригент и на най-представителния югославски симфоничен оркестър.

Солист на концерта, състоял се в концертната зала „Коларчева заужбина“, е световноизвестният български цигулар Минчо Минчев, който печели овации на публиката с изпълнението на Концерта за цигулка и оркестър /опус 35/ на Чайковски.

Маестро Табаков предизвиква възторзите на слушателите с дирижирането на Втора симфония на Скрябин.

На 17 декември Софийската филхармония отбелязва с концерт в зала „Света София“ 70-годишнината от първата репетиция (18 декември 1928 г.) на Академичния симфоничен оркестър (АСО), създаден от Саша Попов. Това се приема и за рождената дата на Софийската филхармония – първия български симфоничен оркестър.

Солист на юбилейния концерт е пианистът Антон Диков, а диригент – Емил Табаков, генерален музикален директор на Софийската филхармония.

В програмата са произведенията, изпълнени на първия концерт на АСО на 4 март 1929 г. в столичния Военен клуб – увертюра към „Танхойзер“ от Вагнер, Концерт за пиано и оркестър номер едно от Лист и Четвърта симфония на Чайковски.

Хронология

София, 25 май 1981 г. Под
диригентството на Константин Илиев
Софийската филхармония открива
международния фестивал „Софийски
музикални седмици“

1999

На 24 май „Класик ФМ Радио“ и галерия „Макта“ връчват за четвърти път наградите „Златно перо“ за принос към българското изкуство и култура.

24 творци и колективи получават отличието. Сред отличените с колективни награди са Камерен ансамбъл „Софийски солисти“, Софийската филхармония и телевизионното предаването "Понеделник 8 1/2".

Френският цигулар Ролан Догарей е солист на концерт на Софийската филхармония, с който на 23 май в зала „България“ се открива 30-ият международен фестивал „Софийски музикални седмици“. Под диригентството на Емил Табаков звучат произведения на Панчо Владигеров, Макс Брух и Рихард Щраус.

Впечатляващ цигулар и изключителен талант – това са оценките на специалистите за Ролан Догарей, професор в Парижката и Лионската консерватория, в международни академии в САЩ и Япония. Със своя „Страдивариус“ от 1708 г. музикантът

е спечелил много престижни награди, между които първа награда от конкурса на Европейския съюз и международните конкурси в Стреза, Лондон, Неапол, Белград и Сион.

На 23 декември с концертно изпълнение на операта „Кармен“ от Бизе се открива Новогодишният музикален фестивал в НДК. Солистите са млади, но вече известни в Европа, като Сара М'Пунга и Стефано Милиани от Италия, Божидар Николов и Красимира Стоянова, които работят във Виена. Директорът на фестивала Емил Табаков дирижира концерта, в който участват Софийската филхармония, Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ и Детският радиохор.

Фестивалът ще завърши на 8 януари с Химна на Европа – „Ода на радостта“ от Девета симфония на Бетовен, по случай 230-годишнината на композитора. Кулминацията се очаква да бъде концертът на световноизвестния цигулар Найджъл Кенеди на 27 декември.

2000

На 9 май във Виена се състои концерт под надслов „Оперните гласове на България“. В концерта на Софийската филхармония под диригентството на маестро Емил Табаков участват световноизвестните български оперни певци Николай Гяуров и Александрина Милчева, както и по-младите Мариана Цветкова и Иван Момирев.

Интересът към събитието е изключителен. Залата, побираща над 1500 души, е препълнена. Сред гостите са посланици и шефове на дипломатически мисии на близо 60 страни.

Българската култура е представена за първи път в прочутата Златна зала на „Музикферайн“ във Виена, от която всяка година на 1 януари жителите на над 120 страни в света имат удоволствието да слушат празничния концерт на Виенската филхармония.

На 23 май се открива 31-вият международен фестивал „Софийски музикални седмици“ в зала „България“ с „Реквием“ от Емил Табаков. Авторът дирижира концерта с участието на Софийската филхармония и Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“. Солисти са Елена Филіпова, Емилия Ботева, Мариус Влад и Димитър Станчев.

30 прояви са в афиша на фестивала, който ще продължи до 10 юни и в него участие ще вземат именити изпълнители от 13 страни.

Музикалната проява ще завърши с „Матеус пасион“ от Бах. Заклучителният концерт в зала „България“ ще бъде под патронажа на германската посланичка Урсула Зайлер-Албринг с участието на Софийската филхармония и Националният филхар-

моничен хор „Светослав Обретенов“ с диригенти Емил Табаков и Георги Робев и солисти от Германия.

Световната оперна прима Монсерат Кабаје ще пее в Националния дворец на културата на 16 септември, съобщават на пресконференция през август организаторите от „София мюзик ентърпрайзис“. Ще ѝ партнира Софийската филхармония,

дирижирана от Хосе Койядо, който придружава певицата в концертните ѝ изяви. Койядо ръководи известни оркестри като Виенските филхармонии, Оркестъра на залцбургския Моцартеум, Ротердамската филхармония.

Певицата ще пристигне един ден преди концерта и ще отседне в хотел „Замъка Хранков“. Предварителните репетиции на филхармонията са под ръководството на Емил Табаков.

2001

На 20 февруари Софийската филхармония с диригент Йордан Дафов и солист цигуларят Минчо Минчев изнася концерт в Загреб, който преминава при голям интерес и възторжена реакция на публиката, съобщава във факс до БТА българското посолство в Хърватия.

В концертната зала „Ватрослав Лусински“ – най-голямата в Загреб, са редица хърватски политици, културни дейци и представители на дипломатическия корпус.

Хърватският печат още в предварителните публикации отбелязва високото майсторство на българските музиканти.

Първото издание на Европейския музикален фестивал, който ще се проведе от 1 до 9 май в столичната зала „България“, ще бъде под мотото „Музиката - свободата да общуваш“, съобщават през април организаторите от „Класик ФМ Клуб“.

Програмата на фестивала ще бъде от Софийската филхармония с диригент Петър Димитров. За участие ще пристигнат изтъкнати музиканти от Германия, Франция, Великобритания и Италия. От българска страна ще участват още Симфоничният оркестър и смесеният хор на БНР, Детският радиохор, Камерен ансамбъл „Софийски солисти“ и Колегиум музикум „Банкя“.

На 15 септември, 11 години след последния си концерт в зала „България“, световноизвестният български цигулар Васко Василев свири отново тук. Той изпълнява Концерт за цигулка и оркестър от Пьотр Чайковски. Василев свири

на цигулка „Амати“ от 1705 година. „Образцово“, „звучи като кuartет“, са коментарите на преподаватели по музика в една от ложите.

Софийският симфоничен оркестър с главен диригент британецът Оливър Гилмур изпълнява увертюра към операта „Оберон“ на Карл Мария фон Вебер и Симфония номер четири „Италианска“ от Феликс Менделсон-Бартолди.

За първи път на софийска сцена оркестърът получава два биса от публиката, коментират близки на музикантите от оркестъра. На турнетата им в Япония и Западна Европа това било обичайно, но в България бисовете на оркестри са рядкост, уточняват те. На бисовете оркестърът изпълнява Фантастична симфония от Берлиоз и Унгарски танц от Брамс.

Софийската филхармония и Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ ще бъдат на турне в Швейцария, Испания и Франция от 5 октомври до 6 ноември, пише БТА през септември.

Музикантите ще изнесат концерти в Цюрих, Берн, Женева, Лугано, Барселона, Магрид, Париж, Бордо, Лион, Ница, Страсбург и други големи градове в трите страни.

Част от програмата за турнето ще бъде представена в зала „България“ на концерт на 1 октомври – Международния ден на музиката. Ще звучат „Кармина бурана“ от Карл Орф и хорове из опери на Верди и Чайковски. Солисти са Светла Василева – сопран, Андрей Найденов – тенор, и Михаил Пулиев – басбаритон. Ще дирижира Борислав Иванов.

2002

Благотворителен концерт в памет на Екзарх Стефан и неговия изключителен принос за спасяването на българските евреи ще се състои на 19 септември в зала „България“, съобщава на БТА пресслужбата при Посолството на Израел в София.

В концерта, който ще изнесе Софийската филхармония под диригентството на гост-диригента от Израел Рам Шенкар, ще бъдат изпълнени премиерното за България произведение на Шидловски „Evocation“, „Еврейска поема“ от Панчо Владигеров и Симфония номер седем от Бетовен, уточняват от филхармонията.

Софийската филхармония започва новия сезон с ремонтирана сцена на зала „България“ и променена акустика, съобщава директорът Явор Димитров на 24 септември. Той добавя, че благодарение на японското правителство филхармонията се оборудва с нови инструменти „Ямаха“. Очаква се в навечерието на Нова година да бъде оборудвано и ново звукозаписно студио.

Три световни и осем български премиери ще има Софийската филхармония до края на сезона, казва Явор Димитров. Той допълва, че редица чужди музиканти ще гостуват в зала „България“ за 14-те концерта от двата цикъла „Обединена Европа“ и „Гостуващи диригенти и солисти“. Сред тях са диригентите Жан-Бернар Помие и Лоран Хирш от Франция, Уилям Конуей от Великобритания, Никос Атинеос от Гърция, Никола Луизоти от Италия, а в рамките на Дните на японската култура през октомври ще гостува Муцуоши Оикава. Сред гост-солистите ще бъдат французинът Морис Бург – обой, австриецът Мартин Валх – цигулка, италианецът Джовани Анджелери – цигулка, Ацуко Тема (цигулка) от Япония, както и германското сопрано Наталия Дерко.

Премиери на литературни произведения, свързани с музиката, и изложби на наши художници ще има в зала „България“, казва Явор Димитров. В зала „България“ ще бъде открит клуб „Филхармония“ за любителите на камерната музика и на по-елитарните форми на джаза, посочва още Димитров.

София, 27 септември 2002 г. Софийската филхармония открива 74-тия си сезон с „Четири последни песни“ и „Алпийска симфония“ от Рихард Щраус. Диригент е Юлиан Ковачев, а солист е сопраното Наталия Дерко от Германия. Това е първият концерт от цикъла „Обединена Европа“

2003

За първи път Софийската филхармония ще представи симфоничната поема на Рихард Щраус „Така каза Заратустра“ по време на фестивала „Опера на площада“. Това научава БТА на 11 юни от организаторите на летния фестивал – Столичната община и Министерството на културата.

Фестивалът, който е част от лятната културна програма на София, ще се състои от 21 юни до 19 юли на столичния площад „Александър Батенберг“. В програмата на форума за първи път ще бъде показана цялостна фестивална програма, включваща различни жанрове на музикалното и сценично изкуство – опера, симфонична музика, балет, мюзикъл, фолклор и театрални постановки.

Именитият джазмен Милчо Левиев, който живее в САЩ, ще свири със Софийската филхармония на 4 декември в зала „България“, пише БТА през септември. Под диригентството на Божидар Аврамов за първи път у нас ще звучи Първа симфония от американския композитор Чарлз Айвс. В програмата са също „Рансодия в синьо“ на Гершуин и рансодия „Орфей“ от Милчо Левиев.

Класика и авангард съчетава афишът за юбилейния сезон 2003 – 2004 г., когато се чества 75-годишнината на Софийската филхармония, съобщава на пресконференция пред медиите директорът на филхармонията Явор Димитров. Предвидени са много премиери. Специално място е отделено на българската музика. Ще бъдат отбелязани годишнини на видни наши музиканти – композитори и изпълнители.

Антон Диков, Николай Евров, Жени Захариева, Анжела Тошева, Божидар Ноев, Мария Принц, Жан Бернар Помие (Франция), Юки Шиода (Япония) са сред именитите пианисти, поканени за солисти на концертите през юбилейния сезон. Людмил Ангелов ще свири на откриването – на 25 септември. Концертът е посветен на 80-годишнината от рождението на забележителния диригент Добрин Петков. Със симфонична поема „Герман“ от Филип Кутев ще бъде отбелязана 100-годишнината на композитора. Ще звучат и творби на Григ и Бела Барток. Диригент е Йордан Дафов.

Постоянен гост-диригент за юбилейния се-

зон е Васил Казанджиев. Сред видните му колеги, които ще дирижират празничните концерти, са Милен Начев, Пламен Джуров, Росен Миланов, Александър Канторов (Русия), Ералдо Салмиери (Италия).

Цигуларите Ваня Миланова, Веселин Пантелеев, Мила Георгиева, дуото Ангел Станков – Йосиф Радионов, което ще отбележи своята 30-годишнина, Ерико Суми и Ацуко Тема (Япония), виолончелистът Анатоли Кръстев, солистката на Виенската опера Красимира Стоянова, Теодосий Спасов са сред известните изпълнители, които ще участват в концертите на Софийската филхармония през юбилейния сезон.

20-годишният Мартин Георгиев печели с „Пасалия върху две български теми“ конкурса за музикално произведение по случай 75-годишнината на Софийската филхармония, съобщава на пресконференция на 16 декември директорът на филхармонията Явор Димитров.

Младежът е студент в Музикалната академия „Проф. Панчо Владигеров“ – учи дирижиране при Пламен Джуров и Васил Казанджиев и композиция при Красимир Тасков.

Наградата ще му бъде връчена на концерта на Софийската филхармония на 1 април. Тогава ще бъдат изпълнени неговата отличена творба и произведения на Дворжак и Бохуслав Мартину под диригентството на Росен Миланов.

На 18 декември пианистът Антон Диков е солист на концерта на Софийската филхармония, посветен на основателя на състава проф. Саша Попов. Тази вечер за първи път звучи фолклорна симфония „Като жарава“ от Александър Йосифов. В програмата са още Концерт за пиано и оркестър номер 4 от Бетовен и симфоничната поема „Дон Жуан“ от Рихард Щраус. Диригент е Найден Тодоров.

Преди концерта е открита изложба от 35 фотопана, проследяващи историята на филхармонията. Иво Хаджимисhev е възстановил полуразпадналите се снимки от албуми, оставени в мазето на зала „България“. По думите на фотографа това е само началото – експозицията, която ще е постоянна, трябва тепърва да се допълва.

2004

Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ ще участва в изпълнението на „Цар Давид“ от Артур Онегер в Белград на 5 март, съобщават на 16 февруари специално за БТА от Софийската филхармония, към която е хорът. Концертът с участието на Белградската филхармония е с германски диригент и френски солисти.

Поканата е признание за майсторството на нашите артисти, тъй като изпълнението на това мащабно произведение изисква класата и блясъка на утвърден хоров състав с дълга традиция, какъвто несъмнено е Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ – най-яркият хоров състав на България, добре познат и обичан от българската и чуждестранната публика, отбелязват от филхармонията.

Българската телеграфна агенция през годините си спечели авторитета на най-сериозния, обективен и изчерпателен източник на информация и поглед към света, се казва в приветствието за 106-годишнината на БТА от ръководството на Софийската филхармония на 16 февруари.

От оркестъра благодарят за успешната съвместна работа, интереса на агенцията към дейността на културните институти в България и в частност към Софийската филхармония.

Благодарим за ценното ви съдействие в нашите усилия да информираме обществеността за музикалните събития, които творим, и за непрестанните усилия на националния ни институт да съхранява, обогатява и развива българските традиции в най-хуманното и общодостъпно изкуство – музиката, се казва в поздравлението.

Харолд Уелър – основател и музикален директор на филхармонията в Лас Вегас, е готов да дирижира концерт от българска филмова музика. Това казва той на 9 април пред журналисти по повод предстоящия на 14 април в зала „България“ концерт „Класика в Лас Вегас“.

Пог палката на Уелър младежкият оркес-

тър на „Класик ФМ“ ще изпълни музика от филмите „Аполо 13“, „Смело сърце“, „Каубоите“, „Стар трек“, „Похитителите на изчезналия кивот“, „Властелинът на пръстените“, „Титаник“, „Извънземното“. Ще звучат също и творби от Аарон Копланд, Мортън Гулд, Самюъл Барбър, Ленард Бърнстейн, Джек Мейсън, Ричард Хайман.

Уелър казва, че се надява скоро да работи и със Софийската филхармония, чиито изпълнения е чул и от която има много добри впечатления. „Ако зависеше от мен, веднага бих взел няколко от солистите на Софийската филхармония с мен в Лас Вегас“, казва Уелър. Той добавя, че в момента в ръководения от него оркестър има четирима български цигулари, но че иска някои от талантливите български солисти да гостуват в САЩ.

Софийската и Македонската филхармония си разменят концерти по повод своите юбилеи – съответно 75 и 60 години от основаването на оркестрите и 60-годишнината на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“. Към трите съставя ще се присъедини и хорът на Националната македонска опера за общо изпълнение на Деветата симфония на Бетовен, с което официално ще бъде закрит геветият Салон на изкуствата в НДК. Това съобщава на пресконференция на 8 юни директорът на Софийската филхармония Явор Димитров.

Българските музиканти и певци ще се представят на 10 юни в Скопие, а концертът на Македонската филхармония в София е на 15 юни в зала „България“.

Над 250 музиканти ще излязат на сцената за общото изпълнение на Деветата симфония на Бетовен от Софийската и Македонската филхармония, Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ и хора на Националната македонска опера – на 11 юни в Скопие и на 16 юни в София – в зала 1 на НДК.

Създаването на Балканска филхармония обмислят български и македонски музиканти, научава БТА на 15 юни от директорите

Хасково, 28 октомври 2004 г. Софийската филхармония изнася концерт по време на музикалните дни, посветени на творчеството на проф. Недялка Симеонова

на Софийската и Македонската филхармония Явор Димитров и Валери Стефановски.

„Идеята е всеки сезон различна балканска столица да е база на сборния състав с музиканти от всички страни в района. Там оркестърът ще репетира и ще прави няколко концерта, а основната му дейност ще са гастролите в Западна Европа и в страни от други континенти. Така музикалното изкуство на Балканите ще бъде представяно по целия свят – това е най-важното, защото ние малко или повече се познаваме“, казва Явор Димитров.

Райна Кабаиванска ще изнесе рецитал от арии из опери на 23 септември в зала „България“ със Софийската филхармония, съобщава

на пресконференция на 21 септември директорът на филхармонията Явор Димитров. Предсезонният концерт ще дирижира Александър Йосифов, а за Нова година записът от него ще излезе на компактдиск.

Новият сезон на филхармонията ще бъде открит с концерт, посветен на 60-годишнината на лютниера Апостол Калоферов – на 30 септември. Солистите – цигуларите Аполон Граматикопулос (Гърция), Серджу Настаса (Румъния), Ангел Станков и Йосиф Радионов, Мишел Микалакакос (Франция) – виола, и Стефан Попов – виолончело, ще свирят на инструменти, изработени от Апостол Калоферов.

Основен акцент в новия сезон е честването на 60-годишнината от основаването на

Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ с диригент Люба Пешева. Хорът ще започне изявиите си с турне в Италия.

Между световните премиери в афиша са „Литургия“ на Ценко Минкин, посветена на 60-годишнината на хора „Светослав Обретенов“, и „Интродукция“ от френския композитор Давид Лампел, създадена специално за Софийската филхармония.

За пръв път в България ще звучат „Реквием“ от Анджело Лойд Уебър, „Симфонични фрески“ от Родион Щедрин, Концерт за пиано и оркестър от Дитер Кауфман и други.

Сред чуждестранните солисти на филхармонията през сезона ще бъдат цигуларите Мартин Валх и Еюх Шагерл от Австрия, Ацуко Темма от Япония, Жени Абел от Германия, Сергей Кравченко от Русия, пианистите Маюко Озава, Киоко Сакай и Юкико Коике (Япония), Виктор Емануел фон Монтенон (Германия), Никола Балгеру (Франция) – кларинет, Ли Биао (Китай) – перкусия.

Между изтъкнатите български музиканти, които ще свирят с Националният филхармоничен оркестър, са пианистите Антон Диков, Иван Дренков, Милчо Левиев, Атанас и Дора Славчеви, Атанас Куртев, Томислав Байнов, Александър Райчев, цигуларите Ангел Станков, Йосиф Радионов, Лия Петрова, флейтистите Лидия Ошавкова и Георги Спасов, кларинетистът Борислав Йоцов, виолончелистите Стефан Попов, Емилия Барановска и Калина Кръстева.

Софийската филхармония ще отбележи 75-ата си годишнина с испанска сарсуела на 28 октомври, съобщава няколко дни по-рано Алфредо Мартинес Серано – заместник-ръководител на посолството на Испания в София. Организатори на концерта са посолството на Испания и Софийската филхармония.

Концертът представя испанския жанр „сарсуела“ за пръв път в България, казва Серано. Солисти ще бъдат младите испански изпълнители Давид Кастаньон (тенор) и Давид Менендес (баритон).

Хасково, 28 октомври 2004 г.

2005

Македонският композитор Панде Шахов ще дойде в София от Великобритания за световната премиера на своята „Прелюдия за оркестър“. Софийската филхармония ще изпълни творбата на 6 януари в зала „България“, научава БТА от ръководството на оркестъра в началото на месеца.

Ще дирижира младият македонски диригент Борян Цанев. Ще звучат също Четвъртата симфония на Чайковски и Концерт за цигулка и оркестър номер едно на Прокофиев. Солоист е известният руски цигулар Сергей Кравченко, ученик на Леонид Коган.

На 27 януари Фантазия концертанте за кларинет, Виолончело и оркестър от Уилям Болкъм звучи за първи път у нас на концерт на Софийската филхармония в зала „България“.

Солоисти са Емилия Барановска – Виолончело, и Росен Идеалов – кларинет. Диригент е Клер Жибо (Франция). В програмата са също увертюрата „Егмонт“ от Бетовен, Концерт за виолончело и оркестър в ла минор от Шуман и фрагменти от симфонията „Ромео и Жулиета“ на Берлиоз.

Музей на българската музикална култура ще бъде открит на 14 март с тържество в Камерна зала „България“, съобщават организаторите по-рано през март.

Ще бъде показан документалният филм на БНТ „Като един човешки живот“, създаден по повод на 75-годишнината на Софийската филхармония. Сценарист е музикологът Магдалена Манолова, председател на сдружение „Музей на българската музикална култура“, а режисьор – Дора Ангелова.

Специалните гости на Вечерта – оркестранти от различни поколения, ще разкажат спомени за творческия път на филхармонията. С тази среща ще започне събирането на архив за музейната колекция, която ще бъде изложена във фойето на първия балкон в зала „България“.

Именитият джазмен, пианист и композитор Милчо Левиев прави световна премиера на две свои творби в зала „България“ на 30 юни – „Една малка старинна музика“ – Соната 1957 за цигулка и оркестър, и „Вариации върху тема от Корели за пиано и

симфоничен оркестър“.

Оркестрацията на Второто произведение е на Васил Казанджиев, който дирижира концерта – заключителен за творческия сезон на Софийската филхармония. Солисти са Милчо Левиев и цигуларят Павел Златаров. В програмата е и „Рансогия в синьо“ на Джордж Гершуин. Съорганизатор на концерта е Нов български университет.

Световноизвестната оперна певица Райна Кабаиванска ще изпълни малко позната ария от първата опера на Пучини - "Едгар", в зала "България" на 15 септември. С концерта с участието на Софийската филхармония и Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ ще бъде открит новият музикален сезон в София. Ще дирижира Найден Тодоров, пише БТА на 12 септември.

„Програмата е доста трудна – дано Господ ми даде сили за този много страшен и много отговорен концерт“, казва Кабаиванска пред журналисти на летище „София“ при пристигането си от Италия. Именитата певица ще се представи още с арии от „Силата на съдбата“ и „Отело“ на Верди, „Тоска“ и „Манон Леско“ от Пучини и „Агриана Лекуврьор“ от Чилеа.

Концерт с филмова музика представя Софийската филхармония на 20 октомври в зала „България“ с диригент Диан Чобанов.

В програмата са композиции от „Междувъздушни Войни“, „Кръстникът“, „Казабланка“, „Взвод“, „Апокалипсис сега“, „Батман“ и други филмови хитове.

Концертът е за публика от всички поколения, но най-вече за младите хора, които чрез обичани мелодии от любими филми ще се върнат към най-стойностното в киното и ще осъзнаят незаменимата роля на музикалното творчество при цялостното изграждане на един киношедьовър, отбелязват от Софийската филхармония.

2006

Софийската филхармония обра овациите на три концерта в Испания, пише БТА в края на месец май. Петдневното турне – от 26 до 30 май, е по покана на нашия изтъкнат пианист Людмил Ангелов, художествен организатор на 12-ия международен музикален фестивал в Толедо. Самият той е бил сред солистите на концертите на Софийската филхармония в Толедо и Валенсия с творби на Бетовен под диригентството на Андре де Куадрос. Маестро е дирижирал и концерта на филхармонията във Ва-

лядолид с произведения на Бетовен и Моцарт.

Концертите преминаха на изключително високо професионално равнище, съобщават от състава. Публиката продължително и на крака е аплодирала изпълненията на оркестъра.

Световноизвестният български бас Орлин Анастасов ще пее в премиерен спектакъл на „Фауст“ в Ковънт Гардън два дни след концерта си в София, пише БТА през септември.

Концертът в нашата столица е в памет

Русе, 25 март 2006 г. Софийската филхармония с диригент Милен Начев гостува в рамките на фестивала „Мартенски музикални дни“

на Николай Гяуров, от чието рождение на 13 септември се навършват 77 години. Много от световните критици сравняват Анастасов именно с Гяуров, както и със Самуел Рейми.

В програмата си младият изпълнител е включил общо шест арии от „Дон Карлос“ и „Сицилиански вечерни“ на Верди, от „Дон Жуан“ на Моцарт, от „Мефистофел“ на Ариго Бойто, от „Алеко“ на Рахманинов. Софийската филхармония ще свири увертюри от „Дон Жуан“ на Моцарт и от „Силата на съдбата“ на

Верди, както и симфоничната картина „Нощ на голия връх“ от Мусоргски. Подготвени са два биса.

На 5 октомври Софийската филхармония открива новия си сезон с концерт под диригентството на световноизвестния британски маестро сър Невил Маринър. Музикантът гостува за първи път в България. Солистка е пианистката Мария Принц. В програмата са Симфония номер 96 ре мажор на Хайдн, Кон-

церт за пиано и оркестър номер 23 ла мажор от Моцарт и Вариации „Енигма“ от Елгар.

Три световни премиери на произведения от български композитори са в програмата на Софийската филхармония през новия сезон. За първи път ще бъдат изпълнени симфонията „Вечна светлина“ на Васил Казанджиев, посветена на диригента Добрин Петков, „Интродукция и токата“ на Кирил Ламбов и „Нови багатели за симфоничен оркестър“ от Румен Балъзов.

Новост през сезона ще бъде серията от концерти „Солистите на филхармонията“, с която ще се представят като солисти водещи оркестранти –

концертмайсторите Павел Златаров и Калина Христова, цигуларят Георги Георгиев, обоистът Ясен Енчев, валдохорнистите Красимир Костадинов, Жеко Атанасов, Стефан Тодоров и Енчо Янчев.

На 31 октомври БТА съобщава, че Софийската филхармония получава голямата награда на Министерството на културата – „Кристална лира 2006“, за оркестрово изкуство. Наградата се връчва за концерта на 22 май тази година, осъществен заедно с „Класик FM радио“ – изпълнение на „Реквием“ от Моцарт под диригентството на Геннадий Рождественски.

Русе, 21 март 2009 г. Софийската филхармония изнася концерт под диригентството на маестро Павел Балеv и със специалното участие на японския цигулар Ясуши Идзуме

2007

Осемдесет и седемгодишната Верене Вагнер-Лаферен, внучка на Рихард Вагнер, от няколко години се е отказала от сърфа, но продължава да плува и да кара колело. Това разказва г-жа Вагнер пред репортери на 11 февруари. Тя е у нас за грандиозния концерт с музика на Великия немски композитор, който ще се състои в деня на годишнината от кончината му – 13 февруари.

Верене Вагнер е в България с делегация от видни представители на Вагнеровото общество в Германия. Потомка на два рода на велики музиканти, Верене е и правнучка на Ференц Лист, чиято дъщеря Козима напуска прославения диригент Ханс фон Бюлов, за да свърже живота си с Рихард Вагнер. Плод на тяхната любов е Зигфрид Вагнер, талантлив диригент и композитор, който дълги години ръководи прочутия Байройтски музикален фестивал, посветен изцяло на музиката на баща му.

Вечерта на Вагнер в зала „България“ включва култови страници от творчеството на гения – увертюрата на операта „Нюрнбергските майстори-певци“, прочутия прелюд и „Смъртта на Изолда“ от „Тристан и Изолда“, „Езда на Валкюрите“ из трето действие на операта „Валкюра“ – в изпълнение на Софийската филхармония. Диригенти ще бъдат Петър Димитров и Кристоф Щюкер от Германия.

Солисти са утвърдени на германската оперна сцена изпълнители на Рихард Вагнер – сопранът Роза Ербсльо-Михайлова, басът Филип Ценов и германският тенор Бруно Пауленц.

Осемдесет и пет годишнината от рождението на композитора Александър Райчев (1922 – 2003) ще бъде отбелязана с концерти в България, Австрия, Германия и Япония, научава на 3 май БТА от близки на музиканта. На 17 май Софийската филхармония ще изпълни в зала „България“ Академична увертюра от Александър Райчев под диригентството на Алексей Корниен-

ко (Австрия).

Младият пианист Александър Райчев-син е изнесъл концерт в Австрия с творби от младежкия и детския албум на своя баща. Предстоят паметни вечери за композитора в Германия и Япония.

На 4 октомври Софийската филхармония открива новия си сезон със Симфония номер пет от Густав Малер под диригентството на Диан Чобанов.

Премиерни за страната ни творби на Сен-Санс, Пучини, Мартину и други именити композитори ще предложи на меломаните Софийската филхармония през 89-ия си сезон, съобщава директорът на филхармонията Явор Димитров.

Националният филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ ще изпълни за първи път у нас „Рождественска оратория“ на Сен-Санс и „Всенощно бдение“ на Владимир Кисельов. Националният филхармоничен оркестър и хорът ще реализират концертно изпълнение на едноактната опера на Пучини „Сестра Анжелика“, както и премиерно изпълнение на неговата „Меса ди Глория“.

Гости от чужбина ще бъдат изпълнители, много от които вече са познати на публиката. Сред тях е световноизвестният диригент Урош Лайовиц, Микола Дядюра – главен диригент на Украинската филхармония, Шунго Мориама от Япония, Борян Цанев от Македония, както и Ли Йонг Чил от Корея, Бярте Енгесет от Норвегия, Мартин Клепетко от Чехия, Мишел Дени от Франция, Ералдо Салмиери от Италия, Мишел Брюсо от Канада, Аркадий Лейтуш от САЩ.

Солисти ще бъдат виолончелистите Янг Чанг Чо от Корея и Тамаш Варга от Унгария, японските изпълнители Сауако Фукухара – кото, Джон Нептун – флейта, пианистката Ацуко Сета, цигуларката Нахоко Шигеока, номинирана за най-добър участник в четвъртия уъркшоп за японски изпълнители със Софийската филхармония.

2008

Пианистката Мария Принц и Софийската филхармония под диригентството на Найден Тодоров откриват Седмиците на австрийската музика в България на 17 април. Увертюра от Брукнер, Бурлеска за пиано и оркестър от Цраус и Симфония номер едно от Малер са част от концертта в зала „България“.

Фестивалът се организира за дванадесети път и ще продължи до 15 май. На закриването Мартин Пантелеев ще дирижира Софийската филхармония в зала „България“. Солист е Дитер Флури – флейта. В програмата са Дивертименто за флейта и пиано от Бузони, Концерт за флейта и оркестър в ре мажор от Моцарт и Симфония номер едно в до минор от Брамс.

Хеви метъл бандата „Менуор“ счупи световния рекорд за най-дълъг хеви метъл концерт с излявата си от тази нощ на стадион „Калиакра“ в Каварна, пише специално за БТА Виктор Владев на 6 юли.

„Американската банда, която е по-известна в Европа, отколкото в родината си, си беше поставила за цел на българска земя да постави нов рекорд на Гинес за най-дълъг хеви метъл концерт. Миналата година банда тя цели три часа пред българската публика, а тази година тя надмина и най-смелите очаквания на феновете си и я с два часа повече от преди“, пише Владев. Допълва, че от сцената на стадион „Калиакра“ звучат песните Nail & Kill и Fithing the world. За десерт банда запазва The Crown And The Ring, изпълнено под светлините на фойерверки с участието на Софийската филхармония и хора на Софийската опера.

С концерт на Софийската филхармония на 15 септември в Зала номер 1 в централата на ЮНЕСКО в Париж ще бъде отбелязана 100-годишнината от обявяване на независимостта на България и 80-годишнината от създаването на Софийската филхармония, съобщават на БТА от Министерството на културата през септември. Допълват, че концертът е най-голямата културна проява на България в рамките на Европейския културен сезон през 2008 г.

Софийската филхармония ще свири под дири-

гентството на маестро Найден Тодоров и със солисти: Борислав Йоцов – кларинет, Людмил Ангелов – пиано, Светлин Русев – цигулка.

Програмата включва произведения на Жан Франсе, Пьотр Илич Чайковски, Панчо Владигеров и Веселин Стоянов.

Воят се преговори световноизвестната цигуларка Сара Чанг да свири със Софийската филхармония през следващия сезон, съобщава на 24 септември директорът на филхармонията пред репортери в БТА.

Между звездите през предстоящия юбилеен сезон 2008 - 2009 г., посветен на 80-годишнината на състава, е диригентът сър Невил Маринър. Друг именит маестро - Урош Лайовиц, ще дирижира концерта в памет на основателя на Софийската филхармония Саша Попов – на 4 декември в зала „България“.

На 25 септември Националната филхармония ще партнира на примата Райна Кабаиванска и учениците от майсторския ѝ клас. С галаконцертта ще бъде открит музикалният сезон в София, а филхармонията ще започне официално своя сезон на 2 октомври. На пулта ще е главният гост-диригент на оркестъра Найден Тодоров. Солист е именитият цигулар Веско Пантелеев-Ешкенази.

Между известните диригенти, които ще гостуват на състава през сезона, са Микола Дядюра, Борян Цанев, Мартин Пантелеев, Шунго Морияма, Йонг Чил Ли, Алексей Корниенко, Рикардо Авербах, Ералдо Салмиери, Васил Казанджиев, Георги Димитров, Пламен Джуров и Павел Балеv.

Сред видните солисти са цигулярият Юлиан Рахлин, пианистите Бернд Глемзер и Терънс Уилсън от САЩ, концертмайсторът на оркестъра в Баден-Баден Ясуши Идзуме, първият кларинетист на Лондон симфони оркестра Андрию Маринър, Виолончелистът Себастиан Бру, цигуларката Шиори Тераучи, пианистката Ацуко Сета, проф. Минчо Минчев, Светлин Русев – концертмайстор на оркестъра на Френското радио, Албена Данаилова – първата жена, концертмайстор на Виенската филхармония, Георги Спасов, Кремена Ачева, пианистите проф. Виктор Чучков, проф. Димо Димов, Людмил Ангелов, Александър Райчев, Георги Черкин, Мария Принц.

Русе, 21 март 2009 г. Софийската филхармония под диригентството на маестро Павел Балеv

2009

В началото на февруари Софийската филхармония участва в концерт в Москва, който поставя началото на инициативата „Годината на България“ в Русия.

По план концертът, организиран от българското Министерство на културата, ще се предава пряко по руския телевизионен канал „Култура“. Програмата ще открие Теодосий Спасов. „Рансодия Вардар“ на Панчо Владигеров ще звучи в изпълнение на Софийската филхармония с диригент Найден Тодоров. С ария на Елена от операта „Бунтовна песен“ на Георги Златев-Черкин ще се представи Радостина Николаева. Даниел Спасов е солист на „Дай ми, Боже“ от Красимир Кюркчийски в изпълнение на „Мистерията на българските гласове“.

В програмата са също „Вода“ на Елица и Стоян Янкулов, „Севдана“ от Георги Златев-Черкин със солист Светлин Русев, „Хоро стакамо“ от Динику-Владигеров в изпълнение на Софийската филхармония, актьорска интермедия на Белослава и Александър Лазарев-младши, „Сей боб“ на Теодосий Спасов с участието на неговия квинтет.

На 23 май именити словенски музиканти, които работят в Австрия, откриват 40-ия Международен

фестивал „Софийски музикални седмици“ в зала „България“ с участието на Софийската филхармония.

Диригентът Урош Лайовиц е избрал за концерта Симфония номер 60 и Концерт за тромпет и оркестър в ми бемол мажор от Хайдн – по повод на 200-годишнината от смъртта на композитора, и симфоничната поема „Тъй рече Заратустра“ от Рихард Цраус. Маестрото е поканил и солиста Станко Арнолд, смятан за най-добрия тромпетист на Австрия.

Диригентът не за първи път работи със Софийската филхармония и смята, че музикантите го разбират много добре. За тях присъствието на Урош Лайовиц е празник, по думите на директора на филхармонията Явор Димитров, а концертите на състава под палката на маестрото са еталон.

На 1 октомври Софийската филхармония открива 81-вия си сезон с творби на Бетовен, Панчо Владигеров – по случай 110-годишнината от рождението на композитора, и Берлиоз – по повод на 140-годишнината от смъртта на автора. Диригент е Алексей Корниенко от Австрия – новият главен диригент на филхармонията.

Маестрото, който е и пианист, ще се извява още

като солист на оркестъра, както и другият нов диригент на Софийската филхармония – Мартин Панделеев – цигулар и композитор. В диригентския екип са също Диан Чобанов и Люба Пешева, ръководител на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“, който е част от филхармонията – както и „София квартет“.

Три са основните направления в репертоара на филхармонията през сезона по думите на нейния директор Явор Димитров. Българската музика ще бъде представена с произведения от автори от различни поколения, отбелязване на годишнини, както и премиери на произведения от млади композитори. Малер и Чайковски са сред авторите в програмата, посветена на крупния симфонизъм, а Шнитке и Хайдн – сред майсторите, с произведенията на които ще се търси особената връзка между класиката и по-съвременната музика.

Софийската филхармония заминава на турне в Република Корея, съобщава БТА на 23 октомври. Съставът ще гостува в страната от 26 октомври до 12 ноември. Това е първото турне в Азия в новата история на Софийската филхармония, отбелязват от филхармонията.

Националната филхармония ще изнесе концерти в най-престижните зали в Сеул и в други корейски

градове като Seoul Art Center, Sejong Art Center, KBS concert hall. В програмата са произведения на Чайковски, Дворжак, Моцарт, Брамс, Джун Хий Лим, Сен-Санс.

Концертите са под диригентството на Йонг Чил Лий, който от есента на 2008 г. е постоянен гост-диригент на Софийската филхармония. Солист е световноизвестният пианист Вадим Рогенко – Русия, лауреат на престижни международни награди.

В интервю за БТА, публикувано на 21 ноември, директорът на Софийската филхармония Явор Димитров казва във връзка с турнето в Република Корея: „Усещането, когато хиляди зрители ръкопляска, изправени на крака в огромните зали, може да се сравни с възнението и гордостта, че си българин, които изпитват световните ни шампиони, когато звучи българският химн и се издига националният флаг“. Той допълва, че на всеки концерт филхармонията е имала по два-три биса, което, по думите му, е най-достойната оценка на труда им.

„С безкрайно удовлетворение мога да кажа, че Националната филхармония представи по блестящ начин българската култура на първото си турне в Азия след повече от 20 години. Концертът ни в Сеул арт център беше и първият концерт на български състав в новата и модерна зала“, отбелязва Димитров.

София, 30 октомври 2010 г. В НДК се състои концерт на легендарния кийбордист на Деер Purple – Джон Лорд (на снимката). Заедно с него на сцената са Софийската филхармония, начело с Найден Тодоров, а мъжките вокали са поверени на шведския музикант Яниш Самюъл

2010

Меса на рибарите от Габриел Форе/Андре Месаже ще звучи за първи път у нас под палката на известния диригент и цигулар Роберт Канети от Израел, родственик на прочутия писател Елиас Канети, роден в Русе. Концертът на Софийската филхармония е на 25 февруари в зала „България“, съобщи от състава през февруари.

В програмата са също Увертюра към операта „Севилският бръснар“ от Джоакино Россини и Симфония номер осем от Лудвиг Ван Бетовен. Концертът е с участието на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“.

Националната филхармония се завърна след блестящ концерт във Верона, Италия. На 3 септември оркестърът откри фестивала Accademia Filarmónica di Verona, в който участват Филхармоничният оркестър на Ла Скала, Френският национален оркестър, Чешката национална филхармония и други престижни национални състави. Това съобщават на 9 септември от Софийската филхармония.

С творби на Йоханес Брамс и Антонин Дворжак българските музиканти са пленили публиката в Teatro Filarmónico. Изпълненията на оркестъра са оценени с бурни аплодисменти и музикантите са били извикани на бис.

Под палката на Никола Гуерини са прозвучали Симфония номер девет в ми минор, оп. 95, „Из Новия свят“ от Дворжак и Концерт за пиано и оркестър номер едно в ре минор, оп. 15 от Брамс със солист Матео Валерио.

Именитият руски композитор Родион Шчегрин и съпругата му – прочутата примабалерина Мая Плисецкая, ще дойдат за авторския концерт на маестро, който ще изнесе Софийската филхармония на 31 март. Ще дирижира главният диригент на оркестъра Алексей Корниенко (Австрия). Солист е пианистът Константин Богиню (Франция). Това съобщава пред репортери заместник-директорът на филхармонията Любомир Миролесков на 30 септември.

По думите му новото този сезон е, че филхармонията обявява още в началото три абонаментни цикъла от концерти, за да се ориентират хората в репертоарния план на състава. Стремелът е програмата да е разнообразна – с композитори, диригенти и солисти с различен натюрел и творчески почерк.

Друга инициатива е откритата миналия сезон „Филмова сцена“ – в студио „Музика“ в концертния комплекс „България“. Програмата ще се обогати със срещи с изпълнители, дискусии, викторини и други забавни форми.

На 30 септември в голямата зала „България“ Националният филхармоничен оркестър открива музикалния сезон на София със станалия вече традиция галаконцерт на майсторския клас на Райна Кабаиванска с участието на примата. Дирижира постоянният гост-диригент Найден Тодоров.

Софийската филхармония ще открие новия си, 82-ри творчески сезон на 7 октомври. Под ръководството на Алексей Корниенко Националният филхармоничен оркестър и Националният филхармоничен хор ще изпълнят симфония „Фауст“ от Ференц Лист.

В програмата през сезона са и други крупни произведения на световния симфонизъм като „Реквием“ на Верди и на Форе, Симфония номер две от Менделсон, Симфония номер едно от Скрябин, „Планетите“ на Густав Холст. Ще бъдат изпълнени и творби на български композитори по случай техни кръгли годишнини – на Александър Йосифов, Божидар Абрашев, Георги Костов и Христо Йочов.

В своите концертни програми оркестърът, хорът и „София квартет“ ще отбележат 200-годишнината от рождението на Шуман, 170-годишнината от рождението на Чайковски, 100 години от рождението на Самуел Барбър, 130 години от смъртта на Мусоргски. Предстоят премиерни изпълнения на творби от американските композитори Ерлинг Волд, Джон Корияно, Джеймс Лентини. Националният филхармоничен хор ще изпълни за първи път в свой самостоятелен концерт „Жана д'Арк“ от Гуно.

На 7 декември от състава съобщават, че Софийската филхармония ще изнесе концерти в 18 града в Италия, между които Генуа, Терни, Сулмона, Терамо, Чезена, Верчели, Роверто, Верона, Капри, Савона, Риети. Турнето започва от Рим на 11 декември. Първият концерт е под диригентството на Алексей Корниенко.

По време на турнето, което ще продължи до 1 януари, музикантите ще изпълнят произведения на Бетовен, Штраус, Моцарт, Чайковски, Шопен, Дворжак, Шостакович, Керубини, Делиб, Ото Николай.

2011

Софийската филхармония ще бъде на една сцена със Стинг на концерта му у нас на 7 юни на стадион „Георги Аспарухов“, съобщават организаторите от „София мюзик ентърпрайзис“ на 19 април.

Пред Софийската филхармония ще застане младата американка Сара Хикс, която придружава Стинг в част от концертите от Symphonicity Tour 2011. Сара Хикс е от новото поколение млади диригенти, които развиват с лекота многообразието на музикалната си кариера, като смело отварят врати на новаторския творчески подход в класическата музика. Кариерата ѝ я отвежда пред много престижни симфонични оркестри в САЩ, Европа и Азия.

На 5 октомври Софийската филхармония открива 83-тия си сезон с Рапсодия „Вардар“ от Панчо Владигеров, „Болеро“ от Равел, Адажието из Симфония номер пет на Малер и Те Деум от Брукнер. Концертът е в Музикалния театър и е под палката на новия главен диригент на оркестъра Мартин Пантелеев.

Операта „Аполон и Хиаинт“ от Моцарт ще звучи за първи път в България в изпълнение на Софийската филхармония през новия сезон, съобщава директорът на филхармонията Явор Димитров.

Предстоят също премиерни изпълнения на творбата November steps от японския композитор Тару Такемицу, Симфония за Виолончело и оркестър от Бритън, Симфония в ми мажор от Ханс Рот, както и на произведения на българските композитори Ми-

лен Панайотов, Атанас Атанасов, Георги Арнаудов, Любомир Денев, Борис Карадимчев, Александър Текелиев.

Софийската филхармония ще възстанови традицията на концерти-матинета с програми за по-широк кръг слушатели и за младежката публика.

Световна премиера на „Гайшувир“ от българския композитор Милен Панайотов прави Софийската филхармония под диригентството на главния си диригент Мартин Пантелеев на 3 ноември в залата на Министерството на външните работи.

В Концерт за флейта и оркестър от Жак Ибер солист ще бъде Дитер Флури (Австрия) – първи флейтист на Виенската филхармония. В програмата е и Симфония номер три до минор от Камий Сен-Санс.

Операта на Моцарт „Аполон и Хиаинт“ е представена за първи път у нас на 29 декември в обновения концертен комплекс „България“. Участват Софийската филхармония – оркестър и хор, и Музикалната къща „Бонев“.

Операта е представена на оригиналния език – латински, със субтитри на български. Диригент на спектакъла е Константин Илиевски, а концертмайстор – Павел Златаров. Режисьор е Петко Бонев, сценограф – Манол Стоянов. В хоровеите на операта участва детската вокално-театрална формация „Таласъмче“.

София, 18 септември 2011 г. На тържествена церемония в Народния театър „Иван Вазов“ са връчени наградите на Столична община за ярки постижения в областта на културата. Явор Димитров от името на Софийската филхармония получава наградата в категория „Музика“

София, 6 юни 2011 г. Световноизвестният музикант Стинг пристига на летище „София“ за концерта си, който ще се състои на стадион „Георги Аспарухов“

София, 26 септември 2012 г. Мултинационалната оперно-поп-вокална група „Ил Диво“ изнася концерт в Зала 1 на НДК. Групата се състои от американец Дейвид Милър, французина Себастиен Изамбард, испанеца Карлос Марин и швейцареца Урс Бюлер.

2012

Една от най-красивите опери – „Травиата“ от Джузепе Верди, ще бъде поставена за първи път на сцената на Софийската филхармония по нов и различен начин. На 8 март диригентът Любка Буаджони цу Гутенберг ще представя в зала „България“ този уникален спектакъл изцяло под нейно ръководство. Тя е режисьор, постановчик, автор на костюмите, сценографията и осветлението, съобщават в началото на февруари от пиар екипа на спектакъла.

„За първи път поставих „Травиата“ през 2007 г. на фестивала в Хереншимзее, Германия, който организираме заедно със съпруга ми вече 12 години. „Травиата“ е и първата опера, която направих по напълно различен начин“, разказва Любка Буаджони. В нейната постановка оркестърът, певците и диригентът са заедно на сцената, а зрители са съвсем близо.

На 29 март в зала „България“ се състои световната премиера на „Проксима“ – фантазия за пиано и оркестър от Борис Карадимчев. Йовчо Крушев е солист на концерта на Софийската филхармония. Под диригентството на постоянния гост-диригент Найден Тодоров звучат още Фантазия за пиано и оркестър от Клод Дебюси и Симфония номер две в ми

минор от Сергей Рахманинов.

На 19 септември организаторите от „Жокер Медия“ съобщават, че концертът на поп оперната формация „Ил Диво“ на 25 септември в Зала 1 на НДК ще бъде със специалното участие на Софийската филхармония и китариста Жоро Янев.

Турнето на „Ил Диво“ започва на 8 септември от Лондон, минава през почти цяла Европа и ще завърши във Венецуела. Българската публика ще има възможност да се наслади на отбрана част от хитовия репертоар, като „Ил Диво“ ще изпълнят 26 произведения под съпровода на Софийската филхармония, която усилено репетира. Диригент е Саймън Чалк.

Ал Бано иска да пее със Софийската филхармония, водят се почти безнадеждни преговори с Адриано Челентано, казват пред репортери на 27 септември директорът на филхармонията Явор Димитров и Анжелина Георгиева от „Жокер медия“.

Най-значимият общ проект на състава и продуцентската компания за този сезон е коледният концерт на Хосе Карерас в зала 1 на НДК на 10 декември под диригентството на ученика на Караян Дейвид

Хименес.

„Цигулар на покрива“ планира за края на сезона новият диригент на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ Илия Михайлов, според когото музикълът е мост за младите към класическата музика. Продукцията отново ще е с участието на Американския колеж в София, както беше „Уестсайдска история“ през миналия сезон.

Образователна програма за деца и младежи, подобна на инициативата на Бърнстейн, но адаптирана за нашите условия, замислят от Софийската филхармония – с участието на всички ѝ състави и диригенти. Цикълът ще се излъчва по телевизията.

Партньори в разнообразните образователни програми – за различна аудитория, ще са и диригентите Любка Биаджони и Максим Ешкенази с „Фортисимо Фамилия“.

Неделните концерти с по-популярни програми ще са с начален час 17,00 часа. Друга новост е поредицата „Думи в петолинето“ с Михаил Белчев.

Софийската филхармония ще открие 84-тия си сезон на 4 октомври със Симфония номер три от Густав Малер под диригентството на главния диригент Мартин Пантелеев и с участието на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“, детския хор „Пим-Пам“ с художествен ръководител Борис Карадимчев и мецосопраното Елена Чавдарова-Иса.

Сред премиерите през сезона са оперите „Баядерки“ от Шарл-Симон Кател и „Ацис и Галатея“ от Хендел и Моцарт

Сопраното Соня Йончева ще пее в София след концерта си по повод на Олимпийските игри с Пласидо Доминго в Ковънт Гардън в Лондон, съобщават от „Жокер медиа“ на 2 октомври.

За първи път на софийска сцена световноизвестните оперни звезди Соня Йончева и Доменико Менини (тенор) заедно с талантивия тенор Марин Йончев ще се представят в един вълнуващ концерт на 31 октомври в зала „България“ с участието на Софийската филхармония под диригентството на Мартин Пантелеев. В програмата са включени любими произведения от Доницети, Россини, Верди, Масне, Пучини и други композитори.

На 10 декември прочутият испански тенор Хосе Карерас изнася колеген концерт в зала 1 на НДК в рамките на Новогодишния музикален фестивал.

Маестрото изпълнява произведения на Франческо Тоссти – Marechiare, Никола Валенте – Passione, Хосеп Рибас – Roso – pel teu amor, Кетрин Дейвис – „Малкият барабанчик“. А за финал звучи „Бяла Колед“ на Ървинг Бърлин.

Ирландското сопрано Селин Бър партнира на Хосе Карерас на двучасовия концерт с участието на Софийската филхармония и Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“. Диригент е Дейвид Хименес – ученик на Херберт фон Караян.

София, 9 декември 2012 г. Прочутият испански тенор Хосе Карерас по време на пресконференция на летище „София“. Той е в България, за да изнесе колеген концерт в зала 1 на НДК в рамките на Новогодишния музикален фестивал

2013

На 14 април Томо Кутуньо и Умберто Тоци пристигат в София за предстоящия им концерт заедно с Ал Бано, който ще се проведе на 16 април в зала 1 на НДК.

Легендарните имена на италианската попмузика ще излязат за първи път на една сцена и тримата. Това ще бъде едно от най-големите музикални събития, заявява Томо Кутуньо и посочва, че за концерта в България се говори и в медиите в Италия.

Томо Кутуньо, Умберто Тоци и Ал Бано ще си партнират с виртуозните музиканти от Софийска филхармония под диригентството на Алтеризио Паолети.

Програмата включва някои от най-известните им парчета, които ще изпълнят в дует и в трио – Felicita, Liberta, Gente di Mare, Ti Amo, Serenata. Италианските певци са подготвили изненада за почитателите си – тримата ще изпеят и песен на български.

„Това да се съберем на една сцена Ал Бано, Томо Кутуньо и Умберто Тоци е съдба“, заявяват на пресконференция на 15 април италианските изпълнители ген преди световната премиера на концерта в този формат в зала 1 на НДК.

„България е и страна с изключително добър вкус, щом избра нас тримата да започнем премиерата си тук“, казва Ал Бано. Той посочва, че идеята за проекта е дошла от Германия преди няколко години, но ще се осъществи в българската столица за първи път. Към това изпълнение вече има голям интерес и предложения, сред които концерти в престижната зала „Олимпия“.

На 24 юли от Софийската филхармония съобщават, че в края на юли 2013 г. Софийската филхармония ще е представила блестящо пределитната публика на фестивала в Херенхимзее, Южна Бавария, който традиционно се провежда през лятото в изисканата атмосфера на дворец, построен от крал Лудвиг II. Любезен домакин е Негово Кралско Височество херцогът на Бавария Франц фон Байерн. Комендант на Музикалния фестивал е Барон Енох цу Гутенберг.

Под майсторската палка и режисура на диригента Любка Биаджони цу Гутенберг музикантите от Софийска филхармония в две поредни вечери с висок професионализъм представят операта „Ариагне в Наксос“ от Рихард Щраус.

На тържествена сесия на Столичния общински съвет на 17 септември по повод Деня на София редица общественици, културни дейци, лекари и инженери получават званието „Почетен гражданин на София“.

Освен това Столичният общински съвет присъжда званието „Почетен знак на Столичната община“ и на Софийската филхармония по повод 85-години от нейното създаване.

Галаконцерт, посветен на 200-годишнината от рождението на Джузепе Верди, ще изпълни Софийската филхармония в рамките на 85-ия си юбилеен сезон. Акцентите в програмата са представени на пресконференция на 19 септември от екипа на филхармонията – директора Явор Димитров, главния диригент Мартин Пантелеев и диригента Любка Биаджони.

Концертът, отбелязващ годишнината на Верди, ще бъде на 10 октомври. Програмата включва увертюри, арии, ансамбли и хорове из оперите „Набуко“, „Фалстаф“, „Риголето“, „Травиата“. Концертът е с участието на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ с диригент Илия Михайлов. На 28 ноември също е предвидено концертно изпълнение на „Риголето“ с диригент Любка Биаджони.

Откриването на юбилейния за Софийската филхармония сезон ще бъде на 3 октомври с Празнична увертюра на Веселин Стоянов, „Глория“ – кантата за соло сопран, хор и оркестър на Франсис Пуленк, и Симфонична поема „Живота на героя“ на Рихард Щраус. По повод предстоящия 150-годишен юбилей на Щраус Софийската филхармония ще изпълни на Колегния си концерт „Празнична музика за Виена“.

Главният акцент в програмата – концертът, посветен на 85-годишнината от основаването на Софийската филхармония в памет на проф. Саша Попов, ще бъде на 5 декември с произведения на Вагнер, Лист и Чайковски. Главен диригент ще бъде Мартин Пантелеев, а солист – пианистът Бернд Глемзер от Германия.

Специално за юбилея композиторът Александър Йосифов е написал Тържествена увертюра „1928 – началото“, която ще бъде изпълнена на 17 октомври.

Колумбиецът Хуан Гарсия Ерерос подготвя концерт на 11 ноември в зала „България“, къде-

София, 16 април 2013 г. Концерт на легендарните италиански изпълнители Ал Бано, Умберто Тоци и Тото Кутуньо в София

то „ще слее виртуозното си изпълнение на шест-струнен електрически бас и контрабас с това на Камерната формация на Софийската филхармония“, пише БТА в началото на месеца.

В ексклузивното интервю за БТА пред Златна Костова Хуан Гарсия разказва за работата си върху албума „Нормас“, която продължава малко повече от година. „Освен Всички, с които записах албума и с които ще свирим на живо в София, в

концерта на 11 ноември участва и Софийската филхармония. Изключителни музиканти. Чудя се как в днешните условия на икономическа стагнация и орязани бюджети тези музиканти успяват да постигнат такива резултати. Българите, и по-специално музикантите, ме обгърнаха с толкова внимание. Накараха ме да почувствам, че имам втори дом. Изпълнен съм с радост и благодарност“, заявява Хуан.

2014

В новина на БТА от 23 януари се посочва, че Пласидо Доминго ще пристигне в страната ни четири дни преди концерта си, който ще бъде на 14 февруари в зала „Арена Армеец“, за да репетира с музикантите от Софийската филхармония под диригентството на Жорди Бернасера.

Очаква се на 11 февруари вечерта с чартърен полет от Валенсия в София заедно с Пласидо Доминго да пристигнат и неговата съпруга Марта Орнелас, която много често го придружава при пътуванията му, диригентът Жорди Бернасера и неговият асистент Николас Марко, както и двете сопрано певици, които ще се излязат на сцената в София заедно с маестро-то – Вирджиния Тола и Микаела Оесте.

Програмата на концерта ще бъде от две части и ще включва както оперни арии от любими композитори на Пласидо Доминго, така и популярни сарсуели, части от оперети и мюзикъли.

„Операта трябва да е навсякъде – и в супермаркета, и на площада, и в метрото“, казва на 12 февруари пред репортери световноизвестният оперен певец Пласидо Доминго, който е за първи път в България. „Така операта става достъпна за хората, които не могат да си позволят да влязат в театъра. От друга страна, е възможност за изява на многото талантливи млади изпълнители, които иначе трябва дълго да чакат, за да излязат на сцената“, допълва маестро-то.

На събитието директорът на Софийската филхармония Явор Димитров връчва на Пласидо Доминго почетния знак на филхармонията.

Цигулковото дуо Ангел Станков и Йосиф Радионов, което празнува 40-годишнина, закрива 85-ия юбилеен сезон на Софийската филхармония с премиерата за България на „Лятна приказка“ от Йозеф Сук по повод на 140-годишнината от рождението на композитора. Концертът, посветен на няколко забележителни годишнини, е на 10 юли под диригентската палка на Константин Илиевски.

Почитателите на дуото имат шанса да чуят в негово изпълнение още Концерт за две цигулки в ла минор и Концерт за две цигулки в ре мажор от Атонио Вивалди и „Навара“ от Пабло Сарасате.

По 400 „избраници“ ще могат да слушат концертите от първия фестивал „Сподели музиката – Вечери в двора“ на 12, 13 и 14 септември, организиран от Софийската филхармония със съдействието на столичния кмет Йорданка Фандъкова и Симеон Сакскобургготски. „Местата са ограничени, затова фестивалът ще е ВИП събитие, надяваме се да предизвика интереса на публиката и да стане традиционен – всяка година преди началото на сезона“, казва на 9 септември на пресконференция в БТА директорът на Софийската филхармония Явор Димитров.

Откриването на 86-ия сезон, посветен на 70-годишнината на Филхармоничния хор, е планирано за 2 октомври в зала „България“ под диригентството на Мартин Пантелеев и с участието на световноизвестния тромпетист Сергей Накаряков от Израел, пианистката от Белгия Мария Меерович и мецосопраното от Австрия Дени Ху – с творби на Шостакович, Чайковски и Прокофиев. Концертът е от цикъла „Назад към бъдещето“.

София, 9 септември 2014 г. Директорът на Софийската филхармония Явор Димитров и диригентите Любка Биаджони и Мартин Пантелеев на пресконференция в националния пресклуб на БТА

2015

На 22 януари световноизвестният пианист Иван Янъков, който живее в Лондон, свири със Софийската филхармония в зала „България“. Това е първото по-значително участие на музиканта у нас от 10 години, отбелязват от състава.

За софийската си публика Иван Янъков е избрал Първия клавирен концерт на Чайковски. В програмата на концерта са още Увертюра „Кандид“ от Ленард Бърнстейн и Симфония номер четири в ми минор от Йоханес Брамс. Диригент е южнокореецът Йонг-Чил Ли.

Софийската филхармония започва отворени музикални срещи преди концертите. От началото на март всички столичани и гости на София могат да присъстват безплатно на отворени срещи със солистите и диригентите преди началото на част от концертите на Софийската филхармония в рамките на новия проект „Музикалната стая“, съобщиават от състава на 23 февруари.

Зрителите ще имат възможност да научат повече за музикалните произведения от предстоящия концерт и за техните автори, да задават въпроси към едни от най-добрите класически музиканти от българската и световната сцена.

Новата инициатива е вторият проект на Софийската филхармония за отваряне към по-широка публика – политика, обявена от и.д. директор на филхармонията Виктор Стоянов. От началото на февруари започна кампанията „Имаш запазено място“, която дава право на безплатен достъп до всички концерти на състава до края на юли на ученици и студенти от музикалните учебни заведения и паралелки в цялата страна.

Световноизвестната българска оперна певица Соня Йончева ще се представи пред родна публика след невероятните си успехи на най-големите световни сцени. Примата ще изнесе концерт със Софийската филхармония на 5 април в зала „България“ под диригентството на своя съпруг – венецуелския диригент Доминго Гарсия Хиндоян, асистент на Даниел Баренбойм, съобщават от филхармонията на 10 март.

Талантливата българка ще се представи в София между участията си в Монако в ролята на Елвира в „Дон Жуан“ и Кралската опера „Ковънт Гардън“ в Лондон, където през април и май играе Виолета в „Травиата“.

Публикация на БТА от 30 март посочва, че концертът на оперната прима със Софийската филхармония ще бъде в две части. Първата е с арии от

Жул Масне, а Втората – с произведения от Джакомо Пучини, някои от които са в дебютния ѝ албум Paris, Mon Amour. В програмата са и дуетни изпълнения с брат ѝ Марин Йончев.

Йончева се е представяла на наша сцена и преди, но сега за първи път ще бъде в екип със съпруга си – диригента Доминго Хиндоян. Маестро и певицата казват, че нямат търпение да излязат на една сцена със Софийската филхармония – един от най-добрите български състави по думите им.

На 6 април, след концерта на оперната прима, БТА пише: „Българското сопрано Соня Йончева пее и на наша сцена след успеха си в Метрополитън опера в Ню Йорк. Празничност и божествена приповдигнатост завладяха зала „България“ в деня на Цветница, покорена от таланта на Соня Йончева“.

„Вярвам, че нейните успехи на световните сцени са едновременно гордост и вдъхновение за младите хора да следват мечтите си, да вярват в таланта си и да вървят смело напред. Изключително щастлив съм, че успяхме да включим концерта на Соня Йончева – една от най-успешните оперни певици от своето поколение днес – като част от сезон 2014/2015 на Софийска филхармония и ѝ желая успех и кураж по пътя – и напред, защото съм сигурен, че нейните постижения тепърва предстоят!“ – отбелязва директорът на Софийската филхармония Виктор Стоянов.

Хишам Габр – диригент на Операта в Каиро и на Центъра по изкуствата на Александрийската библиотека, заставал пред десетки престижни оркестри на няколко континента, ще дирижира Софийската филхармония на 11 юни. Концертът е от цикъла „Симфонични платна и прочути концерти“ на състава, съобщават организаторите в началото на юни.

Солист е Богдан Иванов – млада надежда на българската клавирна школа, лауреат на Международния конкурс за пианисти „Димитър Ненов – 2014“.

На 16 октомври БТА съобщава, че Магали Моние – „Вълшебната флейта“ на оркестъра на Френското радио, ще свири със Софийската филхармония на 22 октомври в зала „България“, на пулта ще бъде Хория Андреев – главен диригент на оркестъра на Букурещката филхармония „Джордже Енеску“. Солист на концерта ще бъде органистът Велин Илиев. В програмата са увертюра към операта „Вълшебната флейта“ и Концерт за флейта в ре мажор от Моцарт и Симфония номер три „Органова“ от Сен-Санс.

2016

Българската музика е много изразителна, ние трябва да обичаме това, което имаме, заявява оперната прима със световна кариера Веселина Кацарова на пресконференция по повод на съвместния им концерт с диригента Павел Балев и Софийската филхармония на 14 януари в зала „България“.

„Навсякъде, където мога, пее български песни и хората ги обичат, трябва да се гордеем с това“, подчертава няколко пъти певицата. Според нея имаме много родни таланти, които трябва да уважаваме, защото само така ще успеем да запазим класическата музика.

„Политиката на Софийската филхармония през този сезон е България да престане да бъде културната провинция на Европа и най-актуалните събития и звезди да бъдат гости и на нашата сцена“, заявява Виктор Стоянов, и.д. директор на филхармонията. До края на сезона се очакват още интересни гостувания, сред които Филип Куинт, Симон Портър, Франсоа Салк, Дмитрий Маслеев, Йоръм Сон и др.

Оперната прима със световна кариера Красимира Стоянова ще пее любими арии на концерт със Софийската филхармония в зала „България“ на 31 януари, съобщават от състава през януари. Диригент е маестро Георги Димитров, а в програмата са включени откъси от опери на Суге, Росини, Гуно, Верди, Маскани, Пучини, Каталани.

„Красимира Стоянова притежава лъчист лиричен сопран с изключително богатство на цвят, който придава на тези оперни страници такъв размах и такава красота, че думите не стигат, за да изразят породените у слушателя усещания... глас-мечта... истинско голямо изкуство“, пише за примата световната критика.

Френският виртуоз Давид Герие ще свири на Валдхорна и на тромпет на концерта в зала „България“ на 11 март. Събитието е част от цикъла „Първи симфонии“ на Софийската филхармония, съобщават от състава през март.

На пулта ще бъде испанският маестро Давид Хименес, известен и като любимия диригент на Хосе Карерас. В програмата са Концерт за Валдхорна и оркестър от Райнхолд Глиер и симфонията „Титан“ от Густаф Малер.

С поредицата концерти „Шекспир в музиката“ Софийската филхармония почита 400-годишнината от смъртта на Барда, пише БТА на 24 март.

Пред публиката ще оживеят някои от най-красивите музикални творби на всички епохи. Когато кажем „Ромео и Жулиета“, си спомняме за Шекспировите ге-

София, 4 ноември 2016 г. Рок легендата Иън Гилън започва турне в Източна Европа от София. Той излиза на сцената, подкрепен от групата на кийбордиста на Деър Пърпл – Don Airey Band и оркестъра на Софийска филхармония под диригентството на Стивън Бентли – Клайн. Специален гост на концерта е групата Pupa Le Gal, в която соло вокал е дъщерята на Иън – Грейс Гилън

роу, разбира се, но и за всички други Ромео и Жулиета – на Чайковски, на Прокофиев, за младежите от нюйоркските гета по дънки и кожени якета в творбата на Бърнстейн. В поредицата „Шекспир в музиката“ ще чуем всеки от тези гласове, ще преживеем невъзможната любов – във Викторианска Англия и в гетата на Уест Сайд, отбелязват от филхармонията.

Английският рок певец Иън Гилън ще гостува у нас на 4 ноември в зала 1 на НДК с уникален проект, съобщават през април организаторите от „София мюзик ентърпрайзис“.

Музикантът ще излезе на сцената, за да изпълни хитове на „Дийп Пърпъл“ – Smoke on the Water, Hush, When a Blind Man Cries, Perfect Stranger и много други. Заедно с него ще бъдат групата на кийбордиста на „Дийп Пърпъл“ Дон Еъри – „Дон Еъри Банд“, и оркестърът на Софийска филхармония под диригентството на Stephen Bentley-Klein. Специален гост ще бъде групата Pupa Le Gal, в която соло вокал е дъщерята на рокмузиканта – Грейс Гилън.

Софийската филхармония ще представи специален Великденски концерт, който ще премине под знака на

Русе, 16 март 2016 г. Световноизвестният цигулар Светлин Русев и Софийската филхармония, дирижирана от maestro Жан-Бернар Помие, постигат истински фурор в рамките на 56-ото издание на международния фестивал „Мартенски музикални дни“

едно символно произведение – „Стабат матер“ на Дворжак. Концертът ще бъде на 28 април в зала „България“, като същата вечер парижката публика ще съпреживее същата творба в концерт на Парижката филхармония, съобщават от филхармонията през април.

Диригент на концерта ще бъде бележитият Урош Лайовиц. Солисти са Милена Георгиева – сопран, Валентина Куцарова – мецосопран, Михаел Беджай – тенор, и Валери Турманов – баритон.

На 27 септември на пресконференция за представянето на новия сезон на състава световноизвестната оперна прима Красимира Стоянова, като артистичен съветник на Софийската филхармония, казва, че е приела за мисия подпомагането на изявите на талантиливи млади музиканти – певци, инструменталисти и диригенти.

„Вече обмисляме следващия сезон – този ще

бъде само трамплин за високо качество репертоар и гостувания на наши и чужди артисти, защото големите музиканти планират ангажиментите си за години напред. За идването им тук са нужни много, много пари. Търсят се спонсори, както и съдействието на Министерството на културата. Нужно е разбиране на всички равнища в държавата“, казва Красимира Стоянова.

През 88-ия сезон на Софийската филхармония меломаните ще чуят прочути солисти като Светлин Русев, Евгени Божанов, Мария Принц, Йоръм Сон, Бернд Глемзер и други и ще открият непознати у нас изпълнители, които правят международна кариера след спечелени престижни награди.

Очакват се и плеяда млади и утвърдени вокални изпълнители като Александра Любчански, Камен Чанев, Кирил Манолов, Красен Карагюзозов, Таня Иванова, Венцеслав Атанасов, Георги Султанов, Евгения Ралчева, Виолета Радомирска.

2017

На 21 март БТА публикува информацията, че един от най-виртуозните изпълнители на ситар в света – Устаг Иршад Кхан, пристига за специален концерт в зала „България“, който ще бъде на 31 март. Заедно с него на сцената ще излезе Ханиф Кхан, табла.

Иршад Кхан е син и последовател на Устаг Имрат Кхан и племенник на Устаг Вилаят Кхан. В течение на повече от 400 години предците на Иршад Кхан са сред най-добрите музиканти и водещи ситаристи в Индия и са в основата на Въвеждането на „гаяки-анг“, т.нар. Вокален стил на ситар.

Семейството му има първостепенна роля за усъвършенстването на ситара като инструмент, както и в създаването на инструмента сурбахар (бас ситар), който на практика е изобретен от пра-пра-дядото на Иршад Кхан – Устаг Сахедбад Кхан. Техните инструментални техники и композиции са познати като иконични в своята област и са практикувани и следвани от индийските класически музиканти по целия свят.

„Духът на Севера“ с диригент Саша Мякиля и солист пианистът Сонг Джин Чо е първият концерт на Софийската филхармония, който ще бъде излъчен на живо

онлайн – на 22 юни от 19,00 ч. В зала „България“, чрез лайв стрийминг на платформата Ерау-Го, съобщават от екипа през юни.

Изпълненията на Софийската филхармония ще могат да се гледат от любители в цялата страна, както и от българите в чужбина. Удобството за потребителя е, че всичко се случва онлайн – покупката на билета, получаването му на имейл, както и самият концерт, отбелязват инициаторите.

Италианският певец Ал Бано ще гостува у нас с новия си спектакъл, пише БТА през август. Той ще излезе на сцената със Софийската филхармония, за да представи всичките си големи хитове – Felicita, Liberta, Sempre sempre, Sharazan, Nostalgia Canaglia. Освен вечните класики на звездата публиката ще чуе още и новите песни на Ал Бано, част от двоятния му албум Di rose e di spine. В него са включени още всички незабравими класики, с които е участвал в престижния фестивал в Сан Ремо между 1968 и 2017 г.

Първоначално концертът е предвиден за 5 октомври в столичната зала „Арена Армеец“. Но на 26 септември организаторите съобщават, че италианският певец

Русе, 10 март 2017 г. В Доходното здание е открито 57-то издание на международния фестивал „Мартенски музикални дни“. Програмата започва с концерт на Софийската филхармония с участието на цигулара Светлин Русев и на диригента Лио Куокман

София, 11 ноември 2018 г. Антони Вит, който има седем номинации за „Грами“ и едно отличие, дирижира Софийската филхармония на тържествения концерт в зала „България“ за 100-годишнината на дипломатическите отношения между България и Полша

ще се срещне с българската публика на нова дата и място – 6 октомври, зала 1 на НДК.

БТА посочва също, че майсторът на акустичната китара Том Синатра, който е племенник на Франк Синатра, ще бъде специален гост на концерта на Ал Бано. Друга изненада по време на концерта ще бъде синът на Ал Бано – Яри, който също е музикант.

На 9 октомври Софийската филхармония ще отбележи 80-ия рожден ден на зала „България“ с празничен концерт, който ще повтори програмата, изпълнена при откриването ѝ.

В началото на месеца от филхармонията съобщават, че солисти ще бъдат клавирият дуо Аглика Генова и Любен Димитров, както и виртуозът на пианото Людмил Ангелов. На диригентския пулт ще е директорът на Софийската филхармония маестро Найден Тодоров.

Йоан Холенгер – една от най-авторитетните фигури в оперния свят, почетен артистичен директор и създател на престижния музикален фестивал „Джордже Енеску“, артистичен съветник на Метрополитън опера и на Пролетния фестивал в Токио, ще бъде почетен гост на празничния концерт.

Програмата, с която тържествено е открита зала „България“ на 9 октомври 1937 г., започвала с изпълнението на Жозеф Боне на органични творби на Бах – Прелюд и fuga, Шуман – Ескиз, Боси – Ария, и Ж. Боне – Концертни Вариации. Големите ни пианисти Люба Енчева и Димитър Ненов извършили

двойния концерт на Бах. Прозвучали два хора от Хенделовата оратория „Месия“ – „Отроче нам роди се славно“ и прочутият финал на Втората част на ораторията – „Алилуя“. Самият Панчо Владигеров бил солист в премиерата на неговия току-що завършен Трети концерт, посветен на новата зала. Прозвучала е и още една емблематична за българската музикална класика творба – концертната увертюра „Балкан“ на Петко Стайнов, написана в края на 1936 г.

Голямата зала „България“, част от цялостен архитектурен комплекс, е проектирана от известните архитекти проф. Станчо Белковски (1891 - 1962) и Иван Данчов (1893 - 1972), завършили в Берлин. Залата, първоначално с 1470 места, била със специална облицовка, съобразена с изискванията за добра акустика, съгласно препоръките на Херцовия институт за акустични изследвания при Държавното висше техническо училище в Берлин. И до днес тя остава най-добрата акустична зала в София. Едно-временно със строежа на залата и съобразен с нейната акустика е изграден голям концертен орган (с четири мануала и 72 регистъра) от фирмата Зауер от Франкфурт на Одер. По време на бомбардировките в началото на 1944 г. залата, органът и двата концертни рояла „Стейнвей“ са разрушени. Залата е била възстановена през 1949 г., но без орган. Едва през 1974 г. фирмата „Шуке“ от Потсдам построява нов орган с три мануала, 55 регистъра, механична трактура и електронна памет за регистрите.

2018

Българското председателство на Съвета на ЕС ще бъде официално открито с концерт в центъра за изящни изкуства „Бозар“ в Брюксел на 1 февруари, съобщава пресцентърът на Министерството на културата в края на януари.

Празничният концерт в зала Henry le Boeuf Theatre е от 20,00 ч. Програмата съчетава значими произведения от българската класика и фолклор и от европейската музика. Те ще бъдат представени от Софийската филхармония с диригент Найден Тодоров, хор „Ваня Монева“ с диригент Ваня Монева и със специалното участие на сопраното Соня Йончева и пианиста Людмил Ангелов. Гостите ще чуят „Увертюра“ на Веселин Стоянов, „Корени“ на Александър Текелиев, четири арии от знакови опери на Верди, един от най-красивите концерти за пиано и оркестър в европейската класика – Номер две от Фредерик Шопен, и българските народни песни „Полегнала е Тудора“ и „Бре, Петрунко“.

На 3 април БТА публикува новината, че виртуозите от Софийска филхармония ще се включат в концерт на Горан Брегович в София. Събитието ще бъде на 13 април в „Арена Армеец“, където световноизвестният музикант и композитор ще представи новия си спектакъл „Три писма от Сараево“. Брегович ще пристигне у нас за със своя бенд „Оркестър за сватби и погребения“.

„Три писма от Сараево“ обединява християнските, еврейските и мюсюлманските музикални традиции, като изпраща послание за мир и разбирателство. Проектът представя културните различия и единство – посланието, което балканската звезда изпраща с композициите си.

Софийската филхармония приключи творческия сезон с изключително успешни концерти в двореца „Врана“, пише БТА на 16 юли. Повече от 2500 човека са посетили петте концерта от цикъла „Споделете музиката в двореца „Врана“. Още първият концерт с музиката от филмите за Джеймс Бонд, дирижиран от директора на филхармонията маестро Найден Тодоров, обира овациите и дава заявка за силен фестивал. Втората вечер е своеобразна разходка из световната музика с „Кварто Квартет и приятели“. Емоционален е третият ден, в който най-малките почитатели на филхармонията научават какво точно работи диригентът, благодарение на маестро Павел Златаров. Събота е денят, посветен на мюзикълите, в който публиката слуша любими песенни шедеври от българската и световната култура.

Заклучителният концерт в неделя е дирижиран

от Крис Мак Кракен и със солист Кристиан Райхерт – китара, а в програмата са произведения на Джузепе Верди, Хоакин Родриго, Феликс Менделсон и Чайковски.

Световноизвестни диригенти и солисти ще гостуват на Софийската филхармония за 90-годишнината ѝ, съобщават от състава в началото на август.

Програмата за новия сезон е разделена на 14 концертни цикъла. За почитателите на симфоничната музика интерес би предизвикал цикълът „Големите симфонии 1“, който започва на 27 септември с концерт на виртуоза на цигулката Вадим Репин. На 26 октомври световнопризнатият ни диригент Павел Балеv дирижира шедеври от класическата музика, а поредицата продължава през целия сезон с участието на забележителни солисти от цял свят. Първият знаменит гост е грузинският бас Паата Бурчуладзе, който ще представи най-доброто от своя репертоар в зала „България“ на 21 септември.

Интересни за деца и родители са концертите за най-малките – „Фортисимо“. „Шедевровете на XX век“, „Пианистите“, „Руски приказки“, „Магията на Бетовен“ са сред концертните цикли през юбилейния сезон.

Експозицията „90 години Софийска филхармония и 80 години зала „България“ ще бъде открита на 25 септември в градинката при НДК, съобщава нейният автор Антон Марков. Младият фотограф е избрал кадрите за 28-те пана от архивите на Софийската филхармония, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и от Централния държавен архив. Подгредил е и свои авторски снимки от концерти на състава в по-ново време, също с именити солисти и диригенти, между които Юрий Башмет, Мила Георгиева, Любка Биаджони, Томас Хемпсън, Велин Илиев, Павел Балеv, Кристиан Райхерт.

„Историята е изключително важно нещо, но в България винаги е била пренебрегвана – неволно или умишлено. Това е причината, че тук нищо не върви. Затова ние постоянно ще се връщаме към историята на Софийската филхармония, като напомним и за световните имена, които са ѝ гостували – Във времена, когато още не са били знаменитости, но фактът, че са идвали, си остава“, казва Найден Тодоров.

Фолклор и съвременност се срещат на сцената на зала „България“ в съвместен концерт на Софийската филхармония и оркестъра на град Нинбо (Китай) на 30 септември, съобщават в края на месеца от Софийската филхармония.

На сцената ще се качат и двамата диригенти – Чън Хао от Китай, който ще води оркестъра в първата

Хронология

Русе, 16 март 2018 г. Цигуларят Минчо Минчев, Виолончелистът Робърт Коев и Емил Табаков, който дирижира Софийска филхармония, дават тържественото начало на 58-ото издание на фестивала „Мартенски музикални дни“

част, посветена на китайската музикална култура, която включва фолклорната пиеса „Жасмин“ и концерт за цигулка и оркестър от Хъ Джанхао и Чън Ганг, наречен „Пеперугените любовници“. След антракта диригентската палка поема Константин Илиевски, с когото музикантите ще представят Симфония номер едно от Брамс и „Ръченица“ из „Тракийски танци“ на Петко Стайнов.

Знаменитият контрабасист Рик Стотийн ще свири за първи път в България – на концерта „Виртуозите“ от Новогодишния музикален фестивал на 14 декември в зала 1 на НДК, съобщават от екипа в края на октомври.

Младият, вече утвърден на световната концертна сцена музикант ще партнира на изтъкнатия наш цигулар Минчо Минчев за изпълнението на Голямо концертно дуо за цигулка, контрабас и оркестър на Ботезини. В програмата са още увертюрата „Крадливата сврака“ от Росини и „Фантастична симфония“ на Берлиоз.

През своя 90-и сезон Софийската филхармония гостува на Новогодишния музикален фестивал под диригентството на Емил Табаков. С избраните произведения се отбелязват важни за музикалния свят годишнини – 150 години от смъртта на Джоакино Россини, 195 години от смъртта на Джовани Ботезини и

215 години от рождението на Хектор Берлиоз.

„Кристална лира“ в категория „Оркестрово изкуство“ получава Софийската филхармония в Деня на народните будители. Наградата е признание за изключително силния сезон 2017/2018 г., който предлага на публиката незабравими концерти със солисти като Сара Чанг, Патриция Копачинская, Максим Венгеров, Томас Хемпсън, Юрий Башмет.

В речта си, след като приема наградите, директорът на филхармонията маестро Найден Тодоров казва: „Това е изключителен подарък за 90-ия рожден ден на Софийската филхармония, която полага големи усилия да направи концертния живот на София още по-богат. Това, което мога да ви обещавам, е, че чудесата предстоят тепърва.“

Малко по-късно маестро Тодоров получава и специалната награда „Кристална лира“ на „Кантус Фирмус“ – признание за неговия творчески заряд и постижения като диригент. От сцената на Музикалния театър той благодари на творческия и административния екип на филхармонията, които събъдват и най-смелите мечти.

На 15 ноември БТА публикува новината, че финландецът Йорма Панула – един от „60-те най-влиятелни

личности в музиката“ според BBC Music Magazine, ще дирижира Софийската филхармония на 22 ноември в зала „България“. В програмата са Концерт за цигулка и оркестър номер едно от Сергей Прокофиев и Симфония номер четири от Густав Малер, съобщават от филхармонията.

Финландският маестро, който е сред най-почитаните диригенти в света, на софийска сцена ще бъде в компанията на две талантиливи дами – цигуларката Лия Петрова и сопраното Мария Радоева, ученичка на Райна Кабаиванска и изгряваща звезда в италианските оперни театри.

На 6 декември знаменитият швейцарски маестро Шарл Дютоа, носител на две награди „Грами“, дирижира Софийската филхармония в зала „България“. Со-

листи са Виртуозното клавирно дуо Аглика Генова и Любен Димитров.

В програмата са „Майка ми гъската“ на Равел, Концерт за две пиана от Пуленк и Симфония номер три „Органова“ от Камий Сен-Санс – произведения, превърнали се във визитна картичка на маестро.

През декември БТА съобщава, че най-добрата виолистка на нашето време – Табеа Цимерман, ще партнира на Софийската филхармония на 18 декември в зала „България“ в Концерт за виола и оркестър на Уилям Уолтън под диригентската палка на Александър Земцов.

В програмата са и откъси от първа и втора сюита на „Ромео и Жулиета“ от Сергей Прокофиев, както и най-изпълняваната симфония на Пьотр Илич Чайковски – Симфония номер четири.

2019

Първото турне на Софийската филхармония в Китай се увенча с огромен успех, пише БТА на 11 януари. Филхармонията се е завърнала от турнето, като в 90-годишната история на оркестъра това е първа среща с китайската публика.

В продължение на 3 седмици в 12 китайски градове, сред които Нингбо, Пекин, Шанхай и Чънду, хиляди фенове са имали възможност да се насладят на класическата програма, дирижирана от Константин Илиевски и Антъни Арморе и с участието на сопраното Мария Цветкова-Маджарова и тенора Деян Максимович от Сърбия. Музикантите са изпратили 2018 г. на сцената на препълнената зала в Чунцин – един от четирите най-големи градове в Китай.

Заради огромния успех на концертите, Софийската филхармония вече има отправена нова покана и се водят преговори за следващи гостувания.

През 2019 година на сцената на Софийската филхармония гостуват за първи път различни диригенти и музикални знаменитости.

През януари филхармонията е дирижирана за пръв път от Стилиян Киров, музикален директор на Илюйската филхармония. Концертът включва Концерт за пиано и оркестър номер две от Ференц Лист и Симфония номер четири от Йоханес Брамс.

В началото на февруари главният диригент на Виенската народна опера Алфред Ешве застава за първи път пред българска публика заедно със Софийската филхармония в зала „България“.

През февруари гостува и Ярослав Кюзлинк – главен диригент на операта в Прага. Той пристига в София с програма, уловила духа на чешката столица – фраг-

менти от операта „Дон Жуан“ на Моцарт и Седмата симфония на Антонин Дворжак.

Легендарният Лейф Сегерстам – диригент, цигулар, пианист и композитор на над 300 произведения, изнася първия си концерт у нас в зала „България“ със Софийската филхармония през февруари. В програмата на концерта са „Северна фантазия“ на Reverie и Концерт за пиано и оркестър на Александър Скрябин, Седма симфония на Ян Сибелиус, както и световната премиера на най-новата минисимфония, композирана от самия Лейф Сегерстам – „Сънят на кучето София“.

Китайската виолистка Пејдзун Шу прави дебюта си в зала „България“ под диригентството на Павел Балев на 6 юни. В програмата са включени Концерт за виола и оркестър на Алфред Шнитке и Вариации и fuga по тема на Моцарт от Макс Регер – последния титан на късния романтизъм.

Една от водещите перкусионистки в света – Ерико Даимо, свири за първи път в София на 10 октомври. Програмата включва Lauda concertata за маримба и оркестър на Акира Ифукубе, Симфония номер пет на Сергей Прокофиев и „Контрасти“ на Георги Минчев. Специално за този концерт в зала „България“ е осигурена Marimba One – инструмент, който идва от Съединените щати и е създаден в работилницата на най-добрата фирма, специализирана в производството на маримба.

През 2019 година Софийската филхармония участва и в различни премиерни представления на творби пред българска публика.

През февруари известният наш цигулар Светлин Русев идва от Швейцария за българската премиерата

на създадения за него Концерт за цигулка от Минко Ламбов. Диригент на Софийската филхармония за концерта е Саша Маккила от Финландия, който е избран от самия Светлин.

През март маестро Емил Табаков дирижира премиерата на своята Десета симфония в зала „България“. Маестро коментира, че само за 7 месеца е написал симфонията, окуражен от директора на Софийската филхармония Найден Тодоров.

На 12 септември в зала „България“ новият главен гост-диригент на Софийската филхармония Саша Гьотцел ще открие сезон 2019/2020 г. с Първа симфония от Густав Малер – творба, която поставя началото на нов етап в развитието на симфоничната музика, съобщават от филхармонията през август.

На 12 септември Софийската филхармония по-

дава ръка и на Ивайло Василев – 11-годишния пианист, наричан гетето-чудо и „Малкият Моцарт“. Той ще представи Концерт за пиано номер девет от Моцарт.

На 6 декември Софийската филхармония изпълнява рапсодия „Варгар“ във Виена, в златната зала на „Музикферайн“. За първи път от десетилетия в центъра на музикалния свят звучи произведението на българския класик Панчо Владигеров. В програмата са били включени още „Жар птица“ от Стравински и симфонията „Из новия свят“ от Дворжак.

Концертът е посветен на 140-годишнината на дипломатическите отношения между България и Австрия. След събитието във Виена музикантите тръгват към Загреб, където в зала „Лисински“ представят същата програма пред публиката.

София, 15 ноември 2019 г. Примата Соня Йончева и диригентът Найден Тодоров в зала „България“

2020

Виртуозният валдохорнист Шефан Дор ще гостува на Софийската филхармония. Събитието е на 23 януари в зала „България“, съобщават от филхармонията на 11 януари.

Изтъкнатият солист и вогащ в Берлинската филхармония ще изпълни Втория концерт за валдохорна от Рихард Щраус под диригентството на Йоханес Вилднер. Във Втората част на Вечерта ще прозвучи Симфония номер четири от Шуман.

Маестра Кери-Лин Уилсън, водила оркестрите на Ковънт Гардън, Большой театър и Виенската опера, ще дирижира за първи път националния ни филхармоничен оркестър на 6 февруари. Симфония номер четири на Бетховен и Концерт за цигулка и оркестър на Йоханес Брамс са произведенията, включени в програмата на събитието в зала „България“, съобщават през януари организаторите.

Уилсън пристига у нас в началото на февруари за репетициите със Софийската филхармония и южнокорейската цигуларка Нанджу Лий, солист в Брамсовата творба.

Заради Ковид пандемията се налагат някои промени в ритъма на живот и работа на Софийската филхармония. Сред решенията на новопоявилите се проблеми са излъчванията в Интернет на някои от концертите в програмата на състава.

Такъв е случаят на 14 април, когато проф. Венцеслав Николов прави виртуозна онлайн разходка с музиката на Бах, Прокофиев и български фолклор. Концертът се излъчва онлайн от сцената на артцентър „Сити марк“. Програмата включва още Ибер, Цинцадзе, Бритън, Бальозов, Тахел, американски и японски песни. А след концерта аудиторията има възможност да се включи с мнения и въпроси към проф. Николов.

Зала „България“ отваря врати за летния сезон на Софийската филхармония, който започва на 28 юни и ще приключи в края на август, съобщават от филхармонията в началото на юни.

Музикантите, избрали да споделят сцената с националния оркестър, са Светлин Русев, Виктория Василенко, Сергей Редкин, Веско Ешкенази, Марио Хосен, Ина Кънчева, Теодосий Спасов и Минчо Минчев.

Сред солистите са и концертмайсторите Павел Златаров и Калина Христова, както и тропнетистът Петър Македонски. Те ще представят знакови произведения на класическата музика под диригентството на Пламен Джуров, Георги Димитров, Найден Тодоров, Константин Илиевски, Григор Паликаров, Цанислав Петков и Любомир Денев-син.

Минчо Минчев и Найден Тодоров излизат за първи

път на една сцена, пише БТА на 18 август. Цигуларят ще бъде солист на Софийската филхармония в първия в историята ѝ летен сезон. Събитието е планирано за 23 август в зала „България“.

Минчев ще представи Концерт за обой и цигулка от Бах заедно с обоиста Джулио Бозети и Първия концерт за цигулка на Хайдн. В програмата ще звучи и „Малка нощна музика“ от Моцарт.

Независимо от дългогодишното им познатство, Минчев и Найден Тодоров, който ще бъде на диригентския пулт, никога не са музицирали заедно. Диригентът не крие вълнението, с което очаква този концерт: „Това е едно много особено и трепетно чувство да работя с музикант, чието изкуство е изиграло голяма роля в моето формиране като музикант. В моето съзнание Минчо Минчев винаги се е свързвал със златната ера на българската музика“, казва Тодоров.

На 4 септември Диана Дамрау, звездата на „Метрополитън“, изнася първия си концерт у нас – в зала „България“ със Софийската филхармония. Поради големия интерес към концерта е обявена и втората дата – 6 септември.

В София Диана Дамрау и съпругът ѝ Никола Тесте пристигат заедно с двете си момчета, които са с тях и по време на първата репетиция. Двата концерта у нас поставят начало на световното турне на Дамрау и Тесте, наречено „Кралски афери – крале и кралици на операта“. Програмата ще е под палката на Павел Балева, на когото е заслугата за гостуването им в България. Маестро ще бъде диригент и на голяма част от концертите в турнето.

Звездното сопрано е впечатлило музикантите на Софийската филхармония със своята непринуденост, чувство за хумор и професионализъм. На 4 и 6 септември в зала „България“ ще звучат арии и дуети от Верди, Росини, Белини, Доницети и Чайковски.

На 13 септември българската органистка проф. Нева Кръстева се завръща на сцената на зала „България“ след близо 20-годишно отсъствие. Шедьоври на органовата музика от Лист, Букстехуде, Бах, Шостакович и Месиен звучат на събитието, което е част от Международния музикален фестивал „Софийски музикални седмици“.

Кариерата на Кръстева започва в средата на 70-те години на XX век, когато е монтиран настоящият орган, превърнал се в символ на зала „България“ и на класическата музика. Именно тя е първият музикант, имал честта да свири на него. Следват множество концерти и записи, превърнали я в най-известния български органист.

2021

Познати и малкоизвестни творби на Лудвиг Ван Бетовен са включени в първия за 2021 г. концерт на Софийската филхармония, съобщават организаторите в началото на януари. На 7 януари в зала „България“ музиката ще звучи под палката на Константин Илиевски и със солист Георги Черкин.

Програмата, посветена на 250 години от рождението на Великия композитор, съдържа Gratulations – Менует в ми бемол мажор за оркестър, Концерт за пиано и оркестър номер пет в ми бемол мажор оп. 73, увертюра „Имен ден“ оп. 115 и Лунната соната за пиано и оркестър.

Диригентът, композитор, пианист и писател Фредерик Шаслен ще гостува в зала „България“ на 7 март. Под диригентската му палка Софийската филхармония ще представи неговите „Тема и Вариации за тромбон и оркестър Върху симфония номер три от Г. Малер“, Четири последни песни от Рихард Штраус и Симфония номер 38 „Прахка“ от Моцарт, съобщават от филхармонията в края на февруари.

Солисти в концерта са първият тромбонист на Концертгебау – Йорген Ван Райен, и учениката на Райна Кабауванска – Мария Радоева.

На 18 март БТА публикува новина, в която се посочва, че Марта Аргерич ще свири онлайн и без публика, а всички концерти в зала „България“ се отменят до 1 април.

Концертът на 24 март на световноизвестната пианистка Марта Аргерич, заедно с по-младите ѝ колеги Евгени Божанов и Акане Сакаи, ще се състои онлайн, без присъствие на публика. Промяната се налага във връзка с наложените противоепидемични мерки от Националния оперативен щаб във връзка с Ковид.

В началото на месеца се съобщава, че на 8 април Софийската филхармония ще се завърне на сцената на зала „България“ с Менделсонова програма. Под диригентската палка на Агрия Чепайте ще звучат Концерт за цигулка в ми минор и Първа симфония от Феликс Менделсон-Бартолди. Солист в програмата е световнопризнатият френски цигулар Огюстен Дюме.

Освен това предстои световноизвестният цигулар Даниел Хоуп да свири за първи път у нас. Събитието ще бъде на 15 април в зала „България“. В концерта ще участва и Александрина Пендачанска с финалната сцена от операта „Саломе“ на Рихард Штраус.

На 30 август Пласидо Доминго и Соня Йончева репетират в зала „България“ в подготовка за своя концерт, който ще се състои на следващия ден пред храм-паметника „Свети Александър Невски“ под съпровода на Софийската филхармония.

„За втори път съм в София и съм много щастлив, защото утре вечер ще изляза на сцената пред една от най-големите православни катедрали в Европа. Когато за първи път гостувах в България преди няколко години, със съпругата ми Марта пожелахме да разгледаме храм-паметника „Свети Александър Невски“ и бяхме впечатлени. През годините съм имал щастието да си партнирам с големи български певци като Гена Димитрова, Райна Кабауванска, Красимира Стоянова, Николай Гяуров, Никола Гюзелев. Утре ще бъда на сцената до една изключителна певица като Соня Йончева“, казва Пласидо Доминго след репетицията в зала „България“ със Софийска филхармония под диригентството на Найден Тодоров.

Над пет хиляди почитатели на класическата музика аплодираха Соня Йончева, Пласидо Доминго и Софийската филхармония с диригент Найден Тодоров, пише БТА на 31 август, след музикалното шоу. По време на двучасовия концерт звучат произведения от Верги – увертюри, арии и дуети от „Силата на съдбата“, „Трубадур“, „Травиата“ и „Ауга“, от Маскани, Джордано и Пучини. Във втората част музиката е от Чюека, Морено Тороба, Сорособал, Бърнстейн, А. Торес, А. Лара и М. Пенела. Спектакълът завършва със заря, последвана от пет биса и още няколко доизпявания, направени заради записа на концерта, наречен „Гала в София“. Той е стриймван по цял свят на специално създаден за целта сайт.

На 1 октомври БТА подписва договор за партньорство със Софийската филхармония. Националната информационна агенция на България става медиен партньор за отбелязването на 130-годишнината от създаването на Софийската филхармония и при популяризирането на различни събития и репертоара на филхармонията.

„Поставяме ново начало на дългогодишното партньорство на БТА със Софийската филхармония, и то по един друг много хубав повод. След като през 2018 г. филхармонията отбелязва 90 години от създаването си, установихме, че това е било грешка. Оказа се, че през следващата 2022 г. тя ще навърши 130 години, тъй като е правопреемник на

София, 31 август 2021 г. Оперната прима Соня Йончева и Пласидо Доминго на концерта им пред катедралния храм „Св. Александър Невски“

Гвардейския оркестър – първия български симфоничен състав, основан през 1892 г. в София от чешкия капелмайстор Йозеф Хохол, казва генералният директор на БТА Кирил Вълчев.

„В момента се стараем да бъдем не просто един оркестър, който е филхармония, а оркестър с международно значение. Поради тази причина бяха и нашите гостувания в Белгия, Австрия, Германия, Китай и така нататък. По тази причина са и такива сезоните на Софийската филхармония през последните години и ще продължават да бъдат такива“, казва маестро Найден Тодоров, ръководител на Софийската филхармония.

„С подкрепата на БТА, ние можем да дадем на хората това, което в момента ни липсва, без да разберем – а именно, нещо, което да ни свързва и обединява. Защото в момента има страшно много неща, които ни разделят. Историята е доказала, че

няма нищо, което обединява по-добре от изкуството“, допълва Найден Тодоров.

На 2 ноември е съобщено, че маестро Найден Тодоров е носител на наградата „Кристална лира“ в категория „Диригент“. Той получава отличието за поредица концерти, в които показва големия си талант на диригент с ярки и запомнящи се интерпретации на симфонична музика и изключителен партньор на солисти от световната сцена.

Софийската филхармония получава наградата „Кристална лира“ в категория „Оркестрово изкуство“ за изключителните си творчески постижения през изминалия сезон.

Наградата е признание за върховите музикални постижения и вдъхновението, предадено на публиката и солистите в тежкия период на пандемия, се посочва още в новината.

2022

Няколко събития отбелязват стогодишнината от рождението на композитора Александър Райчев, съобщава на БТА през март съпругата му Милена Атанасова.

Основният концерт ще бъде в зала „България“ на 12 май със Софийската филхармония. Диригент ще бъде Григор Паликаров, ще участва и Светлин Русев (цигулка). На 20 юни в камерна зала „България“ ще се състои и концертът на Александър Райчев-син, който от години живее в чужбина. Той ще представи своя музика и на баща си под името „Спомен“, разказва Атанасова.

През есента Софийската опера ще представи „Изворът на белоногата“. С вълнение Милена Атанасова споделя, че този балет е посветен на нея, както и поемата за хор „Мило мое момиче“ по стиховете на Павел Матеев, и песента „Очите“ по текст на Иван Вазов.

Пак през есента е предвиден и концертът с оркестър на филхармонията под палката на маестро Найден Тодоров. Ще има концерти и в Музикалната академия, казва още Милена Атанасова.

Найден Тодоров дебютира с камерния ансамбъл „Софийски солисти“ на 8 май в зала „България“, съобщават в началото на месеца от Софийската филхармония.

Концертът е посветен на 60-годишнината на състава. Найден Тодоров е избрал програма с творби от Дмитрий Шостакович – Камерна симфония в до минор и Концерт за пиано, тромпет и струнен оркестър. Солисти на вечерта са Петър Македонски и Надежда Цанова.

Гротескната сюита „Бай Ганьо“ от Веселин Стоянов е центърът на програмата, с която Софийската филхармония гастролтира за втори път през последните три години в центъра на класическата музика „Музикферайн“ във Виена, пише БТА на 16 май. Изпълнението се посвещава на 120-годишнината от рождението на големия български композитор. Събитието в „Музикферайн“ е на 17 май, а в програмата са включени и два славянски танца от Дворжак, както и Петата симфония от Чайковски.

„Смятам, че смисълът на „Бай Ганьо“ днес по нищо не отстъпва от времето, когато е написана – и като литературна творба, и като музикално произведение. Разбира се, самият Веселин Стоянов не е визуирал тази гротеска и ирония по същия начин, по който Алеко

Константинов. Веселин Стоянов казва в едно свое интервю, че всъщност Бай Ганьо не е проблематична личност дотогава, докато си е на мястото. В момента обаче, в който напусне своето място, без да промени самия себе си, едва тогава той става смешен и гротеска за околната среда“, коментира пред БТА преди концерта маестро Найден Тодоров.

Софийската филхармония е нажежила страстите до червено и е накарала австрийците да тактуват в неравноделни български размери, разказват от филхармонията след концерта. По думите им в напълно

разпродадената Златна зала на „Музикферайн“ българските филхармоници и маестро Найден Тодоров са спечелили близо 1600 нови почитатели.

Български е бил и бисът, който филхармониците са изпълнили в отговор на дългите аплодисменти от изправената на крака зала. Петко-Стайновата „Ръченица“ е сложила финал на емоционалната вечер и начало на преговорите за следващ гастрол.

В началото на юли от Софийската филхармония съобщават, че Националният филхармоничен хор е бил специален гост на концерта на Андреа Бочели в Обединеното кралство.

Повече от 8 хиляди души са аплодирани шоуто на прочутия тенор на Калегонския стадион в Инвърнес, Шотландия. Сред специалните гости на Бочели е била и световноизвестната цигуларка Никола Бе-

негети.

В програмата са включени известни арии от опери на Верди, Пучини и Белини, както и популярни песни и канцонети от Веласкес, Родриго, Денца и други.

Бочели и неговият екип са оценили високо професионализма на хоровата формация на Софийската филхармония, а големият артист им е благодарил специално от сцената под бурните аплаузи на шотландската публика.

Местро Емил Табаков и виртуозният български цигулар Светлин Русев ще открият на 15 септември новия сезон на Софийската филхармония, съобщават от филхармонията в началото на месеца. В програмата са включени Концерт за цигулка и оркестър в ре мажор от Чайковски и Симфония номер четири

Русе, 19 март 2022 г. В рамките на 61-то издание на международния фестивал „Мартенски музикални дни“ пред русенската публика Софийска филхармония се представя под диригентството на Вахан Мардирисян

Хронология

от Бетовен.
„Няма нищо по-естествено двамата български виртуозни музиканти, които имат богата история със Софийската филхармония, да дадат началото на сезона“, казва директорът на филхармонията Найден Тодоров.

На 12 декември за първи път в своята история Софийската филхармония гостува в голямата зала на Берлинската филхармония. Събитието е по инициатива на Българския културен институт в Берлин и е посветено на неговата 60-годишнина.

Програмата включва Концерт за пиано и оркестър номер три от Панчо Владигеров и Симфония номер четири „Италианска“ от Феликс Менделсон-Бартолди. Солист е виртуозният български пианист Людмил Ангелов, а на диригентския пулт е маестро Найден Тодоров.

„Гастролът на Софийската филхармония на сцената на Берлинската филхармония е едно от най-знаковите събития в областта на българско-германските културни връзки през последните години“, коментира Борислав Петранов, директор на БКИ в Берлин.

„Рядко са ни възприемали с толкова голям ентузиазъм, както тук, в Берлин“, казва пред БТА диригентът Найден Тодоров минути след първия концерт на Софийската филхармония в залата на Берлинската филхармония. По думите му публиката е била прекрасна. „Много хора дойдоха при мен и казаха, че са впечатлени и са изумени, че може да има такъв оркестър, който

те не познават. Оркестър с такъв звук и толкова много цвят в своето свирене“, допълва маестрото. „Също така трябва да кажем, че оркестърът беше много силен. Защото тази зала е легендарна и този оркестър заслужаваше да стъпи в нея. И аз съм много щастлив, че съм диригентът, дирижирал първия концерт на Софийската филхармония в залата на Берлинската филхармония“, казва Тодоров.

„Концертът беше великолепен. И програмата, и

Виена, 17 май 2022 г. Софийската филхармония в зала „Музикферайн“

Виена, 17 май 2022 г.
Под диригентството на Найден Тодоров Софийската филхармония гостува в центъра на класическата музика „Музикферайн“ във Виена. Програмата включва гротескната сюита „Бай Ганьо“ от Веселин Стоянов, Славянски танци №2 и №8 от Дворжак и Пета симфония от Чайковски. След дълги аплодисменти музикантите изсвирват бис – ръченица от „Тракийски танци“ на Петко Стайнов.

самото настроение на оркестъра, енергията, която имаше между публиката и оркестъра, придат един много празничен дух на цялото преживяване. За всички нас, които имаме възможност да сме в залата, беше изключително емоционално преживяване. Отзивите са чудесни“, разказва българският посланик в Германия Елена Шекерлетова. „Благодаря на БТА за медийното партньорство, което разбирам, че има с филхармонията, казва още г-жа Шекерлетова и добавя: Вниманието ви много ни удовлетворява, защото това е събитие, което заслужава да бъде отбелязано, още повече че това е първото изпълнение в тази зала на нашата филхармония. Дай боже да има много следващи. Беше едно хубаво предколедно преживяване и най-вече достойно отразяване на 60-годишнината на българския културен институт.“
„Това беше една знакова вечер за Софийската филхармония. Още повече че е в емблематичната зала на Берлинската филхармония, която е значима за всеки един световен музикант и световен състав. Още повече че това е първото гостуване на Софийската филхармония в тази зала. Това е залата, направена директно под контрола и егидата на Хер-

берт фон Караян“, казва председателят на Съюза на българските композитори Ценко Минкин пред БТА.
„Концертът на Софийската филхармония в залата на Берлинската филхармония е само началото на нещо още по-важно и още по-хубаво за българската култура“, казва пред БТА пианистът проф. Людмил Ангелов, солист на концерта. „Това беше една много важна среща с една публика, която е разгледана да слуша възможно най-добрите изпълнители, и то през целия концертен сезон. Така че да стъпим там и да покажем, че един български оркестър, един български диригент, един български солист могат да са на това ниво, на което берлинската публика е привикнала, носеше своята голяма отговорност. Но мисля, че се справихме добре. Направихме нещо важно за България“, допълва Ангелов.

На 23 декември БТА публикува новина, в която се посочва, че музикологът Андрей Андреев пише летопис за историята на Софийската филхармония от 1893 г. Според него тя не възниква със създаването на Академичния симфоничен оркестър от Саша Попов през 1928 г., а 35 години по-рано.

Хронология

Берлин, 12 декември 2022 г. За първи път в своята история Софийската филхармония гостува в голямата зала на Берлинската филхармония. Солист е виртуозният български пианист Людмил Ангелов, а на диригентския пулт е маестро Найден Тодоров

„Разбира се, Академичният симфоничен оркестър като една голяма и уникална проява на българското оркестрово дело може да се приеме за едно от началата на модерния симфонизъм в България и Саша Попов – като негов основател. Но т. нар. правна същност на нещата като институционална приемственост е доста по-различна. Софийската филхармония произхожда от Царския симфоничен оркестър. За това има документи. Царският симфоничен оркестър произхожда от Гвардейския оркестър, който е създаден

през 1893 г., в самото начало с диригент Йозеф Хохола“, разказва пред БТА Андреев.

По изследването той работи три години, като е събирал информация и документи от вестници, списания, Държавния военноисторически архив във Велико Търново, Централния държавен архив, Държавен архив – София и други регионални архиви.

Работното заглавие на труда е „Летопис на сезоните на Софийска филхармония“, като се очаква той да бъде публикуван през следващата година.

София, 1 октомври 2021 г. Генералният директор на БТА Кирил Вълчев и директорът на Софийската филхармония Найден Тодоров в националния пресклуб на БТА при подписването на договора за партньорство между агенцията и филхармонията

125 години

БЪЛГАРСКА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ

ИСТИНСКИТЕ НОВИНИ